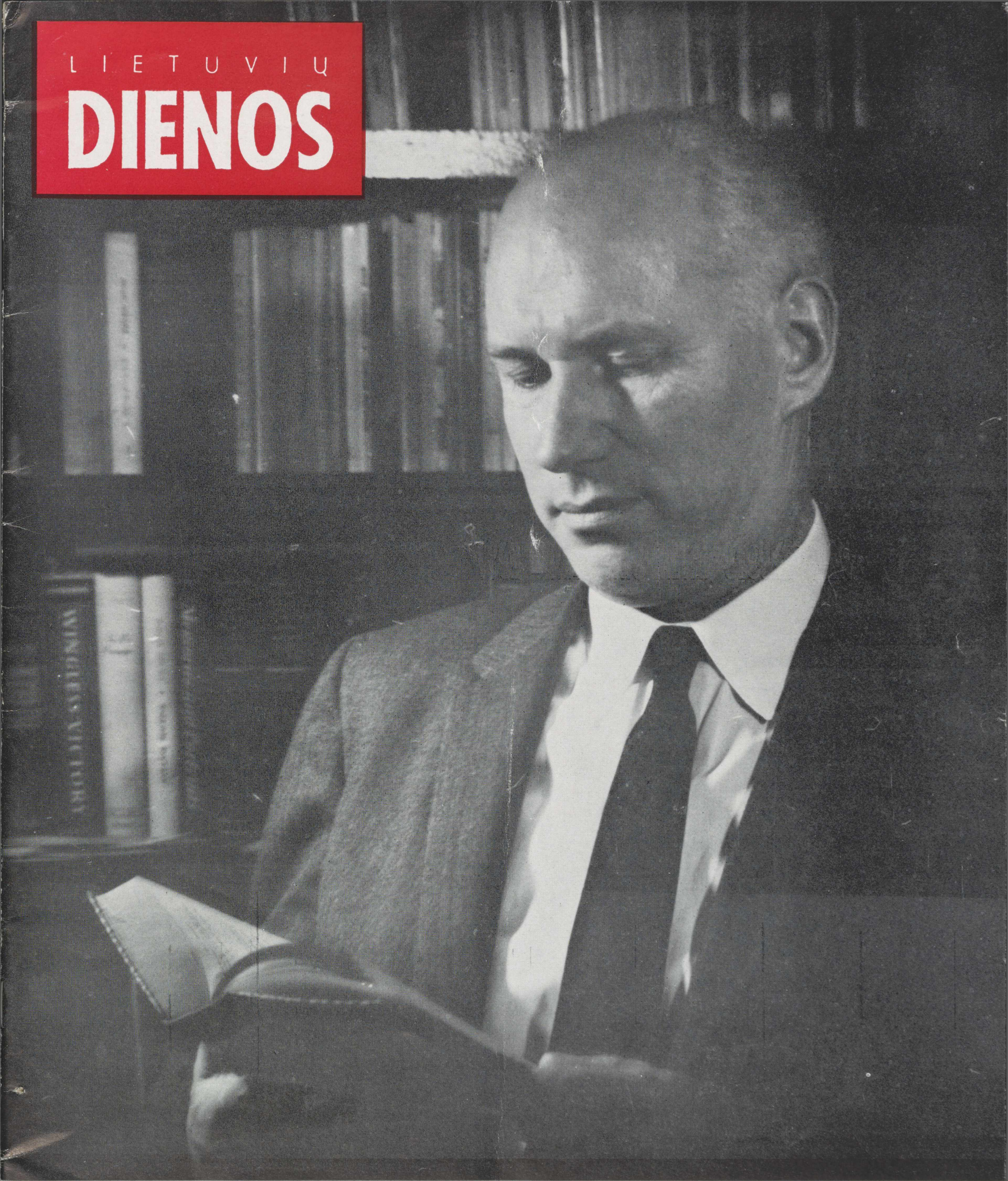

L I E T U V I Ų
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
M A Y, 1962

POETAS STASYS SANTVARAS
1962 – MAIRONIO METAI, GEGUŽĖS MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F. Skirius
Administratorius / Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse
/ Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Chicago, Ill.; Vladas Butėnas, Chicago, Ill.; Vytautas A. Braziulis, Cleveland, Ohio; Jurgis Almis Jūragis, Sydney, Australia; Vladas Mingėla, Detroit, Mich.; Balys Raugas, Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas, Baltimore, Md.; Edvardas Šulaitis, Chicago, Ill.; Petras W. Urban, Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis, Toronto, Ont., Canada; Vytautas Volertas, Riverside, New Jersey.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:
JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė. Brooklyn, N. Y. — V. Augustinas; V. Maželis; G. Penikas. Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. Cleveland, Ohio — V. Bacevičius. Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančiauskas. Manchester, N. H. — K. Daugėla. New Haven, Conn. — P. Jasiukonis. Omaha, Nebr. — Rev. L. Musteikis. Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys. Washington, D. C. — P. Labanauskas; Photo Alda. Waterbury, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus. CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis. Montreal, P. Q. — L. Stankevičius. Toronto, Ont. — J. Dvilaitis. AUSTRALIA: E. Butkūnas, P. Sakalauskas; E. Karpavičius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. The opinion expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS. "LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

Atskiro nr. kaina 65 centai Single copy 65¢

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood 29, California

NO 4-2910

GEGUŽIS, 1962 MAIRONIO M.
N. 5 (124), XIII metai

MAY, 1962
Vol. XIII, No. 5 (124)

TURINYS / CONTENTS

Kultūrinis pasaulio lietuvių bendradarbiavimas Vedamasis.	3
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba.	4
Literatūros šventėje, V. Maželio foto reportažas.	4
E. Šulaitis, Aktorius Stasys Pilka apie lietuviškąjį teatrą ir apie save.	5
Ar reikia ALTO reformų. LD anketa. K. Mockus, St. Barzdukas, P. Vainauskas, J. Audėnas.	6
V. Alseika, Pavasario nuotaikos Vasario 16 gimnazijoje. Iliustruotas reportažas.	7
Alė Rūta, Erika. Novelė. P. Jurkaus iliustracijos.	8
Stasys Santvaras, Poezija iš spausdinamo rinkinio "Aukos taurė".	9
Visa širdim ieškojau Eldorado. A. Gustaičio pokalbis su Stasiu Santvaru.	9
KNYGOS IR AUTORAI.	12
E. Sudikas, Hamiltono Kredito kooperatyvas "Talka".	13
Alf. Docius, Dagys — skulptorius mąstytojas.	14 - 15
Žmonės, dienos ir darbai. Smulkioji kronika ir Los Angeles žinios.	20

ENGLISH SECTION

"Feels Wonderful..." Editorial.	21
Baltic Womens' Council.	22
The Rose, The Book, and Money, short short story by Alė Rūta.	23
Cemetery of Nations In The Siberian Tundras, by Mrs. H. Tautvaiša.	23
Books.	24
Lithuanian History in Stamps. Part XLVII, by A. Bernotas.	25
Lithuanians Make News.	25
Rusk moterys svečiuose pas lietuvius. Foto reportažas.	26

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Stasys Santvaras, poet, dramatist, and opera soloist. His home is in Boston, Mass. He marks his 60th birthday and 40th anniversary as a creative artist this May.

He attended Vilnius High School, and in 1918-19 took part in Lithuania's independence wars. Afterwards he continued his music, literature and art studies at Klaipėda Conservatory and in Milan, Italy. On his return to Lithuania, he sang tenor roles in the state opera and taught voice. He was director of the Young Theatre of Kaunas.

Santvaras' first poetical works were published in 1922-1923 in the collection PRAYERS OF DAWN. This was followed by four other collections of verse and several dramas. Of the latter, his FISHERMEN and NEIGHBORS were performed on the Lithuanian, Estonian and Latvian stage. In exile, Santvaras was chairman of the Lithuanian Writers' Society. Santvaras' creative effort constitutes a substantial contribution to Lithuanian poetry. Humanism and the idealism of man are the main currents in his work. His thoughts, born of the elegaic low places of this world, continually spiral upward into the illuminated climes of idealism.

Satsys Santvaras, poetas, dramaturgas ir operos solistas, su žmona Ale gyvena Bostone, šiemet švenčia 60 amžiaus ir 40 metų kūrybinio darbo sukaktis. Mokėsi Vilniaus gimnazijoje, dalyvavo nepriklausomybės kovose, paskui studijavo Klapėdos konservatorijoje ir Milane. Grį-

žęs Kaunan, kurį laiką dainavo, daugiausia lietuviškose operose, ėjo dramaturgo pareigas, buvo Jaunojo Teatro direktorius. Valst. dramos teatras pastatė jo dvi pjeses — žvejai ir Kaimynai. Tiedu veikalai statyti ir estų bei latvių scenose. Dramatizuota poema Saulytė pasirodė 1922 m, o eilių rinkinys Saulėtekio maldos 1923. Vėliau išėjo Giesmės apie saulę ir sielą, Pakalnių debesys, Laivai palaužtom burėm, Atidari langai (rinktinė); dabar spausdinama Aukos taurė. Tremtyje ilgus metus buvo Liet. Rašytojų Draugijos pirmininkas. (Daugiau žiūr. 9-11 psl.).

Foto Inž. K. Daugėla

Back Cover - Paskutinis

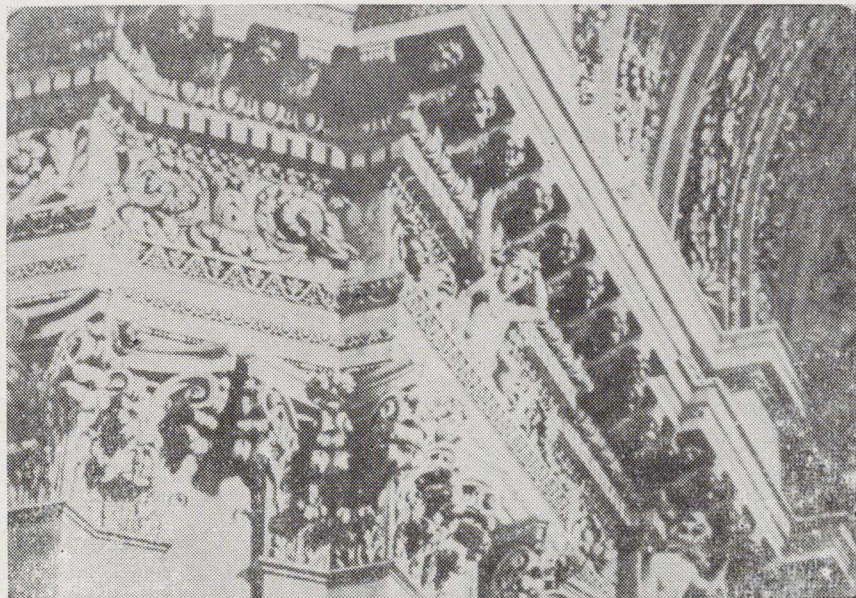
The newly constructed Church of the Transfiguration in the Lithuanian parish in Maspeth-N. Y. Pastor is Monsignor Jonas Balkūnas. Two of Lithuania's foremost creative minds in the persons of Jonas Mulokas, architect, and V. K. Jonynas, artist, joined forces to lend a unique Lithuanian touch to this imposing structure. (A more detailed report on this church will be given in a subsequent issue of Lith. Days).

Naujoji Persimanymo parapijos Maspeth, kur klebonauja prel. J. Balkūnas, bažnyčia. Jos architektas J. Mulokas, dailininkas V. K. Jonynas. Tai yra didžiai originalus dviejų lietuvių menininkų darbas, sukaupęs daug lietuviško stiliaus elementų. (Apie bažnyčią vėliau duosime platesnį iliustruotą reportažą).

Foto V. Maželis

Isigykite ir šias Algirdo Gustaičio parašytas, "Lietuvių Dienų" išleistas knygas.
Gaunama pas leidėją ir lietuviškos spaudos platintojus.

LIETUVA — EUROPOS NUGALĖTOJA

Pirmo lietuvių istoriškai dokumentinio filmo tekstas, vaizdai. (Pagamino Litu-Filmas). Gyvai, sklandžiai stebime Lietuvą — Europos nugalėtoją viduramžiuose ir Nepriklausomybės laikotarpyje.

80 nuotraukų. Dail. prof. *Adomo Varno* viršeliai.

Puiki dovana suaugusiems ir jaunimui įvairių švenčių, mokslo metų baigimo ir kitomis progomis.

Didelio formato. Gerame popieriuje. Kaina \$2.50.

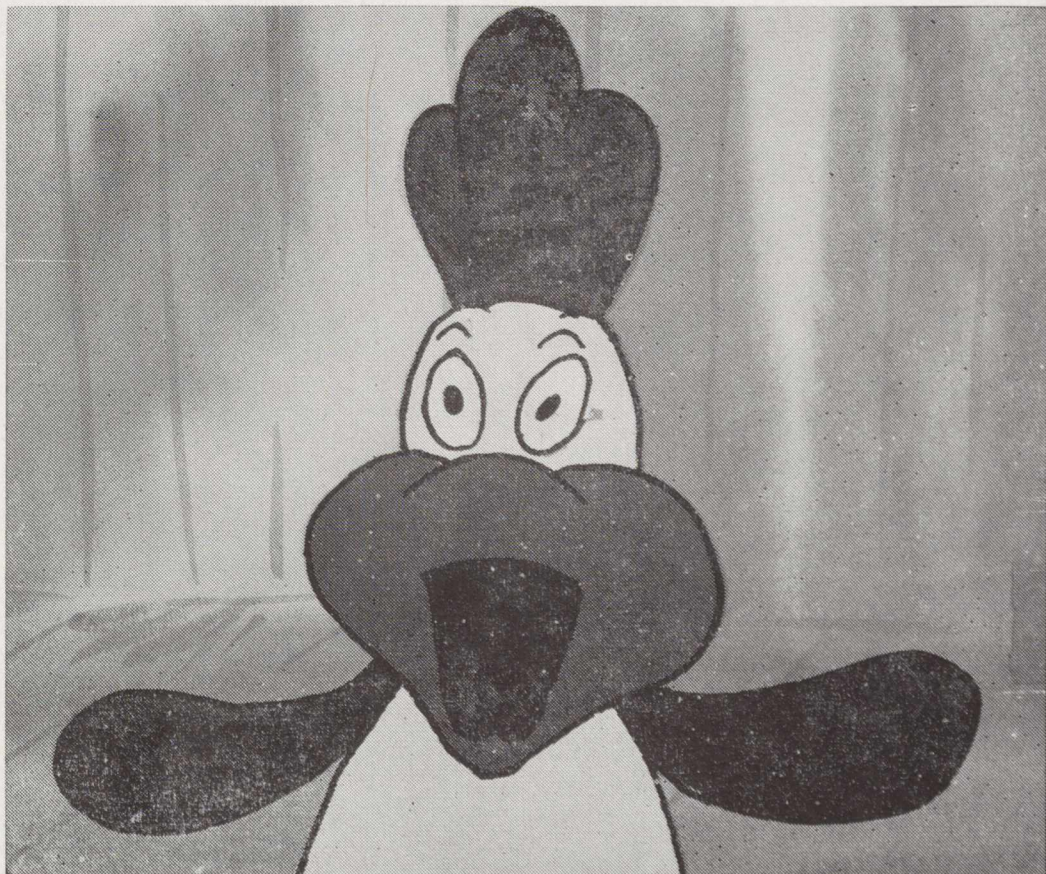
ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS

I dalis: KOVA SU GAIDŽIU

Pirmo lietuviško kartūno tekstas su 25 to filmuko-kartūno iliustracijomis. (Pagamino Stasiūnaitis Film Studios).

Dailininkas *Vytautas Stasiūnaitis*.

Didelio formato. Puiki dovanėlė mūsų mažiesiems. Kaina 2 dol.

ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS

NUTIKIMAI LIETUVOS KAIME

II DALIS

UŽPUOLA BITĖS

ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS BĖGA NUO BIČIŲ

Algiiui Trakiui ir taksiukui Šleiviui nelengva buvo kova jų pirmoje nutikimų dalyje: *Kova su gaidžiu*. Prisimenate, kaip ten buvo.

Neilgai trukus tie abu mūsų veikėjai Lietuvos kaime gražią vasaros dieną išėję pasivaikščioti, netikėtai susitiko su bitėmis. Jie tik du, o bičių daugybė. Bičių karalienė skelbia karą... prieš Algį Trakį ir taksiuką Šleivį. Geriausių bičių karo žinovų vadovybėje Pirmoji Gylininkų divizija, Antrasis Strėlininkų pulkas, Medaus Vartų rikiai, net bičių Generalinis Štabas su Karo Mokykla ir atsarginiais puola tuos du mūsų pažįstamus.

Ar jiems pagelbsti knygutėje sutikti jų draugai margaspalvis genys ir linksnasis kiškiukas? Kaip vyksta ir pasibaigia jų dviejų nutikimai su bitėmis, sužinosite *Algirdo Gustaičio* parašytoje, *Vytauto Stasiūnaičio* gausiai iliustruotoje, puikiam popieriuje, didelio formato spalvotoje knygutėje: **ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS**, II dalyje *Užpuola bitės*. Kaina \$2.

Tuo vardu pagamintas kartūnas sėkmingai rodytas JAV, Kanados lietuviams.

Išleido "Lietuvių Dienų" Leidykla, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

Gaunama pas visus lietuviškos knygos platintojus.

Pianisto Andriaus Kuprevičiaus koncertas Town Hall, New York, bal. 8 d. During the Concert of pianist Andrius Kuprevičius in New York's Town Hall, April 8th. Foto V. Maželis

Kultūrinis pasaulio lietuvių bendradarbiavimas

Kultūrinės veiklos gyvumas, gajumas ir ekstensyvumas daugeliu atvejų pareina nuo gyventojų daugumo. Juo didesnė yra lietuvių kolonija, tuo daugiau joje esti kultūrinių parengimų. Koncertai, vaidinimai, vakarai, parodos sutraukia daugiau publikos. Kolonijos, esančios arčiau didžiųjų centrų, turi progos keistis menininkais, visuomenė per metus gali išgirsti keletą žymiųjų mūsų dainininkų, menininkams yra prieš ką pasitempti. Net ir didesniams ansambliams, kaip Čiurlionio, ar teatriniais sambūriams, kaip Montrealio, Detroito, "apsimoka" pasiekti Chicago, Clevelandą, New Yorką, Bostoną... Apsimoka abejopai — finansiškai ir morališkai.

Artimesnėje geografinėje padėtyje mažosios kolonijos turi tą privilegiją prieš didesnes, esančias periferijose, kad jos pilnai gali naudotis kaimyninių didžiųjų kolonijų kultūrinės veiklos vaisiais. Taip New Yorko filijomis gera būti Newarkui, Stanfordui, ar New Havenui į Bostoną nesunku susiburti Worcesterio, Lawrence, Dorchesterio lietuviams; Chicago diametras kai kuriais atvejais gali pasiekti ir Clevelandą, ar Detroitą, nekalbant jau apie Indiana Gary ar St. Louis. Torontas nebrangiai gali dalintis savo kultūriniais su Hamiltonu ir mažesniais kaimynais. Bet kaip tokioms kolonijoms, kaip San Francisco, Los Angeles, Miami? Tenka verstis, kaip sakoma, "savomis jėgomis", jei jų yra arba pakelti piniginius nuostolius, jei norima pasikviesti dainininką iš Chicago ar New Yorko.

"Nepamirškite Europos!" — šaukia šiame LD numeryje V. Alseika, aplankęs Vasario 16 gimnaziją, tą jauną lietuvių salą Vokietijoje. Jis mato, kaip ten reikalinga lietuviškųjų dvasios turtų, prisimena pernai prarastas kultūros dienas Vokietijoje su paskaitomis, su lietuviška daina, literatūra...

Atrodė, kad Europoje likusiems sunkiausi bus ekonominiai ir fi-

zinės egzistencijos klausimai. Deja, ne. Tais dalykais juos sušelpė pati vietinė valdžia ar Balfas. Tik dvasios turtų niekas jiems nepasiuntė, be kurių jie trokšta, dūsta ir palaipsniui nyksta. Kada suskasime kurti Kultūros Balfą, kuris gaivintų kituose kraštuose alkstančius lietuviško kūrybinio žodžio, lietuviškos dainos, lietuviškos muzikos, meno? "Duokite mums lietuviškos kultūros vertybių!" šaukia Pietų Amerikos lietuvių kolonijos; šaukia Prancūzijos, Italijos ir kitų kraštų lietuviai. Ar leisime jų balsui nutilti, lyg tyruose?

Prieš porą metų privačios menininkų gastrolės ir suorganizuota sportininkų išvyka Pietų Amerikos lietuviams įnešė ne tik daug gairių dvasios, bet ir pasididžiavimo prieš svetimuosius. Tik prisiminkime jų entuziazmą ir džiūgavimą spaudoje, jų pakilusią lietuvišką ambiciją! Bet laikas bėga, dainos garsai nuaidi, ovacijos nutyla, o dvasią vėl apneša darbo dienų rudys ir svetimybų smogas ima graužti akis ir širdis.

Kitų kraštų draugijos dar neturtingesnės, negu JAV-bių, ir jos pasikviesti nei ansamblių, nei pavienių menininkų nepajėgia. Reikia tat rasti išeitį. Kultūrinis tautų bendradarbiavimas dabar labai madoje. Kultūrinių gastrolėms (daininkams, pianistams, simfoniniams orkestrams...) išleidžiami milijonai dolerių. Laikas ir mums, Amerikos lietuviams, pagalvoti apie galmybių sudarymą pasiųsti mūsų menininkus, dainininkus, rašytojus į jų laukiančias nykstančias lietuviškas salas. Išleiskime mūsų kūrėjus kultūrinėn misijon tuo tarpu bent į tuos kraštus, kurių neskiria geležinė uždanga, kad nenusileistų ant jų dar baisesnė — mirties uždanga. O kai ateis geresnės dienos, kultūrinius mainus užmegsime ir su išsiilgusia Tėvyne.

Kultūrinių misijų rėmimas — vienas iš Lietuvių Fondo uždavinių. Juo greičiau išaugs fondas, juo arčiau bus šios minties realizavimas.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba: pirm. — prof. dr. Jonas Puzinas, (II iš kairės), vicep. — Leonardas Dambriūnas (I iš kairės), sekr. — Aleksas Vaškelis (I iš deš.); nariai: prof. A. Salys (sėdi II iš d.), V. Trumpa, dr. Kostas Ostrauskas, prof. Vincas Maciūnas (stovi II-oj eilė).

Council on Cultural Affairs of the World Lithuanian Community.

Tarybos adresas: Prof. dr. J. Puzinas, 1311 Wyoming Ave., Philadelphia, Pa. USA.

Bendruomenės Kultūros Taryba

P. L. Bendruomenės Kultūros Tarybos funkcijas apibūdina P. L. Bendruomenės konstitucija taip:

“#24. Lietuvių Kultūros bei kultūrinio veikimo perspektyvai ryškinti ir planuoti, rūpintis lietuvių išeivijos švietimo, mokslo ir meno kėlimu, lietuviams mokslininkams ir menininkams remti yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros Taryba.”

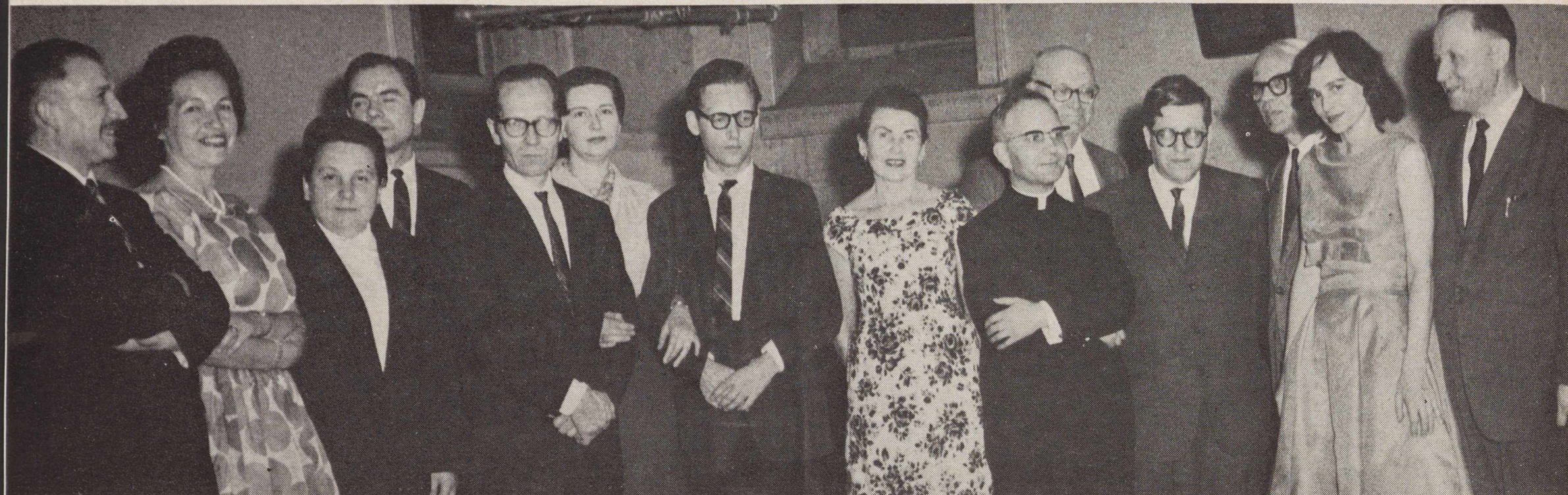
Pranešdama spaudai apie Kultūros Tarybos sudarymą, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba kviečia visų kraštų Lietuvių Bendruomenes:

“1. Solidariai paklusti P. L. B. Kultūros Tarybos koordinacinei iniciatyvai ir programiniams gairėms visame kultūriniame bare.

2. Tikslingumo ir bendro plano dėliai, didesni kolektyvinį kultūros bei švietimo darbą užsimojant ar planuojant, bendrauti ir susiderinti su P. L. B. Kultūros Taryba.

3. Gyvai ir pozityviai reaguoti į P. L. B. Kultūros Tarybos nutarimus, iškeltasias idėjas, konkrečius projektus bei planus.

4. Ne tik neužleisti, o nuolat aktyvinti ir ginti kultūrinį veikimą.”

Literatūros šventėje

balandžio 29 d. Apreiškimo par. salėje, Brookne laureatai, rašytojai, svečiai (iš kairės): dail. K. Žoromskis, O. Audronė-Balčiūnienė, S. Narkeiliūnaitė, dail. A. Elskus, dail. V. Kašuba, dail. A. Kašubienė, A. Nyka Niliūnas, K. Grigaitytė, LRD premijos laureatas L. Andriekus, dail. A. Galdikas, dr. J. Girnius, J. Brazaitis, A. Kepalaitė, LFD pirm. Pr. Naujokaitis.

P. Andriušis, kuriam premija paskirta už apysaką “Rojaus vartai”, gyvena Australijoje, dėl to šventėje dalyvauti negalėjo.

TOP:

Laureats, authors and their guests after the literary program presented on April 28th in Brooklyn, N. Y. Foto V. Maželis

Laureatas poetas Leonardas Andriekus duoda autografus savo poezijos knygoje “Saulė kryžiuose”.

Prize-winning poet L. Andriekus autographed his book of poetry, “Sun in the Crosses”. Foto V. Maželis

AKTORIUS STASYS PILKA

apie lietuvišką teatrą namie ir svetur ir apie save

Kas yra Stasys Pilka, neabejoju, LD žurnalo skaitytojai žino. Be to, apie jį buvo rašyta 1958 m. balandžio LD nr. Lygiai po 4 metų vėl tenka ties šia šakota asmenybe sustoti.

Balandžio 14 Pilkos 40 metų sceninio darbo sukakčiai paminėti Chicagos Jaunimo centre surengtas draminis rečitalis, kuriame sukaktuvininkas, talkininkaujamas muz. V. Jakubėno, sol. R. Mastienės ir akt. E. Blandytės, J. Raudonio, interpretavo Maironio, Binkio, Santvaro, Aisčio ir kt. kūrinius. Sveitimųjų programoje buvo W. Shakespearo Ricardo III ir kt. ištraukų.

Be to, pateikė ir kelis savo poezijos gabalus, parodydamas, kad sugeba ne tik atkurti, bet ir sukurti. (Jo poezijos yra buvę minėtame LD nr.).

Po rečitalio teko susitikti ir pasikalbėti su Pilka. Pradžioje sukaktuvininkas atkreipė dėmesį į savo daugumą klaidinančią išvaizdą, sakydamas:

— „Sendinimo“ per sukakties minėjimą procedūra manęs nepradžiugino! Visų pirma, nei pensininko oficialaus amžiaus dar nesu sulaukęs ir, antra vertus, susenėjimo žymių, regis, dar nerodau. Nei, pagaliau, ypatingai gilių raukšlių veide neturiu (yra tik ženklai, įgauti automobilio katastrofoje). Pabalę plaukai, mano manymu, nėra amžiaus išdava, bet emigracinės nuosmūgio atmosferos vėliavėlė.

— Ką pastebėtumėt dėl Jūsų sukakties minėjimo? — pridėjau.

— Mano gyvenimas pasiskirstė trimis dalimis: gimęs Rusijoje, ten ėjau įvairius mokslus, pradėjau sceninę karjerą (tai pirmasis trečdalis), 23 metus išgyvenau Lietuvoje, dirbdamas Kauno valstybiniam Dramos Teatru ir vieną nepilną sezoną šiaulių valst. teatre; virš 17 metų /dviem atvejais/ esu Amerikoje (trečiasis ir gal aktualiausias laikotarpis). Per sukaktį kažkodėl tebuvo keliamas tik Kauno scenoje bei Lietuvoje veikimo periodas. Nors Amerikoje esu buvęs ir organizatorius ir „novatorius“, esu, palyginti, nemažai veikalu režisavęs ir iš dalies juose vaidinęs. Verčiausi ir kitomis meno šakomis. Tik šis laiko tarpas buvo užmirštas ar suignoruotas.

Toliau mūsų pokalbis nukrypo į Lietuvos laikus. Ta proga paklausėme apie sukaktuvininko darbą Lietuvos scenoje ir ten sutiktas problemas.

— Darbas Lietuvos scenoje lengvas nėra buvęs. Pradiniuose sezonuose partinės grupės ne kartą buvo kėlusios lietuviško Dramos Teatro uždarymo ir panaikinimo klausimą, paliekant tik prieš užsieniečius reprezentacijai operą!

Lietuvos scenoje dirbau ne tai, ką norėjau, bet ką pasiūlė ar įsakė. Vaidinau daug vaidmenų, kurie rodėsi nepatrauklūs, neįdomūs, mano prigimčiai netinkami. Tik niekad nė nuo vienos rolės nesu atsisakęs. Taip pat režisavau tik tuos veikalus, nuo kurių atsisakydavo pastovus režisierius Borisas Dauguvietis (išimtį sudarė tik viena manim pasiūlyta komedija). Į šią priverstinos režisūros grupę įeina ir A. Vienuolio „1831 metai“, Petro Vaičiūno „Aukso gromata“. 1940 metų pavasarį gavau įsakymą iš direktoriaus režisuoti A. Vienuolio dramą „Prieblandoje“. Šiuo neramiu laikotarpiu vykau į Anykščius, kur su autorium „Prieblandoje“ pagrindinai perdirbau. Vyriausias režisierius, perskaitęs naują variantą, juo liko patrauktas ir ėmėsi pats statyti, tik davęs naują („Dauboje“) pavadinimą! Manasis su dailininku Gudaičiu ir su autorium paruošiamasis darbas buvo užmirštas ir niveliuotas.

Kauno Valstybinis Dramos Teatras teturėjo tik vieną etatinį, pagal tinkamą kategoriją apmokamą režisierį. Aš ir kolega Kazys Juršys ar Vladas Sipavičius buvome režisūros pakaitalui tik „paruošiami“. Ir visiems režisuoti išdrįsusiems buvo garantuotas vagonas „į trem-

tį“: tarnybos labui... į šiaulių Valst. Dramos teatrą. Panašiam „trėmimė“ 1932/33 metų sezono ir man teko pabūvoti.

— Be abejo, savo ilgame scenos darbo kelyje turėjote įdomesnių ar atmintyje labiau užsiliusių momentų. Gal galite kurį nors iš tokių mums papasakoti? — paklausėme sukaktuvininką.

— Koks momentas ryškiausiai išliko iš sceninės praeities Lietuvoje? Nuo 1942 iki 1944 metų, suorganizavęs Ukmergėje vadinamą Miesto Teatrą, (saviveiklinį, bet sėkmingai ir planingai vaidinusių), vykdavau iš Kauno (dažniausiai gyvuliniais sunkvežimiais) režisuoti — naują repertuarą paruošti. Vieną sekmadienį, kai Kauno teatre buvo paskirtas dienis spektaklis, kuriame, uždangai pakilus, jau turėjau būti scenoje, pusiau dvyliką (!) dar stovėjau Ukmergės aikštėje, laukdamas bet kokios į Kauną transportacijos. Kai, galop, apie vidurdienį pasirodė Kauno linkme važiuojas sunkvežimis, kuone kritau po ratais, maldaudamas pristatyti į darbą. Šoferis pasigailėjo (jis neturėjo teisės imti privačių keleivių), tačiau išmėtė mane 1:45 prie Kauno Geležinių vartų. Kaip buvau antrą valandą Kauno scenoje, kaip spėjau apsirengti ir užsigrimuoti, koki maratono bėgimo rekordą esu „pastatęs“, nenumanau, bet... nuo tos dienos smarkiai pražilau.

Papasakodamas atsitikimą, S. Pilka pastebėjo, kad žmonėms nėra įdomūs menininko (ypač) scenos darbuotojo sunkumai: jo pastangos, nerimas; jiems gal daugiau rūpi tų individų privatus gyvenimas. Todėl ir pats S. Pilka buvo vaizduojamas chionišku girtuokliu (nors alkoholio veik į burną neėmė), žmogumi, kuris valgo lakštingalų liežuvėlius, užsigerdamas iš

Sukaktuvininko Pilkos garbei arbatėlės metu po rečitalio. Iš kairės: konsulas dr. P. Daužvardis, J. Daužvardienė, sukaktuvininkas Stasys Pilka, solistė R. Mastienė, J. Raudonis.

Pompėjos griuvėsių atgabentu priešistorinių vynu ir panašiai. Tai buvo žymus perdėjimas, nes jo paties žodžiais „temėgau ir temėgstu paprastesnius dalykus ir skanėstams perdidelės reikšmės gyvenime neskiriu.“

Taip pat sukaktuvininkas pridėjo, kad kalbėti ir prisiminti Lietuvos teatrą yra sunku, nes „emigracijoje dideli, jauniausios visoje Europoje Lietuvos scenos prasiveržimai tapo pakeisti... ansambliais, visuomeninių ambicijų vairuojamais mėgėjų rateliais ir panašiomis, kultūrai ugdyti mažiau reikšmingomis pastangomis.“

Bešnekučiuojant, užgriebėme lietuvių teatrinę veiklą Amerikoje ir nusistebėjome, kad tokioje didelėje lietuvių kolonijoje kaip Čikaga neturima pastovaus lietuvių teatro. Į tai sukaktuvininkas taip atsakė:

— Čikagoje buvo padėti rimti pamatai pastovesniam, kitataučių dėmesį (nemenkiau kaip Lithuanian Opera Company) pagavusiam lietuviškam sceniniam veikimui. Tik organizacijos, paskiri intrigantėliai ir perdrasūs diletantai šias pastangas sužlugdė. Lygiai kai sustabdė išeivijoje lietuviškos dramaturgijos prasiveržimą! Gyvename šiandien panašų armiderį, kuris reikšėsi senosios imigracijos teatriniam veikime... 1916 metais! Anuomet irgi organizacijos „teatrus“ eksploatavo, dienraščiai skyrė režisierių ir didžiųjų artistų titulus, kol veikimą perėmė kelios moterys (ar nėra nūdien analogijos?) ir visos pastangos tylia mirtim numirė.

— Bet ar nebėra vilčių turėti pastovesnį lietuvių sceninį veikimą šiame krašte, — įsiterpėme.

— Pirmiausia, reikėtų nusistatyti, ko mes norime? Dabartinėje gadynėje yra naudingi trimečio ar net penkmečio planai! Didesnių siekimų ir drąsesnio masto! Tam per Kultūros Kongresą buvo sukurta Scenos Darbuotojų Sąjunga turėjusi planuoti, koordinuoti, stimuliuoti. Tik ši prasminga idėja terado sau atgarsio, deja, ne Čikagoje, bet Clevelande ir Detroite. Čikagiečiai pasitenkino kitokiais planais.

Nuolatinis, pats iš savęs (o gal su visuomenės ar kultūrinių centrų pagalba) išsilaikęs teatras Čikagoje buvo! Faktą galima vien priminti. Teatrą sudaro repertuaras ir žiūrovai. Repertuare turėjome ar tik ne 20 veikalu, o ir žiūrovų draminiai spektakliai sutraukdavo tiek, kad jokių Operų pastatymai dar iki šiol nepatraukė. Tai yra statistika, šalta ir tikra. Mūsųose užmirštama, jog teatro niekur nėra sukūrę aktorės ar aktoriai, bet korifėjai, specialistai, specifinio pašaukimo organizatoriai.

Prisiminus, jog sukaktuvininkui yra gerai pažįstamas amerikinis teatras, pasiteiravome apie jo lygį. Amerikinį teatrą S. Pilka nubrėžė garsaus rusų scenos reformatoriaus Konstantino Stanislavskio žodžiais, kad geriausieji aktoriai yra amerikiečiai. Komercinis teatrų Amerikoje kelias nekludo amerikiniui teatrui būti

At the 40th anniversary celebration of the theatrical career of actor Stasys Pilka.

Foto P. Petrutis

avangarde. „Tik Amerikoje viskas banguoja: kyla ir smunka. Net ir mūsų kukli emigracinė veikla rieda pagal šias liūdnas taisykles.“ — pastebėjo sukaktuvininkas.

Kaip priimta sukakčių minėjimų atvejais, paklausėme sukaktuvininką apie ateities planus.

— Manieji planai? Gal lietuviškos literatūros rečitaliai svetimomis kalbomis (anglų, lenkų, prancūzų, rusų ir vokiečių). Gal muzikinio palydėjimo pasaulinės ir lietuvių literatūros rečitaliai lietuviškai. Jei kam įdomu, stosiu režisūros ar teatrinio organizavimo talkon. Toli mesnis šekspyro interpretavimas. Gal memuarų tolimesnis rašymas. Gal literatūriniai grafomaniški bandymai. Gal kas kitas, kuo nepapiktinsiu ar neužrūstinsiu. Gal kitataučiuose siūlomas pedagoginis darbas.

/ Pabaiga 17 p.

AR REIKIA ALTO REFORMŲ?

“LD” anketa. Pradžia nr. 4

NĖRA DVIEJŲ NUOMONIŲ DĖL REFORMŲ REIKALO..

1. Mūsų spaudoje ilgokai trukusios diskusijos ryšium su Amerikos lietuvių delegacijos vizitu pas šios šalies prezidentą redaktoriams gal savaip ir buvo patogios, nes jau lyg ir buvo pritrūkę medžiagos diskusijoms. Nauja buvo ir tai, kad ALTo Pirmininko redaguojamas laikraštis dėjo įvairias, didele dalimi nepalankias nuomones; ALTo sekretoriaus redaguojamas laikraštis laikėsi įprastinių aštrių gynimosi pozicijų. Iš tikrųjų tų diskusijų nebūtų buvę, jei pats reikalas būtų buvęs nuo pradžios nuosekliau organizuojamas.

2. Kiekviena organizacija, kol ji gyva, geriausiai savo gyvybę parodo, pati laikas nuo laiko kritiškai į savo veiklą pažvelgdama ir įvertindama iš šalies gaunamas sugestijas. Manau, kad ir ALTo vadovybė rimtai domisi savo likimu ir savo tolimesnės veiklos planais bei reikalu papildyti išsenkančias jėgas. Manau, kad nėra dviejų nuomonių dėl reformų reikalo. Kalbant apie reformas, ypač norėčiau akcentuoti reikalą pereiti prie daug didesnio taupumo ir tikslesnės sąmatos kiekvieniems metams, kurioje būtų numatytos pozicijos einamiesiems reikalams ir didesnio pobūdžio išlaidoms, kaip knygų leidimas ir pan. Savo laiku buvau judinęs tą klausimą, ar nereikėtų ALT ir VLIK veikiančius biurus sujungti, suaktyvinti, padaryti labiau gyvenimiškais, pasitelkiant reikalingų žmonių. Manau, kad tas klausimas dabar yra ypač išryškėjęs.

3. Kalbėdami apie personalinius pakeitimus pačioje ALTo vadovybėje, būkime labai atsargūs. Amžius dabartinius vadovus jau gerokai slegia, tačiau pakaitalų jiems ne taip jau daug matyti. Ogi juk tik ALTas tebeapjungia plačiausius Amerikos lietuvių sluoksnius. Linkime ALTui ir toliau tą apjungimą plėsti, įtraukiant naujų jėgų, gal ir naujų organizacijų. Tačiau niekad nepamirškime, kad politinė mūsų šios šalies organizacija yra viena iš vadinamųjų “minority groups”. Ogi tos tautinės grupės gali kreiptis į savo šalies vyriausybę daug tvirčiau, drąsiau, kaip kokie egziliniai veiksniai. Su tomis mažumu grupėmis skaitosi abi didžiosios partijos ir lietuviai tų grupių tarpe dėl ALTo pastangų pirmą kartą gretose. Veikime kaip šios šalies piliečiai ir nekalbėkime apie įtraukimą į piliečių organizacijas atstovus, tegul ir labai svarbių, bet savo pobūdžiu ir prigimtimi visai ne amerikietiškos organizacijų, kaip VLIKas, LLK-tas, įvairios egzilinės politinės grupės ir pan. Pačios tos organizacijos niekada į tokias kombinacijas negalės leisti. Tegul kiekviena organizacija pasilieka prie savų tikslų ir uždavinių. Kaip BALFas gražiai tvarkosi su savišalpa, taip Bendruomenė tegu savo pagrinde lieka kultūrine visų mūsų apjungėja.

Yra nepaprastai svarbu, kad lietuvių skaičius Amerikoje nemažėtų. Didelės ir rimtos enciklopedijos priskaito vieną milijoną lietuvių kilmės žmonių Amerikoje. Besirikiuodami tik aplink Bendruomenę besireiškiančius gyvus, labai vertingus žmones, skaičiaus atžvilgiu labai susiredukuotume ir mūsų įtaka šiame didžiame krašte sumažėtų. Ko labiausiai pasigedau buvusioje delegacijoje pas prezidentą Kennedy, tai lietuvių kunigų. Juk parapijos yra ir liks ilgai dar svarbiu lietuviško gyvenimo veiksmu. Jos tik gali imponuoti skaičiais. Tegul šios šalies gyvenimas padaro mus daugeliu atžvilgių nepanašiais, bet dėl savo tėvų šalies laisvės dedasi ir dėsiai į kovą jau kartais ir tėvų kalbą primiršusių mūsų žmonių. Ieškokime naujų kelių ir metodų pritraukti jų didesnę skaičių atstovų į politinę veiklą.

Po audros tegul giedresni vėjai prablaivo mūsų mielą lietuvišką gyvenimą.

K. Mockus

Woodstock, N. Y.

PASIJUSTUME VIENINGI IR GALINGI

“Lietuvių Dienų” anketa, pabrėžianti konkretų reikalą (daug kalbama apie ALTo reformas, bet nepateikiama jų siūlymų), vertintina teigiamai, kaip pastangos duoti šiam klausimui daugiau aiškumo ir nuteikti bendrojo labo linkme.

Atsakydamas iš pat pradžių turiu pastebėti, kad tekalbu čia vien savo, ne LB pareigūno vardu, nes vienai institucijai kištis į kitos institucijos vidaus reikalus nedera.

Kaip lietuvis, aktyviai dalyvauju viešajame mūsų gyvenime, stebįs šio gyvenimo pelnus bei nuostolius ir jaučias kiekvienam lietuviui tenkančią atsakomybę už tautinę bei valstybinę mūsų tautos ateitį, pasisakau už ALTo reformą, ir štai dėl ko:

1) Mūsų sprendimams lemiamos reikšmės turi dvi aplinkybės: a) kad esame maži šalia milžinų ir ne namie, b) kad žinom, jog ir maži pasaulį turi savo vietą. Būdami maži ir ne namie, savo jėga niekam įspūdžio nedarysim. Bet turėdami pasaulį mums Apvaizdos (kiti sakys likimo ar kitaip) skirtą vietą, turim vykdyti, Lietuvių Chartos žodžiais, Visagalio valią ir laisvo žmogaus pašaukimą. Esame lietuviai, tad ir mūsų kelias yra Lietuvos kelias.

2) Šitame kelyje kiekvieną lietuvių turime turėti gyvą, sąmoningą, kūrybingą, atsakingą. Šitai pasiekti galima tik tada, kai gyvenime kiekvienam duodamas balsas ir kai kiekvienas įgalinamas aktyviai reikštis. Mano mokytojas St. Šalkauskis teisingai sakė, kad veikti išmokstama tik veikiant. Tad ir gyvenime turime tvarkytis taip, kad stiprintume, o ne silpnintume savo jėgas, skatintume, o ne alsintume savo visuomenės veiklumą.

3) Šitai geriausiai laiduoja demokratinis tvarkymasis. Bet šituos žodžius imkime tikrąja jų prasme, nes šiandien demokratijos žodį daug kas piktnaudoja. Sovietai pvz. ir savo diktatūrą vadina demokratija. “Demokratinės laisvės esmė yra ta, kad tai yra laisvė visiems, ne tik tam tikriems luomams, grupėms ar asmenims” (“Į pilnutinę demokratiją”). Demokratiškoje organų mandatas patikrinamas periodiniais rinkimais. Dėl to minėtasis mano mokytojas Šalkauskis mums diegė šitokią visuomenės santvarkos idealą: “Demokratijos pažangos reikalas verčia iš vienos pusės auklėti bei lavinti liaudį, o iš antros pusės ugdyti rinktinių žmonių kadrus, kadangi šių pastarųjų pirmasis uždavinys tikrai neįvykdomas. Demokratinės pažangos paslaptis ir yra ta, kad ta pažanga reikalauja iš geriausių rinktinių žmonių kilti iš masės ir su savimi kelti masę aukštyn.”

4) Šitai suprantant demokratiją, dabartinis ALTas nėra demokratiškas, nes tai tik tam tikrų srovių ir susivienijimų koalicija, atsiradusi ne rinkimų, bet tarpusavio susitarimo keliu. ALTo organizacinės santvarkos pagrindiniai trūkumai yra du: jis sustingo praeities rėmuose, atitrukdamas nuo visuomeninės raidos, jo centrinis organas, sudaromas asmenų delegavimo pagrindu, pasidarė autokratiškas, t. y. neatsakingas visuomenei, kurios vardu veikia. Dėl to ALTas nebeatlieka ir pagrindinio visuomeninio uždavinio — nebeauklėja išeivijos demokratijai.

5) Organo, specialiu savo uždaviniu turinčio kovą už Lietuvos laisvę, Amerikos lietuvių išeivijai reikia. Todėl pasisakome už ALTą. Taip pat skaitomės su faktu, kad Amerikos lietuviai grupuojasi politinėmis srovėmis ir specifinių tikslų organizacijomis. Tai natūralu. Lietuvių masei ALTe reikštis sąlygas sudaryti turi jo skyriai. Dėl to į vyriausiojo ALTo organo (jo Tarybos) sudėtį sprendžiamuoju balsu turėtų įeiti

- a) politinių mūsų srovių,
- b) centrinių mūsų organizacijų ir
- c) ALTo skyrių rinktieji atstovai.

ALTo vykdomasis organas (jo Komitetas) turėtų būti renkamas Tarybos ir Tarybai atsakyti. Šituo keliu ALTo Vykdomasis Komitetas išvengtų labai nesimpatingų autokratijos (patvaldytės) bruožų. Atsidarytų taip pat kelias į jį įeiti naujiems žmonėms.

6) Tokį vaizduočiaus pertvarkytą mūsų ALTą. Bet greičiausiai tai bus balsas, šaukiąs tyruose, nes ALTo persitvarkymo raktas yra jį sudarančių srovių ir susivienijimų rankose. O reformoms atmosfera čia nelabai palanki. Be to, apsunkinta ir paragrafinių formaliybų. Gali atsitikti ir čia tai, ką turėjome ne vienu sunkiu metu: gyvenimas reformų šaukėsi, bet jos nebuvo daromos, ir padariniai buvo skaudūs. Jei nuo manęs priklausytų, žengčiau dar vieną žingsnį toliau — eičiau Amerikoje prie vienos institucijos, apimančios ne tik politinį, bet ir

mūsų švietimo, kultūros, socialinį gyvenimą, nesvarbu, kaip ši institucija vadintų — Amerikos Lietuvių Taryba, JAV Lietuvių Bendruomenė ar kitaip. Tik tada iš tikrųjų pasijustume vieningi ir galingi. Deja, tai tik tokia mano atėities vizija, kurią gal įgyvendins jau mūsų vaikai.

St. Barzdukas

Cleveland, Ohio

NENEIGIAMAS ALTO REFORMŲ REIKALAS

Gavau “Lietuvių Dienų” anketa, kuria prašoma atsakyti tokiuos klausimus:

—Ar reikia ALTo reformų?

—Jei NE, kodėl? jei TAIP, — kokių: personalinių bei vidaus reformų, negriaunant dabartinės ALTo organizacijos, ar reorganizacinių, keičiant, papildant į ALTą įeinančių organizacijų sudėtį, įtraukiant naujų jėgų?

Tai klausimai, kurie nelengvai duodasi atsakomi. Tačiau š. m. balandžio 28 d. New Yorke įvykęs veiksmų pasitarimas įneša aiškumo, kaip tas klausimas turės būti sprendžiamas. Bendrame pasitarime dalyvavusių veiksmų komunikate (“Draugas”, 1962 m. gegužės 2 d., nr. 103), sakoma:

“Dėl keliamų spaudoje bei visuomenėje įvairių sumanymų bei pageidavimų, liečiančių pakeitimus Amerikos Lietuvių Tarybos organizacijoje arba jos veiklos metoduose, ALT Vykdomasis Komitetas tokius sumanymus pateiks ALTą sudarančioms grupėms išdiskutuoti, kad jų atstovai būtų pasiruošę juos svarstyti ir išspręsti ALT metiniame suvažiavime, kuris įvyks šių metų liepos 28-29 d. d. Chicagoje.”

Taigi, neneigiamas ALTo reformų reikalas, tačiau tos reformos turi būti paruoštos ir pateiktos legalia tvarka, kaip tai yra priimta ir suprantama normaliai veikiančių organizacijų praktikoje. Spaudoje pasirodę pareiškimai, liečiantys ALT veiklą ir jo asmeninę sudėtį, siūlant radikalius pakeitimus, nevengiant nė piktų pasisakymų, negali padėti klausimui konstruktyviai išspręsti be žalos bendriems lietuvių reikalams.

Kiekvienu atveju vengtina anarchiškų kišimosi į kitų organizacijų vidaus reikalus skatinimų. Legalus persitvarkymo kelias — pats geriausias.

Veiksmų pasitarime dalyvavo pilno sąstato Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomasis Komitetas. Pacituotas vieningas nusistatymas, rodo reformų projektams pareikšti ir joms įvykdyti kelią. Toliau jau priklauso pačios lietuvių visuomenės iniciatyvai reikštis. Suprantu, kad ALTą sudarančios organizacijos savybėje reikalus aptars, o vėliau ir tarp savęs (organizacijos) tuo klausimu tarsis, kad jų atstovai galėtų ALT suvažiavime pasireikšti savo grupės vardu nusistatymą. Taip pat suprantu, kad ALT skyriai savo pageidavimus bei projektus laiku pasiųs ALT Vykdomajam Komitetui arba ALTą sudarančių grupių vadovybėms. Tokia pat teisė savo pageidavimus bei projektus pasiųsti priklauso ir kitoms lietuvių organizacijoms bei pavieniams lietuviams.

Pranas Vainauskas

Visuomet yra pravartu įnešti ką nors nauja tiek į veiklą, tiek į pačią organizaciją.

Man atrodo, kad būtų visai tikslu ir prasminga, kad Amerikos Lietuvių Tarybos sudėtin, šalia fraternitarinių organizacijų (Amerikos Lietuvių Susivienijimo ir Lietuvių Rymo Katalikų Susivienijimo) panašiomis teisėmis ir sąstatu būtų įjungtos bendroji lietuvių šalpos organizacija — BALFas ir lietuvių kultūriniais reikalais besirūpinanti Amerikos Lietuvių Bendruomenė. Tuomet politinė, Lietuvos išlaisvinimo siekianti Amerikos Lietuvių Taryba turėtų dar platesnę atramą, visoje Amerikos lietuvių išeivijoje, norinčioje matyti laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Juozas Audėnas

Brooklyn, 1962.V.6.

“ŠIS REIKALAS YRA PRIBRENDES

ir jis turi būti padarytas. Dr. Grigaitis nesiškaitė su niekuo. Aš pirmuose ALTo seimuose siūliau, kad ALTo nariais turi būti visos organizacijos, kurios savo aukomis prisideda. Bet su tuo pasiūlymu nesiskaitė, pripažino tik ALTo skyrius. Tas tik parodė mūsų silpnumą...” tarp kitko rašo

Antanas F. Kneizys

Gimn. direkt. kun. dr. L. Gronis.
Principal Dr. Rev. L. Gronis.

Gimn. ūkio vedėjas J. Stankaitis.
Administrator J. Stankaitis.

PAVASARIO NUOTAIKOS VASARIO 16 GIMNAZIJOJ Išpūdžiai pasikalbėjus su mokytojais ir moksleiviais

VYTAUTAS ALSEIKA, V. Vokietija

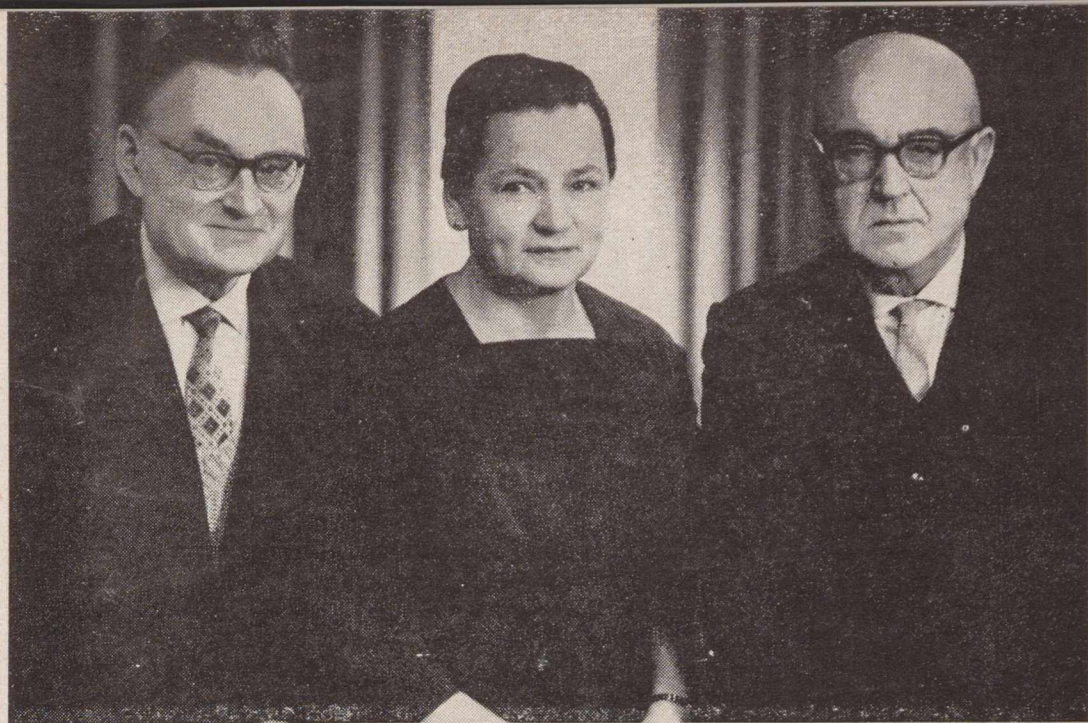
Pavasariui vis labiau prasikaland ir Vasario 16 gimnazijoje atsilankius L. Dienų atstovui-bendradarbiui teko ir čia pastebėti pavasario nuotakas. Apie balandžio pradžią jau buvo pasibaigę mokslo metai ir gimnazija išleido į pasaulį tris naujus abiturientus. Nebe pirmą kartą teko toje Rennhof "pilyje" arba, kitaip tariant, Huettenfeldo kaimely lankytis. Tačiau šį kartą teko pastebėti ir šį tą naujo. Kai pernai vasarą atsilankius bendrabučių patalpos kai kur darė ir nejuokų išpūdį, šį kartą jos buvo atremontuotos. Kai anuomet stebint pvz. mergaičių bendrabučio sienas dažnai galėjai užtikti "pin-up" kino artistų nuotraukas, tai šį kartą dail. Krivicko (jis ir gimnazijos inspektorius) rūpesčiu gimnazijos koridoriuose, laiptuose, bendrabučių kambariuose, klasėse visur matei Lietuvos miestų, bažnyčių, įvairių vaizdų bei pastatų įrėmintas reprodukcijas, nuotraukas.

Direktoriui kun. dr. L. Groniui išvykus porai dienų, jūsų bendradarbio pirmuoju šeimininku buvo dail. A. Krivickas. Jis — dešinioji direktoriaus ranka, iš jo ir gauta kiek informacijų apie pačią gimnaziją, mokytojus, abiturientus, kai kuriuos planus. Rūpėjo pasikalbėti bent su keliolika moksleivių, susipažinti su jų pažiūromis į lietuvių ir kt.

Kodėl tik trys abiturientai šiais metais? Tiesa, paaiškinta, 9-je klasėse buvo penki mokiniai, tačiau prie egzaminų buvo prileisti trys ir jie visi išlaikė: Bronius Čepulvičius, Bernardas Raudys ir Edita Šverinaitė. Žinotina, kad egzaminai vyksta dalyvaujant vokiečių švietimo ministerijos atstovams (šiomet jų buvo 3), jie daug reikalauja, tad ir gimnazija deda pastangų prie egzaminų prileisti pačius stipriausius. Išsikalbėjus su dviem abiturientais, paaiškėjo, kad jie šaunūs, apsiskaitę, visiškai subrendę, daug vilčių žadantys, pagaliau, atrodo, ir pra-

Vasario 16 gimnazijos taut. šokių grupė su vadove E. Tamošaitiene. Kairė akord. E. Bačiulis.
Folk dance group of the February 16th High School. Accordionist R. Bačiulis.

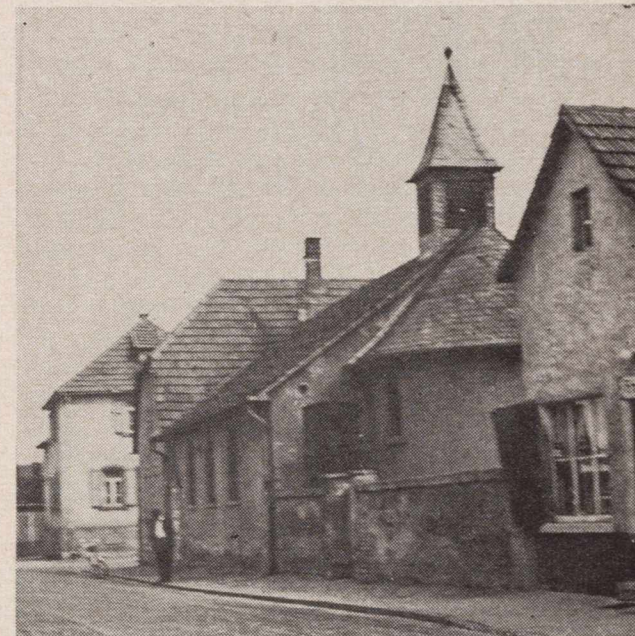
Kairė: mokyt. E. Tamošaitienė su dukrele. ▶ Dešinėj — abiturientė Edita Šverinaitė.
Folk dance teacher Mrs. E. Tamošaitienė and her daughter.

Trys mokyklos veteranai — H. ir K. Motgabiai, S. Antanaitis — mokykloje dirba 10 metų. S. Antanaitis vadovauja fizikos kabinetui, K. Motgabis — muzikos mokytojas ir choro dirigentas,

našesni už vokiečių abiturientus. Kitais metais, atrodo, abiturientų turėtų būti didesnis skaičius.

Mokytojai. Drauge su gimnazijos vadovybe šiuo metu jų esama 15; kai kurie jų labai apkrauti darbu, be to, nelietuviai dėsto dalykus, kuriems kaip tik būtų pageidaujami lietuvių mokytojai. Taigi, be direktoriaus kun. dr. Gronio ir inspektoriaus A. Krivicko, dar mokytojauja: Stp. Vykintas, dr. G. Valančius, K. Motgabis, E. Gedikaitė-Tamošaitienė, H. Motgabienė, Sal. Antanaitis, kun. J. Dėdinas, Fr. Skėrys, T. Gailius ir keturi ne lietuviai (visuot.

Bažnytelė, kurioj vyksta Vasario 16 gimnazijos mokinių pamaldos.

Catholic church, where the student body and faculty attend Sunday Mass.

Gimn. insp. dail. A. Krivickas ir dvi mokinės: E. Kelerytė ir Glemžaitė.

School inspector, artist A. Krivickas, and two students, E. Kelerytė and Glemžaitė.

istorija, chemija, biologija, lotynų). Malonus reiškinys, kad po Velykų kviečiamas mokytojauti šią gimnaziją baigęs Vilius Lenertas, neseniai baigęs chemijos mokslus Heideberge. Jis vyr. klasėse dėstys matematiką ir fiziką.

Mokytojų tarpe rasime ir tris "veteranus", Vasario 16 gimnazijoje išdirbusius jau 10 metų — tai vyr. klasių matematikos ir fizikos ilga-

Nukelta į 17 psl.

ALĖ RŪTA

ERIKA

Susitikau ją mokykloj rusų okupacijos metais. Turėjau laisvą pamoką ir taisiau mokytojų kambary sąsiuvinius. Trinktelėjo durys, pakėliau galvą. Juokingai skubiais žingsniais ėjo į mane; apdaras keistas, pusę veido slėpė skrybėlė, iš po kurios kyšojo napoleoniška nosis.

— Labas, kolege. Vadinuos Erika. Dirbsim kartu.

Pakišo man ranką ir tuoj nusisuko. Apėjo kambarį, apsidairė, nusi rengė, pavartė klasių dienynus. Grįžo, atsirėmė stalo alkūnėmis. :

— Ką čia veiki?

— Sąsiuvinius taisau.

Jos akys, truputį priekinė iššokusios, pasirodė man geros ir linksmos. Tiksliai kuodeliu pasiūsiu plaukai darė jos veidą juokingu.

— Aš nekaip atrodau, — perbraukė ranka plaukus, — tik iš kelionės. Važiavau arkliais, traukiniu, nemiegojus, nesiprausęs. Apsistojau pas seserį; tenai — balaganas: ji baltinius skalbia, vaikai rėkauja, išėjau supykęs, nei kavos neišgėriau. Sakyk, kas čia per mokytojai, ar sunku dirbti? Kaime buvo man gerai. Ot, parašiau konkursinę temą ir paskyrė čia. Sakau, vis miestas, mokykla pavyzdinė, algos daugiau. Bet kaime vaikai geri, kaip teliukai. Apylinkės mokytojai baliavodavom, išleistuves man padarė; o čia ar sugyvenat? Atleiskit, galiu jus vadinti vardu?

— Emilija.

— Fain. Nesistebėkit, kolege Emilija, kad tiek plepu. Vis būdavau pulke, vis linksmi, o dabar visą naktį važiavau beveik tuščiaame vagone. Nusibodo! Kažin, ar man duos šiandien klasę? Norėčiau pradėti. Ar labai išdykę? Tokius mėgstu.

— Tuoj ateis vedėjas, pasikalbėsit. Rodos, jums paliko trečią skyrių.

— Tikrai? Tai fain! Maži, kvaili, ką nori, šnekėk, gali ir nepasiruošus ateiti. O kaip čia su kambariais? Aš nenoriu pas seserį. Tuoj kišis į mano reikalus: kur eini, plepės mamai, su kuo flirtuoju. Ir vaikai līs į akis: pasakyk jiems tą, parodyk tą, galo nebus. O kur jūs gyvenat?

— Gedimino gatvėj, pas lenkus.

— Gal tenai yra laisvų kambarių?

— Nežinau. Paklausu.

— Būk gera, Mile! Gyventume kartu, į mokyklą drauge eitume, labai fain. Aš viena nenoriu: toks jau žmogus esu, man tuoj nuobodu. Bet pas seserį — ne. Tuoj žiūrės, iš ko laiškus gaunu, kas užaina...

Pasibaigė pamoka. Mokytojai ėmė rinktis iš klasių. Pristačiau Eriką, naują kolegę. Ji sveikinosi laisvai, juokavo, lyg seniai pažįstama. Prispyrė vedėją parodyti jos klasę, su vienu kolega minėjo studijų laikus, pas kitus teiravosi kambario, prašė cigaretės, už vieną rytoį žadėjo atiduoti dvi, jei kas būtų linkęs atsimti...

Po sekančios pamokos Erika jau grįžo iš klasės, būrio vaikų sekama. Kažką jiems pasakojo, vaikai juokėsi; Erika švitėjo džiaugsmu, ir jau dabar ji man atrodė kiek gražesnė.

Iš mokyklos ėjom drauge. Sesuo gyvenanti pakeliui. Įsikabino už parankės, dairėsi, klausinėjo, pasakojo. Vilnius jai patinkas. Ir mieste esą įdomiau. O sesuo jai daug suėdusi nervų. Mat, ji, dar gimnazistė, įsimylėjusi vedusį. Valiai sesuo kontroliuoti Igno laiškus! Svainis diržą paėmęs už draugystę su dviejų vaikų tėvų. O kai Ignas atvažiavęs jos aplankyti, sesuo abu išbarusi, ją užrakinusi kambarį trims dienoms...

— Į ką tai panašu, kolege Mile? Kas jai darbo, kaip aš elgiuosi? Ir draugavau su Ignu tyčia, jų pykčiui, kad ir pradėjo jis man nebepatikti. Įsivaizduok, pasiūlė vestis! Pirma mylėjau beprotiškai, rašiau laiškus, poeziją. O kai pradėjo apie vedybas, tik nusijuokiau. Eisiu, mat, už jo! Kad pamesta žmona koliotų, kad jo vaikai pirštais mane badytų?

— Tai kam, iš viso, pradėjot?

— Ot, buvau jauna. Pašokino. Juodos akys, aukštas, garbiniuoti plaukai, valdininkas. O dar vedęs, reiškia, kllūtys. Atrodė nepaprastai romantiška! Buvau pasiutęs, pradėjau vilioti, skirti pasimatymus. Na, ir prasidėjo. Pasimatymai, pasibūravimai. Ir apkvaišo senis: nė viena moteris taip nebučiuojanti! Kvailas! Koks skirtumas? Visi vienodai laižosi.

Ji palydėjo mane. Namo eiti nesą noro: sesuo duosianti skystos sriubos, kukulių, o paskui — išsipakavimas, suglamžyti drabužiai, žodžiu, balaganas. Gal nei nesipakuosianti, geriau rašysianti laiską.

— Ignui? — Nusisypsojau.

— Ne, kitam. Ignui parašiau paskutinį. Tegu gyvena su žmona ir myli vaikus. Gana kvailysčių.

Šitą susipažinusi neseniai. Ne toks gražus kaip Ignas. Bet neblogoi atrodas su uniforma. Karininkas. Rimtas, tėviškas. Už ją gerokai vyresnis, gražiai mokas globoti, visur jai esą gera su juo. Esąs da-

bar netoli Vilniaus, dažnai atvažiuosias.

— Tu man patinki, Mile. Norėčiau kartu gyventi.

Išsiskyrėm. Bet likimas mudvi suvedė arčiau. Ji apsigyveno gretimame kambary. Galėjom pasikalbėti ir per sieną. Padėjau jai susinešti daiktus, tvarkytis. Erika pasiklojo lovą, nusirengė, pasiėmė cigaretes ir atsigulusi užsirūkė.

Dar kelias dienas visi daiktai buvo išmėtyti, ir jų tvarkyti Erika nesukubėjo.

— Man patinka netvarka.

Kai reikdavo rengtis, ištraukdavo kurį suglamžytą drabužį, bėgdavo pas šeimininkę laidyklės, tada tvarkingai apsirengusi eidavo į gatvę.

Grįžus numesdavo drabužį kur pakliuvo, o eidama į gatvę vėl bėgiodavo ir tvarkydavosi. Užtat visada skubėdavo ir vėluodavo. Bet ne pyko ant savęs, nei ant kitų. Visa versdavo juokais. Todėl niekam savo netvarkingumu neįkyrėdavo. Pedantiškai tvarkinga šeimininkė ją mėgo. Šeimininkui Erika irgi patikdavo. Su juo dalindavosi nuolat cigaretėmis, politikudavo ir šelmiškai žaisdavo. Visada būdavo juoko, kai apsisukdavo Erika.

Pas mane ji nuolat užbėgdavo: parodyti kokį menkniekį, pažiūrėti, ką aš veikiu, paprašyti skaitymui knygos, nes visa jau baisiai nusibodė, parodyti naują frizūrą, arba taip sau.

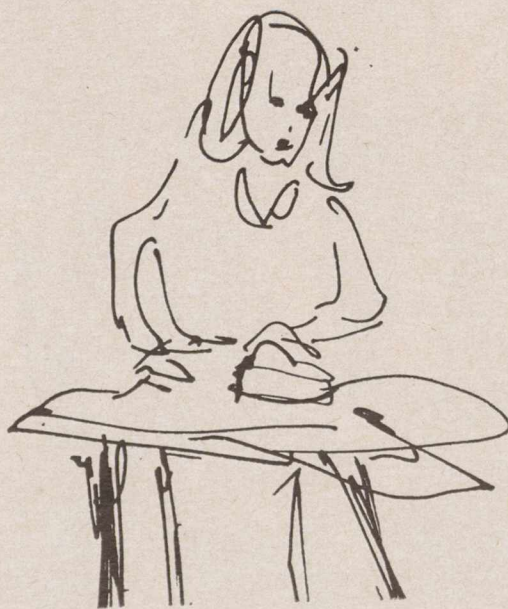
— Atėjau ir tiek, negi išvarysi? Nusibodo vienai.

Atsikračiusi "sesers jungo", vis dėlto pasiilgdavo ir nuolat bėgdavo tenai. Arba atsivesdavo sesers vaikus, vaišindavo, ką turėjo, atiduodavo jiems paskutinius pinigus saldainiams.

Pinigų gale mėnesio skolindavosi iš manęs, šeimininkės, o dažniausiai iš Jono, karininko, savo draugo. Ir juo labiau pinigų stigo, tuo labiau nesiskaitė: aukėjo visur daugiau, dalijo elgetoms, skolino mokiniams, pirkdavo cigaretes už didžiausią spekuliatyvinę kainą.

Mokiniai ir kolegos greit ją pamilo. Klasėj mokėdavo ir koja treptelti; vaikai mokėsi ir klausė, nes bijojo. Bet būdavo momentų, kai jie su mokytoja laisvai ir nuoširdžiai pajuokaudavo, pasakydavo jai, ko kitam mokytojui neišdrįstų pasakyti!

"Panele mokytoja, Jūsų lūpos gražios, kaip uogos..." — kartą pasakė berniukas, kai Erika buvo ryškiai dažytom lūpom. Kartais užėidavo jai noras išsidažyt. Šiaip reng-

davosi kukliai, gražiai. Kadangi vis juokdavosi, visada giedri, ji man vis gražesnė atrodė.

Mokytojų kambary ir tesigirdėjo: Erika. Visi ją mėgo, noriai klausėsi jos pokštų, visi mėgino ją erzinti, nes meistriškai kiekvienam atskirdavo. Būdavo juoko, klegesio, būdavo užsimirštama, pailsima ten, kur buvo Erika. Ji vadovavo sąmojams ir lengvoms kalboms. Bet ji teoretiškai buvo gerai pasiruošusi mokytoja, ją mėgo vaikai, praktikai ir lektoriai, ją pastebėjo vadovybė, pradėjo kalbinti į asistentes. Ji įstojo universitetan.

— Nesu labai į aukštuosius mokslus linkusi, bet neturiu ką veikti.

Ir jau visi ją žinojo universitete. Kolegos prašė užrašų, patarimų, tempė ją į kavinę, atėidavo į namus; visur žydėjo sąmojus, kur pasisukdavo Erika.

Ji mėgdavo pasakotis. Ilgus vakarus rymodavau ant jos lovos galo, o ji gulėdama rūkė ir kalbėjo. Sužinodavau, kas kiekvieną dieną atsitikdavo, ką ji mastydavo ir išgyvendavo, kas jai patikdavo ar ne. Pasakojo ir apie tėvus. Jos tėvas prancūzas, motina vokiečių, o ji — karščiausia lietuvė.

— Lietuva — gražiausias ir mieliausias kraštas. Kaip galėčiau jos nemylėti? Kai ištekėsiu už Jono, turėsiu daug vaikų. Ir visi turės būti geriausi žmonės ir geriausi lietuviai. Auginsiu griėžtai, kariškai. Viens, du, trys — vaikai, marš į lovą!.. Marš praustis, marš skaityt, pamokas ruoš...

Jos tėvas esąs geras žmogus, nors išgerias ir karštuolis. Ji labiau mylinti tėvą, nes jis įdomus. Motina — gera, bet blyškaus charakterio. Iš motinos pusės tiek gera, kad jos motina buvusi lietuvė; iš čia Erika išvedė savo lietuvišką kilmę, kuria ji labai didžiavosi.

Erika turėjo daug draugų, kolegų, pažįstamų, simpatijų. Naujiems pažįstamiems sakydavo:

— O, jūs man patinkat! Simpatija, numeris keturiasdešimtas...

Arba:

— O, koks jis puikus! Mano meilė, numeris šešioliktas!..

Visus juokais vadindavo meilėmis, simpatijomis arba kankiniais dėl jos abejingumo. Žinoma, tikrasis dabar buvo Jonas, senstelėjęs vy-

Pabaiga 16 psl.

Stasys Santvaras

JUOKIASI DIENOS

Anakreonai, — sako man mergaitės, — tu sensti.
ANAKREONAS

*Bėga ir juokiasi mano gyvenimo dienos,
Moterys man sako: —Sensti, Stasy!
Betgi širdis kupina dar gegužio žalios mėnesienos,
Gundo dainuoti ir šokt ilgesio saulė šviesi...*

*Netikiu aš, kad išnyksta ir miršta kiekvienas,
Trykštančią versmę išsemti sunku — —
Bėga ir juokiasi mano gyvenimo dienos,
Bėga ir krinta širdin saulės žiedų vainiku...*

DŪMAI

*I didį dangų driekias dūmai,
Pradingsta erdvėje juodieji suodžių bokštai.
Tai išsisklaido sielvartai ir malonumai,
Širdy nelieka atgarsio širdžiai parblōkštai.*

*Gal dūmai buvo vakar dienos,
Gal tik žiedai, kurie į nežinią nubyra — —
Bekraštėj pelkėj stoviu pamirštas ir vienas,
Pro dūmus, lyg našlė, liūdna saulė išnyra.*

MEDIS UŽ MIESTO KAMINŲ

*Regiu viršūnę medžio ten, už namo kaminų,
Regiu atlėkusių pavasarį į jos žalias šakas — —
Ir, tartumei, per grojantį tėvynės mišką aš einu,
Ir stengiuosi suprasti paukščių nuostabias šnekas...*

*Beržynai žengia pro mane ir didūs ažuolai,
Kaip moterų į atlaidus, pušų praeina šlamanti minia — —
Padangėje, žydrioj kaip kristolas, suklykia sakalai,
Baigštus miškų balandis skrieja pro mane...*

*Ir sodą sutinku, apsvaigusį nuo pertekliaus žiedų,
Vernėnai groja man senolio klevo inkile — —
Ak, viską, viską, ką buvau praradęs, atrandau,
Džiaugiuos praėjusių dienų palaima ir dalia...*

*Bet už langų staiga surinka sirena —
Didžiu skausmu širdy jaučiu, kaip blaškosi sapnai:
Negriš pralinksminėti vienatvės dingusi diena,
Kada būtis apvils, kaip mylima, tu nežinai...*

*Ir parlėkė vėl žvilgsnis iš anapus vandeny,
Ir miestas paukščių perrėkė šnekas — —
Regiu tik tą viršūnę ten, už namo kaminų,
Atlėkusių pavasarį į jos žalias šakas...*

SAGA

*Tu mano tiltas į nežinomą ir tolimą rytojų,
Tu mano vardas, einantis pakalnēm ir kalnais,
Tavy aš palieku, tavy sustoju,
Džiaugiuos būties stebuklais amžiniais...*

*Kaip aš galėčiau nepasiekt rytojaus savo laimės tiltu,
Ką vienas veikčiau, ateitį išgrobusioj nakty!
Visų dienų varpai širdy nutiltų,
Būtis tebūtų tik erškėčiai, vėtrų nuplakti...*

*Tavy manų vilčių visi troškimai, tartum saulė, dega,
Dienom naktim goda širdim godotoji kadais! —
Tu mano meilės nuostabioji Saga,
Tu metūgė, apkibusi žiedais...*

VISA ŠIRDIM IEŠKOJAU ELDORADO

Šešiasdešimt metų vidurnakčio dialogas su poetu Stasiu Santvaru

ANTANAS GUSTAITIS, Boston, Mass.

Artėja gilus žemės įmigis. Į juodą lango stiklą ildamas atsikvepia Atlanto vėjas. Laiko sargyboj budinti gegutė įkyriai kukuoja valandas. Kaip tiksliai, nepaperkamai, skubėdama, tarytum rūpindamosi, kad nepavėluotume kelionėn! Deja, ši kartą ne svečion šalin, ne lagerių palėpėsna ar žėrinčių kolonų salėna poezijos žodžiu suūkautų minių graudenti, kviesti atgailai ir apsimąstymui, nuplakti tėviškoj rūstybėje ir vėl prajuokint šviesiai ateičiai. Ne, ne! To nebebus. Ši kartą jau mūsų bičiulio... 60 metų kryžkelėn.

Tai ne poezija — ne modernus pašamonės kalbėjimas ir ne simboliška. Čia visa realu, gal net per daug skausmingai tikra.

Štai Stasio Santvaro suvirpusioje rankoje tikra skaidraus kristalo taurė. Ir tikras nebaigtas ragauti brangvynis. Akyse tikras liūdesys ir tikrai baltos garbanos. Ir tikras mėlynų naktų susuokęs lyriko atodūsis ir operos artisto kiek nervingai trumpas kosulys.

Man nelauktai prisimena kadais jo išdainuoti žodžiai:

Ant tų plačių beribių marių

Vien debesys juodi...

Nelygiu vandeniu nežinomon toly-
Laiveli mūsų, tu skrendi... /bėn,

Dar kartą pakeliam taures. Naktų kristalas žėri, tarsi burtininko magiškas rutulys, su mirgančia praeitimi ir ateities klaidingom pranašystėm. Kažkur tenai suskilusiuos vaizduos ir Stasio Santvaro paneminių atšlaitė.

— Jaunystėj vis dėlto buvai laimingas? paklausiu, tarsi pats save.

— Ak, mielas bičiuli, šiandien tu mane klausai apie laimę! — jis kalba, įdėmiai žiūrėdamas į cigaretės besiraitantį dūmelį. — Kur yra jau-

nystė, kur pavasaris? Svajoti, svaigti, tikėti, kad gali kaktą į žvaigždes atsitrengti, ar tai yra laimė? Jeigu taip, tai senų žmonių nėra, nes dvasia nesensta, kaip kalnas, kaip vandenynas, kaip saulė. Pati būtis, toji netrunkanti pralėkti ugnies paukštė, taip pat yra laimė. Tačiau ir tu, ir aš, jauni būdami, neturėjom laiko būt laimingi. Mūsų laimę, tartum vėtra degančių tėviškių dūmus, sudraskė karai, okupantų atnešti marai, trėmimai... Mes laimės tepagavom tik akimirkas, o nusivylimo ir skausmo buvo pilni juodi vakarai. Galbūt dėl to aš ir šiandien dar vis tebetikiu, kad laimė yra ir kad Eldorado šalį galima surasti...

— Tikėjai, taigi dėl to Eldorado ir kovojai? — sakau jam vėl.

— Niekad nemėgau kovoti su vėjo malūnais. Gal tikrai gražesnė būtų ir žmogaus būtis, jeigu mes turėtumėm mažiau įsivaizduotų priešų! Niekad kovon manęs nežadino ir mano asmeniškai reikalai. Kiek sykių buvau puolamas, tiek sykių, kaip dera krikščioniui, sugebėjau atsukti ir antrą veido pusę. Žinoma, kad tokiais atvejais pasitaikanti netiesa man skaudino ir gėlė širdį...

— Na, o iš kur tie kulky randai, ligšiol dar įsirėžę sąnariuos? Negi ir jie tik nuolaidumą priešam liudija?

— Jeigu jau tu, brangus bičiuli, mane, senyvą vyrą, nori pastūmėti į atsiminimus ir apie ginklo kovas, tai čia aš beveik neturiu ką apie save pasakyti. Kovojau, stengiausi narsiai kovoti, bet tai nėra joks nuopelnas, o tiktai pareiga. Ir einančiuose tautos laisvės ginti savanorių pulkuose aš buvau tik vienas iš tokių pat tūkstančių. Tai buvo tokia pati pareiga, kaip ta, kurios vedini mūsų sentėviai nepabūgdavo
Toliau 10 psl.

KAS TU ESI

*Kas tu esi, pavasario linksmybe,
Dainuojanti ir girių, ir laukų, ir upių siautimu? —
Nejaugi tik rudens purvan sukritę lapai,
Naktis pakrančių svetimų...*

*Kas esat jūs, manos širdies troškimai,
Paskendę laimės svaigulio ir meilės džiaugsmo ilgesy? —
Nejaugi tik nakties tamsoj sužibus žvakė,
Nelaimė, kaip žvėris, baisi...*

*Kas tu esi, gražiausia mylimoji,
Viliojanti, kaip niekad neįspėta sielos paslaptis? —
Nejaugi tik akmuo, nugrimstantis į raistą,
Pagundom svaigstanti mintis...*

*Kas esat jūs, žaliosios žemės žmonės,
Per amžius nepažinę savo veido ir savy žmogaus? —
Nejaugi tik nesandoros prižliūgus pelkė,
Klaiki atošvaita dangaus...*

*Kas tu esi, pavasario linksmybe,
Vaisinanti ir diegus, ir žuvis, ir žiedus ant šakų? —
Nejaugi tik drugys, plasnojantis į ugnį,
Pradžia mirties visų laikų...*

Šie eilėraščiai yra iš naujo spausdinamo rinkinio "Aukos taurė".

net susidėginti neapginamą pilaitę. Kaip ta, dėl kurios mūsų seneliai ir 1831 ir 1863 taip pat nebūkstavo prarasti žemės ir tik sau patogios ateities ir iškeliauti Sibiro kančion.

— Aš suprantu. Tikėjai amžiną mūsų tėvynės laisvę.

— Tikėjau ir dabar tebetikiu, kad Lietuva kenčia pačią sunkiausią ir drauge pačią beprasmingiausią nelaisvę... Giliai tikiu, kad vėl ateis diena, ir laisvė apšvies ir vėl lietuvių tautos veidą!

Kalbą nukreipiau į kitą, kiek šviesesnę temą.

— Sakyk, ar kartais taip sapne nepasivaidena dar — pakylanti ir vėl nusmunkanti teatro uždanga, orkestro tremoliai, prožektoriai? Imi, sakysim, taip ir pabundi nuo tos šešėlių publikos aplodismentų, — pradėjau šnekinti iš naujo.

— Į sceną aš veržiausi, lyg plaštakė į nakties metu apšviestą langą. Scenoj patirti išgyvenimai — aktorius ar dramaturgo — yra svaiginantys, kaip su patyrimu išauginti vynmedžio vaisiai. Scenoje buvau tik ne taip ilgai, kiek galėjau būti. Ir tai yra ne tik tai mano asmeniškai drama, bet dar mažiausia šimto mano neblogų draugų. Ką toji drama reiškia ir kokius nuostolius ji krauna lietuviškojo teatro kultūrai, šiandien mes dar nepajėgiame aprėpti. Kai ateis tinkama diena — išvalgūs vyrai nuostolius gal apskaičiuos ir surašys į mūsų kultūrinio gyvenimo ataskaitų knygas. Aš pats, jeigu būčiau gyvenęs Nepriklausomoj Lietuvoj, per 20 metų gal būčiau parašęs mažiausia dešimt scenos veikalų. Aš nesakau, kad jie būtų buvę šedevrai, bet mano gyvenimą jie tikrai būtų padarę žymiai vertingesnį ir man prasmingesnį. O dabar — jau 18 metų neturiu teatro, tai nerašau ir dramų...

— Na, o poezijos dievaitė? Kada ji tau pagimdė pirmąjį eilėraštį, už kurį jai sudėjai apžadus visam gyvenimui? — kasčiau vis gilyn į užneštą laikų smėliu poeto praeitį.

— Dievaitė! — staiga sušvito Stasys Santvaras. — Jei leistum į tą rimtą klausimą atsakyti su šypsena,

tai tarčiau, kad dievaitė buvo tik tūla mano gimnazijos mergaitė. Jos pavardė — Baranauskaitė. Nebuvo ji nei aukšta, nei liekna ir nei per daug gracinga, betgi gimnazijos bernai dėl jos taip varžėsi, kad būdavo net pasirengę susimušti. Kodėl taip dėjosi, ir šiandien dar nesuprantu. Seniai aš pamečiau jos pėdsakus ir nežinau ją nusivedusio likimo. Bet anuomet... Norėdamas priartinti savo konkurentus, parašiau jai pirmąjį eilėraštį. Deja, aš tebuva svajotojas, o jina realistė. Ir kažkuris varžovas jai daugiau patiko, negu mano eilės. Gal tik dėl to tą pirmąjį poetinį nepasisekimą ir šiandien dar gyvai prisimenu.

Eilės pradėjau rašyti Ryto dr-jos gimnazijoje, Vilniuje, 1916 metais. Nelaimė, troškulys rašyti buvo didelis, tik trūko popierio, taip kaizerinė Vokietija buvo Lietuvą nualinusi. Vieną sykį įsidrąsinau ir pradėjau eilėraščius rašyti į "valdišką", gimnazijos mums duodamą sąsiuvinį, kuris turėdavo būti švarus ir skiriamas tik mokslo reikálams. Aišku... netruko nelaimė užgriūti. Klasės auklėtojas dail. A. Žmuidzinavičius, kartą atėjęs į pamoką, pradėjo ją nuo sąsiuvinio tikrinimo. Ir mane šiurpas nukrėtė, pradėjau tarsi ugnį degti, nes nusikaltimo įrodymas buvo neišvengiamas, o baisiausia — bus viešai paskelbta paslaptis, kad aš rašau eiles... Auklėtojas, paėmęs mano sąsiuvinį, eilėraščius greitai surado. Jis vieną kitą perskaitė. O man po kojom grindys linko. Tada su atsidėjimu jis mane pažvelgė ir tarė: "Penktą po pietų ateik į mano butą." Ak, nelengva buvo tos penktos valandos sulaukti! Bet laiko liko pirčiai pasirengti, tad nuėjau jau gerokai apimęs. Kaip nuostabu! Jis manęs, piemengalio, ne tik nebarė, bet dar maloniai priėmė, pavaišino, parodė savo darbų studiją. Tada aš pirmą kartą pamačiau ir visą eilę jo geriausių darbų. Jis mane dar paskatino, pagyrė ir nedraudė rašyti valdiškam sąsiuvinį. Štai, kodėl aš iki šių dienų dailininkui žmuidzinavičiui esu dėkingas ir niekada negaliu jo pamiršti...

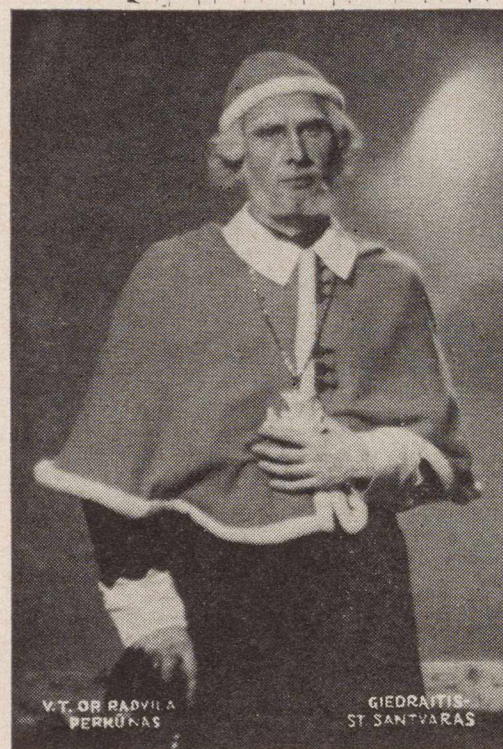
STASYS SANTVARAS — LIETUVOS OPEROS SOLISTAS TENORAS

Sinodas — A. Rubinšteino operoj "Demonas".

A. Račiūno operoj "Trys talismanai" — jaunesnysis brolis Kupris.

Vysk. Merkelis Giedraitis J. Karnavičiaus op. "Radvila Perkūnas".

Senasis vaidila — J. Karnavičiaus operoj "Gražina".

Stasys Santvaras, Lithuanian opera soloist in several performances of Lithuanian operas.

— Atleisk, o jeigu taip ištrauktum kur iš užančio dar čia pluoštelį anos pirmąsias poezijos? Kokia ji buvo? — bandau sugundyti įsikalbėjusį.

— Kokios buvo tada tos mano pirmos eilės, šiandien ir pats negaliu pasakyti. Gana storokas jų sąsiuvinys pradingo Kaune tuo metu, kai išvykau Italijon ruošti mūsų tarnybą. Jos buvo gal daugiau maironiškos, o gal šiek tiek ir kiršiškos. Maironis tada stipriai mane paveikė savo Pavasario balsų poezija, o Faustas Kirša visų pirmą savo asmeniniais apsilankymais į moksleivių bendrabutį, o kiek vėliau ir Verpetų poezijos knyga. Kai žiūriu, poeto artumas dabar jau beveik nieko nebejaudina. Gi dar mano pavasario dienom toksai susitikimas buvo nepaprasta šventė, širdį suvirpinanti muzika... Taip, įžadai poezijai visam gyvenimui buvo sudėti, tik ar jie bus ištesėti?

Dar neseniai teko skaityti Stasio

Santvaro naują knygą, jo visai derančiu vardu pakrikštytą "Aukos taurę". Ten tiek daug sielvarto ir veriančios raudos. Tiek daug religinio susidūmimo, tarytum išgiedoto aštriame tremties vieškelyje atsiklaupusio.

— Kodėl ten tiek daug liūdesio? Kodėl tiek violetinės spalvos, kada daugumai čia gyvenimas toks klykaujantis ir reklamintis?

— Daugumas eilėraščių, kurie sudėti į Aukos taurę, buvo parašyti pačiom liūdniausiom mano gyvenimo dienom. Tada, kada praradimo siaubas buvo daug didesnis už grėsmingą audros debesį... O Dievą ir jo valią aš tikėjau nuo pat mažumės. Ir dabar sakau, kad žmogui nėra gėda Dievą tikėti, nėra gėda sunkiom nusiminimo valandom į Jį kreiptis šauksmu ir malda, o nėra prasmės ir džiaugsmo akimirkom Jį pamiršti. Kada rašiau Aukos taurės eilėraščius, Dievas buvo mano vienintelė užuovėja ir vieninteliai susitvarkymo ir nusiramino na-

Stasys Santvaras 1926 metais, kai pirmą kartą buvo statomi "Žvejai". (Nuotrauka daryta Valst. Teatre, vaidinimo pertraukos metu.)

Poet S. Santvaras, during the premier performance of "The Fishermen", in 1926.

Stasys Santvaras su žmona Ale ir sūnum Algimantu 1954 m.

Mr. and Mrs. S. Santvaras and their late son Agas.

mai. Ar galėčiau daugiau tokių eilėraščių parašyti? Vargu. Ir ne todėl, kad būčiau savo tikėjime palūžęs, bet gal dėl to, kad kūnu tapusi Pieta peiliu mano širdin įpiovė kiek kitokią pažiūrą į žmogaus santykį su Kūrėju... Dabar gal aš galėčiau prabilti, kaip Robert Frost dar taip nesenu, bet Amerikoje jau smarkiai išgarsintu dvieliu:

Forgive, o Lord, my little jokes on Thee
And I'll forgive Thy great big on me.

Nelaimė rūsti yra, rūsti bus visą gyvenimą, todėl palikim ją tūnoti kaip tą Edgaro A. Poe Varną...

Šią liūdesio akimirką aš dar atsimenu dabartinį savo bičiulį laimės valandom. Atsimenu Laisvės Alėjos žengiantį. Ir tikrom juodom garbanom juoduojuojantį, ir tikra polėkinga jaunyste žaliuojantį. Ir retkarčiais vis atsigrižtantį... Į grakščias moteris, į kojas, velnio skaptuku nudailintas, doro žmogaus pagundai žemėj vaikščioti paleistas...

Ir Stasys Santvaras, kaip ir kiekvienas ten į stogą koposis kūrėjas, žinau, turėjo laimės paragauti ir dvasią plazdinančio garbės svaigulio ir kojas pakertančios kritikų tulžies. Taip buvo iš pradžios ir taip bus lig pabaigos. Bet norisi šia proga paliesti ir tą vadinamą "neobjektyvų klausimą".

— Sakyk, kaip vertini patsai savo jautrios širdies tvaksėjimu su kaltą krautį?

— Tu mane taip gerai pažįsti, tai ar derėjo kelti tokį klausimą, ar negalėjai pats už mane pakalbėti? Tik tavo šelmiškam, bet nuoširdžiam žvilgsny regiu, kad šešiasdešimt metų žilagalviui galbūt jau leistina net ir pačiam į tą "neobjektyvų klausimą" kiek atsakyti.

Žinai, brangus bičiuli, prieš gerą puskaip metų mane jau nutrenkė tokia palaiminga mintis: kiekvienas žmogus yra vienkartinė ir nepakartojama vertybė. Kaip nesame vienas į kitą visiškai panašūs savo veidu, taip nesam, tavo žodžiais tariant "absoliučiai tobulai" panašūs savo vidumi. Kalbos nėra, žmogaus dvasinio vertingumo dydis labai daug priklauso nuo mūsų pačių.

Kiekvienas gimęs yra atitinkama moralinių galimybių suma, tai ir vieno ar kito meno kūrėjas yra neabejotina šito gyvenimo vertybė. Ji gali būti didelė, tik vidutinė arba ir menkesnė, betgi dėl to ji nenustoja buvusi vertybė. Va, šis "tikėjimas", bičiuli, man, jau toli per šį gyvenimą nuėjusiam, padėjo apsaugoti nuo visos eilės žmogiškų silpnybių ir ligų. Sakau, jau daug metų tokie žmogaus dūšios papuošalai, kaip pavydas, dėl savo naudos lipimas net per kitų galvas, artimo šmeižimai, kandžiojimai, intrigos ir atraitotom rankovėm veržimasis vis būti priekyje — man yra juokingi ir absurdiški darbai. Kokiu skambiu kovos vardu bebūtų tai vadina, aš nerandu taurioje žmogaus sieloje tam nei atramos ir nei pateisinimo. Ir, kai b;ni priverstas iš arčiau į tokius "žygius" pažvelgti, nenorom su seniu Shakespearu šūkteli: "Silpnybe, tavo vardas moteriškė!" Atsleit, net nepatogu, kad kartais galima ir vyrus tuo pačiu taikliu šamojum paplakti. Tikiuos, kad šita "išdidi" pažiūra į žmogų ir kūrėją atsakė tau ir į tą "neobjektyvų klausimą". Gali kam nors atrodyti tai vėjavaišiška, bet tokis aš esu tik vienas, o visa kita tegu eina Viešpaties palaimintu keliu. Belieka man tik džiaugtis, jeigu kiti ką nors geriau už mane padaro. Tai mano Credo, kurį būtų labai sunku žemaičio širdyje sugriauti.

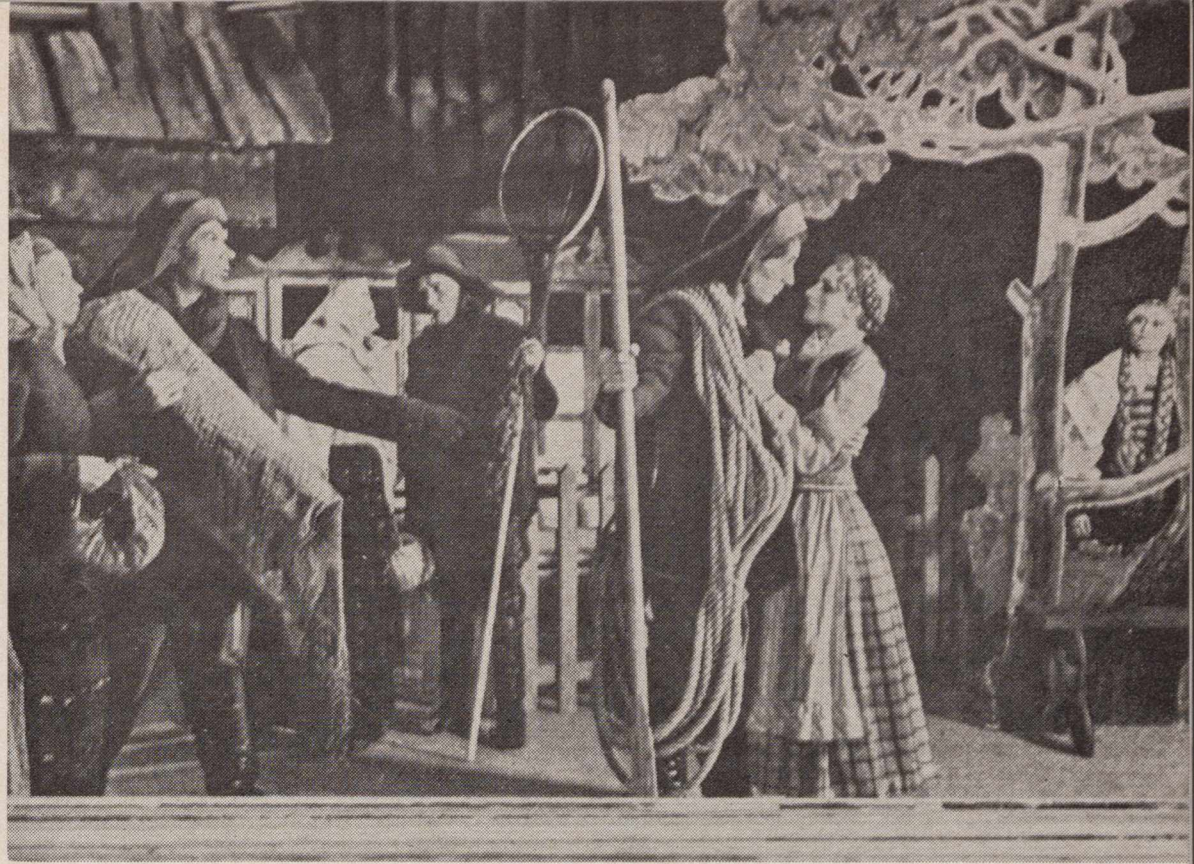
— Dar vienas klausimas: mylėjai?

— Meilė ir ištikimybė man visada buvo, tarsi dvi žydinčios obelys ant aukšto kalno. Nelengva kalnais laiptuoti, nelengva obelių žiedus pasiekti, ak, ir pačios obelys ne amžinai mums žydi... Gal tik tikėjimas, vis iš naujo atkylantis, yra amžinas, kad taip yra, kad taip gali būti... O gal todėl, kad Vilniuje pragniau vaikystę, kad baroko mieste pamėgau baroko meną, ir Viešpaties Dievo barokinis kūrinys — moteris man buvo ir tebėra susižavėjimo verta mįslė...

Daugumas mano sutiktų moterų buvo tikri angelai. Kaip žinai, mano moteriškų idealų bokštas yra ir tavo gera pažįstama ir draugė Alė. O jos akivaizdoj nelengva man būtų nesaikingai atviram...

Sužadėtinė, 4 v. baletas. Libreto St. Santvaro, muzika J. Pakalnio. Valst. Baletu Teatro pastatymas Kaune 1943 m. Baletmeisteris B. Kelbauskas, dail. Vikt. Andriūsis, Nuotraukoj — mergaičių kordebaletas.

"The Betrothed", ballet in 4 acts. Libretto by Stasys Santvaras.

Scena iš St. Santvaro 4 veiksmų dramos "Žvejai". Valst. Dramos Teatro pastatymas Kaune 1942 m. Rež. P. Kubertavičius, dail. M. Labuckas, komp. J. Dambrauskas. Nuotraukoj iš k. į d.: T. Daubaraitė — Digrienė, K. Vasiliauskas — Digrys, A. Vainiūnaitė — Gerulienė, J. Laucius — Gerulis, K. Gandrimas — Vytautas, Br. Kurmytė — Lygija ir J. Rudzinskaitė — Leonilija. Pirmą kartą V. Teatro scenoje "Žvejai" pastatyti 1926, rež. B. Dauguvietis. 1942-44 m. "Žvejai" buvo pastatyti Estijoje ir Latvijoje.

Scene from the 4 act drama "The Fishermen" by S. Santvaras, performed by the Lithuanian National Theater in Kaunas, 1942.

Scena iš St. Santvaro 7 paveikslų pjesės "Kaimynai". V. Dramos Teatro pastatymas Kaune 1943. Rež. J. Monkus, dail. Č. Janušas, komp. J. Švedas. Nuotraukoj iš kairės: J. Alšėnas — Jurginis, J. Ramonaitė — Miškinytė, K. Vasiliauskas — Miškinis ir K. Gandrimas — Algirdas.

Scene from S. Santvaras' play "Neighbours", performed in 1943.

Mylėjau, myliu ir mylėsiu... Būtis būtų plynas, nederlingas laukas be meilės, be jos atnešamų džiaugsmų, sielvartų, nusivylimų, kančių...

bajoras. Nors nežinau, kurio tenai mūsų istorinio kertuko palikuonis. Už tas jo dorybes kadais su Bernardu Brazdžioniu ir Pulgiu Andriūšiu norėjom jam padovanoti kalaviją. Tokį, kokį jo protėvis sumišime prie Vorkšlos pametė. Sidabro ašmenimis švytintį ir žemėj nerūdyjantį, kaip užkasta teisybė. Tik tokio mes net Uracho pily neradom.

Mano bičiulio žodžiai baigėsi. Bičiulio, kursai šauniai vedė mus kadaise tremtyje, būdamas Rašytojų Draugijos rakis. Kurs buvo toks aistringai dainingas prie brunečių vaidiulių, prie puotos skobnių ir midaus, išdidus scenoje ir gaudulingas balto vaideloto giesmėje. Kursai įkai tintam ginče ir atlašioj kėdėj —

Vidurnaktis. Laikrodžio bavariska gegutė iškukavo lygiai dvyliktą. Nejaugi mūsų brangvynis pasikeitė? Negali būt! O, koks kartus tas paskutinis lašas! Argi tai ašara? Skaidriąjan švedų kristalan įkritus šešiasdešimt metų ašara!

KNYGOS IR AUTORIAI

jų dalis jau spausdinti periodikoje, konkurse dalyvaujama tikru vardu arba ir slapyvardžiu.

4. Rankraščiai turi būti išsiųsti ne vėliau kaip 1962 m. gruodžio 1 d., Draugo adresu: 4545 West 63rd St., Chicago 29, Ill.

5. Jury komisija netrukus bus sudaryta ir paskelbta.

6. Premijuotus kūrinius Draugas turi teisę be papildomo atlyginimo spausdinti dienraštyje ir išleisti atskira knyga. Nepremijuoti kūriniai grąžinami autoriams, jeigu atskirai nesusitariama su jais dėl spausdinimo.

Sveikindami gražią iniciatyvą tokia suma premijuoti poezijos žanrą, konkurso sąlygose pasigendame kai kurių patikslinimų, būtent, — kokių kriterijų bus vertinamas kūriny, atžymimas **Maironio premija**? Ar veikalo idėjos bei forma neturės reikšmės Maironio vardo premijai?

Iš #3 neaišku, ar konkursas slaptas, ar ir slaptas ir viešas kartu? Kam toks dvigubumas?

TEATRAS

— S. Čiurlionienės komedija **Pinigėliai** kovo 31 d. suvaidinta ką tik įsikūrusio Baltimorėje dramos mėgėjų ratelio. Rež. J. Kazlauskas. Būreliui daug padeda aktorius J. Palubinskas.

— K. Ostrausko 3 v. vaidinimą **Kanarėlė** New Yorko vaidintojų grupė statė Newarke, N. J. Rež. V. Valiukas.

— Detroito liet. dramos sambūris Toronte suvaidino 3 v. komediją **Karloio teta**, Rež. J. Arlauskaitė-Mikšienė.

— Chicagos šaulių kuopa bal. 28 d. Lietuvių auditorijoj pastatė vaidinimą **Širdžių vagys**.

— Lietuvių Scenos Darbuotojų sąjungos Chicagos sk. susirinkimas įvyko kovo 24. Naujai išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. S. Adomaitienė, vicepirm. Alg. Dikinis, išd. Č. Rukuiža, sekr. Julija Cijūnėlienė ir vald. narė Alė Kėžėlienė. Revizijos komisija: A. Sprindys, Elena Rukuižienė, St. Petkus.

— Vyt. Alanto "Buhalterijos klaida" gegužės 19 d. stato Kearny-Harrison, N. J. kultūros būrelis. Rež. A. Arminas.

— Kun. A. Klimo scenos vaizdelis "Jurgis Kuraitis važiuoja Amerikon" suvaidintas kovo 4 d. Norwoode, Mass., šv. Jurgio par. 50 metų sukaktį minint.

— "Prie koplytėlės", žodžiai ir muzikinis pritaikymas kun. B. Jurkšo. Atlieka Toronto Prisikėlimo par. vaikų choras gegužės 5 d.

— Žydintis laukų vėjas, G. Veličkos 2 v. lyrinė komedija. Stato Brooklyno operetės choras gegužės 12 d. Brooklyne ir gegužės 19 Elizabeth. Dir. M. Cibas, taut. šokių grupei vadovauja J. Matulaitienė, rež. V. Žukauskas.

Tą patį veikalą rengiasi statyti Sydnėjaus jaunimo būrelis "Švytyrys".

Autorius G. Velička jau kelintas mėnuo sunkiai serga. Padaryta operacija. Gydymuisi ir pragyvenimui reikia lėšų, o nedirbant santaupos baigiasi. Bičiuliai buvo suskėtę rinkti aukas. G. Velička yra parašęs tiek puikių ir mūsų lietuviškajai scenai tinkamų veikalų, kad jei nuo kiekvieno pastatymo statytojai skirtų bent kokį honorarą rašytojui, autorius susilauktų žymios piniginių paramos ir nesijaustų šelpiamas elgeta.

DAILĖS PARODOS

— Dail. Broniaus Murino paroda Čiurlionio galerijoje uždaryta kovo 25 d. Iš 60 aliejum ir akvarele pieštų paveikslų nupirkta 18. Spauda skelbia, kad paroda labai pavykusi lankytojams nepakakę 500 egz. katalogo ir buvusi išleista II laida.

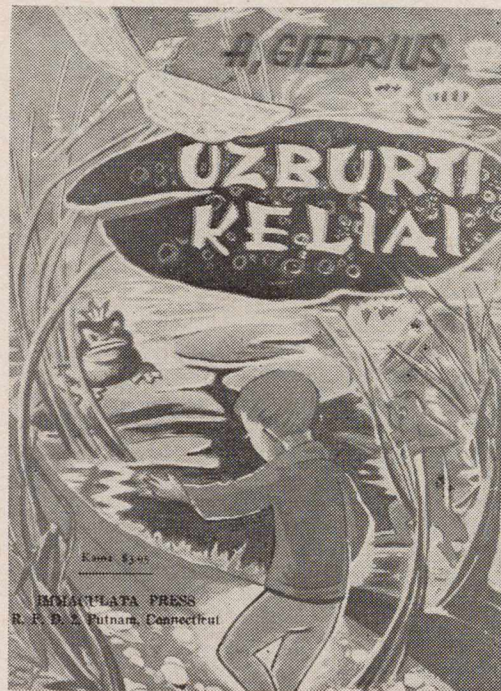
— Jaunųjų dailininkų paroda vyko balandžio 14-15 d. New Yorke. Dalyvavo apie 10 asmenų.

— Pauliaus Augiaus pomirtinė paroda atidaryta bal. 14 d. Clevelande, Čiurlionio ansamblio namuose. Apie dailininko kūrybą kalbėjo Al-dona Augustinavičienė.

— Alfonso Dargio paroda Čiurlionio galerijoje Chicagoje atidaryta bal. 28 d.

— Dail. Vytauto Igno paroda bus atidaryta gegužės 5 d. Chicago Sav. ings & Loan Assn. meno galerijoje ir truks iki gegužės 20 d.

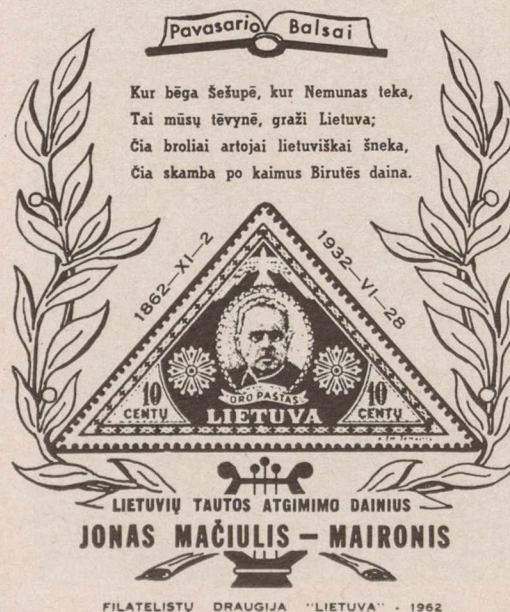
— Aleksandra Vitkauskaitė-Merker dalyvauja grupinėje parodoje, kurią rengia Modern Artists Guild Ridgewood School of Art patalpose, Ridgewood, N. J. Paroda vyksta Gegužės 13 — birželio 2.

Antano Giedriaus, vaikų literatūros veterano, naujas pasakų rinkinys, gausiai V. Stančkaitės Abraitienės iliustruotas.

Lietuvių Filatelistų D-ja "Lietuva", Chicagoje, minėdama šiais metais dvi svarbias sukaktis — Maironio 100 metų nuo gimimo ir Lietuvos de Jure pripažinimo 40 metų sukaktį, išleido seriją vokų 6 spalvomis — 5 vokus Maironiui ir 1 De Jure pripažinimui. Vokų piešiniai A. Beleškos.

Hamiltono kooperatyvo "Talkos" čekis su lietuviškais "Gedimino" stulpais. Drawings of specially published envelopes by the Lithuanian Philatelist Society "Lithuania" to commemorate the 100th birthday anniversary of Poet Maironis and the 40th anniversary of Lithuania's de Jure recognition.

KNYGOS ŽODIS SKAITYTOJUI

Esu knyga. Daugiau negu nusi-perkamas daiktas. Ugnis esu. Gyvybė — gimusi kančioje. Laimės ieškojime ir ilgesyje. Gimiau širdyje. Mintis brandino mane. Įkvėpimo įtampa apvilko poezijos drabužiu. Ir nemirsiu, kol meilės įstatymas tvinkčios gyslose. Tėvynės pasiilgimas kol šauks į gimtuosius namus. Kol laimės troškulys nerimu kaitins žmogaus pėdas. Amžini žmoguje ir yra šitie įstatymai, ir aš amžinai kalbėsiu kūrybos žodžiu.

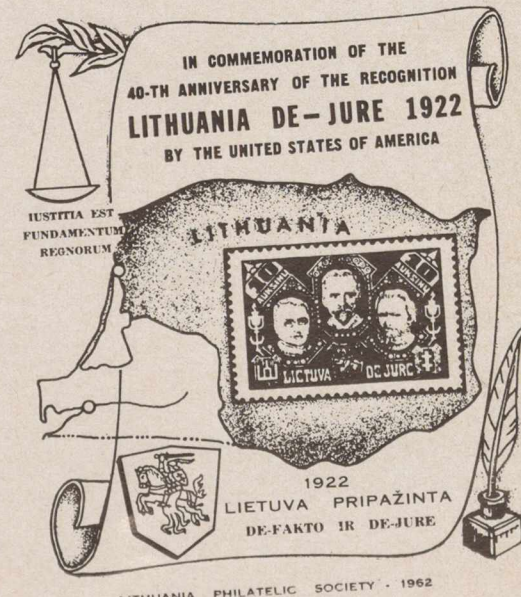
Vaizduoju aš gyvenimą. Įkaitusį, virpantį, garuojantį. Mano žmonės — tikri. Bet pastangos atpažinti gyvųjų žmonių atvaizdus, jų gyvenimo atsitikimus, intymius reiškinius — virstų nusivylimu: nesu aš gyvenimo fotografija. Mano puslapiuose visa yra vintė meninės tikrovės dalimi, nuspalvinta lyrinėmis nuotakomis, atremta į psichologines būsenas, palenkta kompozicinei logikai ir darnumui. Esu daugiau negu kasdienis gyvenimas.

Nauja ir jauna ateinu į skaitytojo namus. Žengiu su širdies šiluma ieškoti tokios pat šilumos. Nešu gyvybę ir ugnį. Nerimą ir ilgęsi. Kančią ir prisikėlimo viltį. Noriu būti draugu visų, kurie myli lietuvišką poezijos žodį.

Iš Prano Naujokaičio knygos ap-lanko ("Ilgę tiltai", romanas).

Ką tik Liet. Dienų išleista Alg. Gustaičio knyga mažiesiems su linksmom V. Stasiūnaičio iliustracijom iš to pat vardo filmo.

Alė Rūta Arbienė, kurios novelė spausdinama šiame LD numeryje, yra po šio karo išaugusi, JAV lietuvių bendruomenėje besireiškianti plataus epinio masto rašytoja romanistė. Ji iškilo 1954 metais, laimėdama "Draugo" konkurse premiją už romaną "Trumpa diena".

Pradėjusi eilėraščių ir anksčiau išleidusi rinkinį "Be tavęs" ir porą beletristikos knygų (Likimo keliu, apysakos; Duktė, romanas), su romanu "Trumpa diena" Alė Rūta iškilo kaip talentinga, giliai siekianti žmogaus sielą ir sodriai atskleidžianti kaimo buitį kūrėja. Po to autorė išleido dar keturius romanus: Žvaigždė viršum girios (iš senosios Lietuvos gyvenimo ir susidūrimo su krikščionybe), Į saulėtekį (iš maro laikų Lietuvoje), Broliai (iš komunistinės okupacijos metų) ir Motinos rankos — lietuvių kaimo moters epopeja.. Iš pastarųjų veikalų kritika labiausiai vertino Motinos rankas ir Brolius. Šiuose romanuose autorė, vertikalčiai iškilusi su Trumpa diena, horizontaliai praplečia savo kūrybinę amplitudę, apimdama didesnius tematikos plotus ir duodama naujų, gilios ir turtingos sielos personažų.

Šiame LD numeryje spausdinama novelė Erika rodo kokių tikrumu autorė prieina prie gyvenimo ir kaip ryškiai prieš mūsų akis iškyla gyvas, neužmirštas žmogus.

"DRAUGO" POEZIJOS KONKURSAŠ

"Draugo" dienraštis paskelbė:

1. Maironio gimimo šimtmečio sukaktis prasmingai paminėti Draugas skelbia poezijos konkursą. Konkurso mecenatas — prof. dr. vet. med. Kazys Alminas, paskyręs tam tikslui tūkstančio dolerių premiją.

2. Poezijos konkursui tinka poemos, baladės ir atskiru leidiniu dar nespausdinti eilėraščių rinkiniai. Kiekvienu atveju rankraštis turėtų sudaryti bent 64 puslapių knygą. Knygoje gali būti ir visi minėti žanrai drauge.

3. Nespausdinti kūriniai siunčiami slapyvardžiu, uždarame voke, nurodant autoriaus pavardę ir adresą. Tuo atveju, kai eilėraščiai ar

Knyga ir jos budeliai

Spausdiname Br. Daunorienės straipsnio ištrauką iš Anglijoje leidžiamo "Šaltinio", nr. 1(2), kurio redakcija pridėjo tokią pastabą: žinotina, kad autorės žodis yra pagrįstas ilgu knygų platinimo patyrimu. Ji kalba apie Anglijos lietuvius. O kaip kitur?

Tas "kitur" gali būti tik JAV, nes Australijoje padėtis yra panaši į Anglijos, gi Pietų Amerikos lietuviai knygos neįperka dėl jų žemo piniginių vienetų.

Kalbant apie JAV, čia padėtis dar nėra tokia katastrofiška, bet kasmet blogėja. Per pastaruosius dešimtį metų knygų išpirkimas yra sumažėjęs beveik perpus. Tai jau žingsnis prie katastrofos.

Su širdgėla tenka pripažinti, jog lietuviškos knygos skaitytojų lyg ir nebeliko. Juo daugiau ekonomiškai įsitvirtiname, juo puošniau įrengiame savo namus, tuo rečiau juose užtiksim lietuviškų knygų. Negailime pinigų nei automobiliams, nei šaldytuvams, nei kilimams, nei priėmimams, tik savo gimtąja kalba spausdintam žodžiui esame užkietę titnagai.

Kai mus ištinka didelė nelaimė, prisimename Dievą. Šaukiame jo pagalbos, kai esame belaisviai, prispausti, alkani. Tuomet ieškome paguodos ir gimta kalba spausdintoje knygoje. Dabar gyvename laisvėje, sotūs ir prabangai ne vienas išleidžiame stambias sumas, o savo lietuvišką knygą pasmerkiame mirčiai. Pasiūlyti šiandien tautiečiui naujai išėjusią knygą laikoma nemandagiu elgesiu. Tautietis, nujauchęs namus, kur gali užtikti pirkti knygų, vengia jų, tarsi juose gyventų raupsuotai. Jei norite netekti draugų, jei norite būti nemėgiami, imkitės lietuviškos knygos platinimo. Jei namuose turėsi barą, saliuoną, grožio salioną ar grynos veislės šunelių veisyklą, — jūsų namai bus mielai lankomi.

Anglijoje yra mūsų keli tūkstančiai. Naujai išleistos, premijuotos knygos didelėmis pastangomis galima įpiršti vieną egzempliorių vienam tūkstančiui. Poezijos leidinių užtenka dviejų egzempliorių visiems šio krašto lietuviams. —

Kai rengiami spaudos baltai ar kitokio pobūdžio didesni sąskrydžiai, spaudos staliukui reikia pasirinkti nuošaliausį kampelį, kad baltas svečių neatbaidytų lietuviškos knygos apdarėliai, kad dalyviai nesusigundytų išleisti kelių šilingų knygai, užuot nupirkę daugiau pelno duodančią bonką...

Tėvų nesidomėjimas lietuviška knyga yra viena pagrindinių priežasčių, vedančių vaikus prie nutautėjimo ir atitrūkimo nuo visko, kas lietuviška. Per paskutines Kalėdų šventes visoje Anglijoje atsirado tik dvi šeimos, kurios savo mažiesiems vietoje blizgučių paprašė lietuviškų knygelių. Tuo tarpu yra kolonijų, kur lietuvių priešmokyklinio amžiaus vaikų yra apie pora šimtų. Jei jų nuo mažumės nesudominsime lietuvių, paauglių nebepriviliuosime. ...

...Mažieji, sekdami šio krašto gyventojų pavyzdžiu, mėgsta skaityti. Tereikia jiems atitinkamų knygelių ir, svarbiausia, tėvų, kurie knyges jiems parūpintų. O jei tėvai iš tikrųjų nepajėgtų, tai pirmoje eilėje mūsų organizacijos tam tikslui turėtų skirti lėšų ir leidykloms paramos.

Nebūkime lietuviškos knygos budeliais.

Dabartinė kooperatyvo valdyba: I eil. iš kairės sėdi — E. Langnikas — kasininkas, E. Sudikas — prezidentas, J. Giedraitis — viceprezidentas; stovi: A. V. Repčys — vald. narys, St. Dalius — sekretorius.

Committee of the Savings and Loan coop. "Talka" in Hamilton, Canada.

HAMILTONO KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

E. SUDIKAS, Hamilton, Ont., Canada

Tarp daugelio iš JAV ir Kanados čekių, kuriais skaitytojai moka LD prenumeratą, gavome ir čekį su Gedimino stulpais, su lietuvišku žodžiu TALKA. Tai buvo mums savotiška egzotika, pakutenanti lietuviškąjį savivarbos jausmą — lietuviškas čekis svetimybių jūroje... Kreipėmės į "Talkos" vadovybės žmones, prašydami, kad painformuotų, kaip toji "Talka" susikūrė ir kaip jai sekasi. Gavome kooperatyvo valdybos pirmininko laišką, informacinį žinią ir nuotrauką. Su malonumu tai pateikiame savo skaitytojams. Red.

Hamiltono lietuvių kolonija savo dydžiu yra trečioje vietoje Kanadoje. Nors kolonijos lietuvių skaičius nesiekia pusantro tūkstančio, tačiau jie yra parodę daug energijos ir sumanumo.

Koloniją sudaro beveik vien naujieji ateiviai. Jų kūrimasis nebuvo lengvas. Teko įsigyti namus, įvairius gyvenimo reikmenis ir patogumus, prasigynus — automobilius ir kt. Lietuviai negalėjo atsilikti nuo bendros krašto ekonominės eigos. Vieni tam spėjo užsidirbti savo pinigų, kiti turėjo skolintis. Juk beveik visas šių dienų modernusis gyvenimas paremtas paskola ir kreditu. Mažai lietuvių grupei kilo sumanymas įsteigti lietuvišką kredito kooperatyvą, populiariai vadinamą bankelį, į kurį nusistatyta telkti lietuvių pinigus, skatinti taupymą, o reikalingiems duoti paskolų.

1955 metų vasario mėn. 13 dieną įvyko bankelio steigiamasis susirinkimas, kooperatyvui parinktas vardas "Talka".

Įsteigtasis kooperatyvas "Talka" veikia pagal valdžios čarterį ir yra valdžios priežiūroje. Pirmiesiems, 1955, steigimo metams baigiantis tebuvo 95 nariai, pelno gauta 126 doleriai ir balansas siekė tik virš 10 tūkstančių dolerių.

Tautiečių pasitikėjimas savu bankeliu augo ir 1960, t. penkiems metams praėjus nuo įsisteigimo, narių skaičius pasiekė iki 491, pelno gauta virš 13 tūkstančių dolerių, balansas pasiekė virš 300 tūkstančių dolerių.

Iš gauto pelno bankelis moka nariams, palyginti, aukštus dividendus, atlygina tarnautojams ir skiria pašalpas įvairiems lietuvių kultūriniam reikalams. Jau kelinti metai kooperatyvas išlaiko vieną Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje mokinį.

Šiuo metu bankelio narių skaičius siekia netoli 700 ir balansas jau pasiekė pusės milijono dolerių sumos.

"Talka" ypač naudojasi tėvai, atidarydami savo vaikams indėlių sąskaitas "in trust", kurios neša gaunamus iš valdžios vaikų priedus, tuo taupydami pinigus vaikams, kai jie suaugę, kad turėtų iš ko tęsti mokslus.

Už šerų ir depozitų indėlius kooperatyvas moka didesnius procentus, negu bet kurie Kanados viešieji bankai. Be to, nemokamai duoda gyvybės ir visišką invalidumo apdraudimą ligi 2000 dolerių ir tais pat atvejais yra apdraudžiamos paskolos. Be asmeninių paskolų ban-

kelis duoda ir vadinamas morgičinės paskolas, įkeičiant nekilnojamąjį turtą.

Narių patogumui bankelis išgavo iš valdžios leidimą atlikti visas čekių operacijas ir jos atliekamos kaip ir visuose viešuose bankuose.

Hamiltoniečių ryžtas ir susiklausymas sveikintini ir sektini. Bankelis "Talka" yra dar vienas įrodymas, kad tik vienybėje galybė.

IŠ HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVO "TALKA" LEIDINIO Nr. 3, 1960

Kredito kooperatyvų idėja atsirado Vokietijoje, kai 1849 metais F. W. Raiffeisen įsteigė pirmąjį kredito kooperatyvą. Jis yra lakomas kredito kooperatyvų idėjos tėvu. Kredito kooperatyvų judėjimas greitai paplito ne tik Vokietijoje, bet ir kituose kraštuose. Šito judėjimo pagrindinis tikslas buvo ir dabar tebėra: bendrai taupyti ir kitų santaupas skolinti paskolų reikalingiems tik savo bendrijos-narių tarpe, prieinamiausiomis sąlygomis.

Kredito kooperatyvų tikslas yra ne pelno siekimas, bet patarnavimas savo nariams palankiausiomis sąlygomis padedant jiems ūkiškų planų įgyvendinimui ar ūkiškų sunkumų pašalinimui. Kooperacijoj asmuo, o ne kapitalas vyrauja. Štai kodėl kredito kooperatyve kiekvienas narys savo teisėmis yra lygus. Nesvarbu, ar narys turės \$5.00 ar \$5000.00 dolerių vertės indėlių šerų, jis turės tik vieną balsą...

Pirmasis kredito kooperatyvas Kanadoje įsteigtas 1900 Quebec provincijoje, 1906 metais jau buvo išleistas pirmasis įstatymas, tvarkąs kredito kooperatyvus. Baigiantis 1959 metams Kanadoje buvo 4393 kredito kooperatyvai... Virš 13% visų Kanados gyventojų priklauso kredito kooperatyvams.

Kiekvienas Hamiltono ir jo apylinkės lietuvis gali ir yra prašomas būti "Talkos" nariu.

"Talkos" visumą sudaro keturios grupės narių: nariai-visuotinis susirinkimas, valdyba, kredito komitetas ir kontrolės komisija. Visi nariai yra lygūs ir turi tik vieną balsą.

Kiekvienas lietuvis ar lietuvių šeimos narys, padavęs raštu pareiškimą ir įmokėjęs 25 centus įstojo mokesčio, gali tapti "Talkos" nariu. Kiekvienas narys turi turėti bent vieną pilnos vertės šerą. Šėro kaina yra \$5.00. Tik bankelio narys gali laikyti indėlį arba gauti paskolą.

Narys negali turėti šerų daugiau kaip 10 tūkstančių dolerių. Tik šėrų laikytojai yra tikrieji "Talkos" savininkai. Jie sprendžia visus bankelio reikalus ir renka vykdomuosius organus.

Hamiltono kooperatyvo "Talkos" čekis su lietuviškais "Gedimino" stulpais (sumažintas).

Hamilton, Ont.	19	Account No.
 TALKA (HAMILTON) CREDIT UNION LIMITED		
Pay	or order \$	
The sum of Dollars		
Clear through 10/6 Hamilton, Ont.		

DAGYS – SKULPTORIUS MĄSTYTOJAS

narys. Nuolat dalyvauja rengiamoje parodose. 1961 m. pabaigoje vienoje Toronto meno galerijoje suruošė individualią parodą, kurioje išstatė efektingą 69 skulptūrų skaičių! Vietinė anglų ir etninė spauda šią parodą palankiai įvertino.

Žmogaus kūnas, grožis ir ekspresija Dagio kūryboje buvo ir tebėra galingu ir galiojančiu simboliu. Daugelyje darbų jis tebėra lyriškas, romantiškas bei mistiškas, nežiūrint to, kad gyvenime vyrauja netikrumas ir ciniškas realizmas, reikalaujantis daugiau raketų negu meno ir, ypač šiame kontinente, bandąs nuvertinti vertybes.

Nelengva ieškoti grožio, kada ne vienas kūrėjas, egoizmo, neriboto laisvės ir progreso sąskaiton išbėga į kraštutinumus ir vieton ramaus evoliucinio vystymosi paskęsta revoliuciniame chaose, kuriame dažnai rimtas kūrybinis užmojis pakeičiamas svaiguliu bet kokia kaina siekti garso, ieškoti originalumo, naujų priemonių ir medžiagų, trumpamžės sensacijos. Tai dekadentiški mados vėjai, pučiami nedidelės grupės meno mėgėjų ir kritikų (kurios, tačiau, negalima ignoruoti) į kiekvieno kitaip mąstančio kūrėjo veidą.

Dagys, neabejotinai, eidamas prieš šiuos vėjus, išlaikė savo kūrybinį veidą neiškraipytą. Jis liko ištikimas skulptūrai ir sau, nežiūrint to, kad jo gyvenime pagundų buvo nemažai lankant muzėjus Berlyne,

Paryžiuje, New Yorke ir ilgesnį laiką gyvenant Londone. Jam teko matyti daug eksperimentatorių, sensacionalistų ir kitokių "istų". Jo galutinis sprendimas buvo toks, kad be minties, be spalvinės ar forminės kompozicijos, be dailininko individualaus braižo ar temperamento ir be specialaus "psichologinio momento" nėra pilnakraujo tapybos ar skulptūros kūrinio. Tuo jis užsidėjo pats sau kūrybinį apinasrį, o absoliučia laisve paliko naudotis kitiems ir tiems, kurie drįsta žaisti su savo paskirtim ir žiūrovo inteligencija. Pats skulptorius tai išreiškia tokiais žodžiais: "Šiandien mes plačiai naudojames laisve. Dailininkas ją naudoja taip pat, bet laisvė yra geras dalykas tik didelėms asmenybėms. Mažoms ar vidutinėms asmenybėms ji dažnai atidaro duris į nusikaltimą."

Kad taip gali atsitikti, neabejotinai didelė asmenybė dail. Picasso neseniai Madride tai pabrėžė šiais save plakančiais žodžiais: "Giotto, Ticianas, Rembrandtas, Goya buvo dideli tapytojai. Aš esu tik juokdarys, bet toks, kuris supranta laiko dvasią ir kuriam pasisekė daugiausia pasinaudoti savo bendralaikio kvailumu, tuštumu ir vertybių nesupratimu."

Jei Dagys abstraktų meną laiko pritaikomuoju, bet ne grynuoju menu, tai ne dėl to, kad jis prieštūsi pažangai ar kūrėjo laisvei, bet dėl to, kad, pasak jį, dekoratyvaus ornamento vieta yra tekstilėje, tapetuose ar kur kitur, bet ne rėmuose.

TEMPK, NETINGĖK! / PULL, DON'T BE LAZY!

Dagys

TAIP JIE PALIKO LIETUVĄ / AND SO THEY LEAVE LITHUANIA

Skulptorius Dagys prie darbo savo atelje, Toronte, Ont., Kanadoje.
Sculptor Dagys beside his studio in Toronto, Ont., Canada.

Dagio darbuose vyraujanti gyvenimiška, žemiška, žmogiška tema perduodama ne realistinėmis ir ne ultra moderninėmis priemonėmis. Šiais laikais, kada daug skulptorių apiplėšia pagrindinį skulptūros elementą — žmogų, nuo jo ekspresyvos jėgos nupigindami jį iki bereikšmio grafinių linijų ir plokščių formų žaismo ir išsisėmimo, Dagys vidinį turinį, mintį, išraišką perduoda susintetintų linijų ir plaukiančių ritmiškai-kompoziciškai sudrausmintų formų kalba. Ta kalba laikuriuose jo darbuose itin ekspresyvi, dramatiška, šaukianti. Konservatyvus žiūrovas sakyty, kad tai priešinga skulptūrinei rimčiai, didybei, monumentalumui. Tačiau tai matome ir tokių skulptorių kūry-

boje, kaip Rodin, Barlach, Moore, Butler, Marini ir kt.

Dagys 1927 m. baigęs gimnaziją ir jausdamas turįs neabejotiną duomenų dailininko profesijai, stojo į Kauno Meno Mokyklą, kurią 1932 m. baigė. Kurį laiką dėstė gimnazijoje. Ir pedagogo darbą dirbdamas, kūrė ir dalyvavo parodose Kaune ir užsienyje.

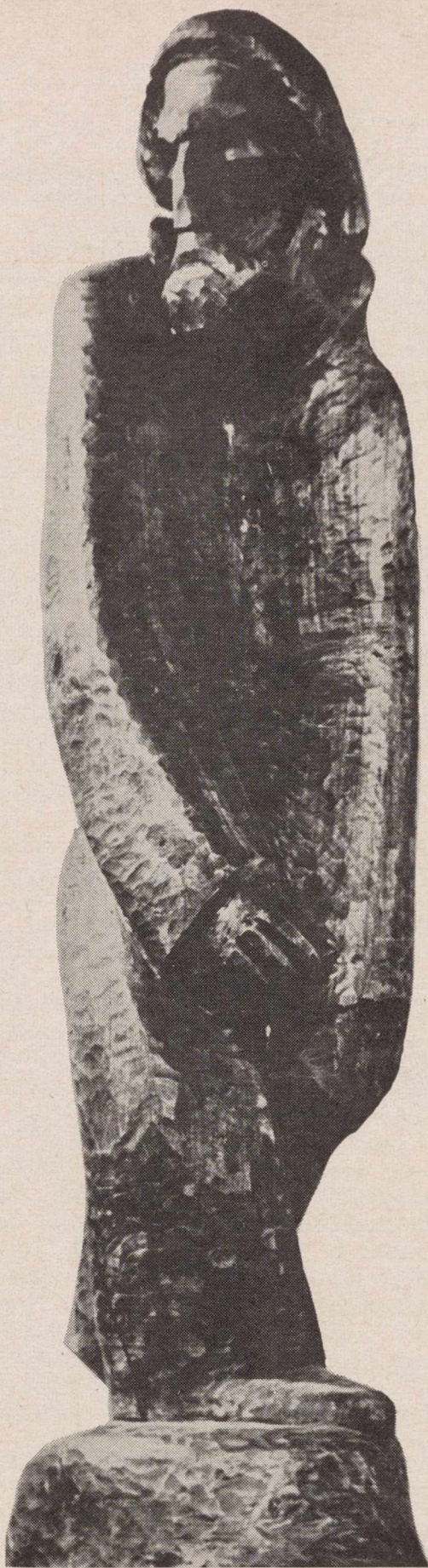
Kilęs karas, jo kūrybinį darbą, kaip ir kitų, dešimtmečiui nutraukė. 1951 metais persikėlęs gyventi Kanadon, vėl grįžo prie skulptūros, kuriai pašventė visą savo laiką.

Šiuo metu Dagys yra aktyvus Kanados Skulptorių Sąjungos ir Color & Form dailininkų draugijos

Vieniša lietuje.
Along in the rain.

Kur mano žmona?
Where is my wife? By DAGYS

Per tiltą jojau, nuo žirgo puoliau...
Riding along the bridge, I fell from my horse... (from a folk song).

Dagio mėgiamiausia skulptūrinė medžiaga yra medis; daug medžio gabalų Dagys privertė į mus prabilti lyriška, tragiška, filosofine ar humoristine kalba. Jo tematika yra įvairi kaip ir vaizduojami objektai. Pagrindė — žmogus, gyvuliai, augmenija. Nesvetimi jam ir mūsų liaudies dainų arba religiniai motyvai. Nereti jo kūryboje ir mūsų pačių gyvenimo tragiški vaizdai. Jo didžiuliame reljefe "Taip jie paliko Lietuvą" dažnas rasime pats save arba savo gilų gyvenimo momentą: žemės saujos pasiėmimą, šauksmą Dievo palaimos, motiną glaudžiančią prie krūtinės bejėgį kūdikį...

Daug Dagio darbų rado vietą privačiose kolekcijose, bažnyčiose, viešose aikštėse, didelis jų skaičius grupuojasi jo studijoje, jo gyvenamose patalpose ir jo vasarvietėje prie Georgian Bay, kur vasaros metu dažnai matysi jį užgulusį medžio bloką arba piešiantį.

Dagys nestovi vietoje — jo stilius nuolat keičiasi. Ankstyvesniuose

se darbuose matome jį ieškančią dailiai plaukiančių siluetinių linijų sąskambio bendroje kūrinio kompozicijoje, vėliau jo linija lieka iki maksimumo susintetinta, modeliavimo detalės atmestos paliekant tik didžiulias mases giliai minčiai ir sukaupčiai jėgai pabrėžti. Matome taip pat darbų, kuriuose apstu sausų geometriškų formų griežtumo arba asketiškumo akcentui išskelti. Matome ir tokių, kuriuose jis visiškai nutolęs nuo realybės leidžia žiūrovo vaizduotei atbaigti tai, kas nebaigta sakyti. Net ir tais atvejais — šviesos ir šešėlio, linijų ir formų sąskambis suvestas ir gyvas.

Teisingai skulptorių charakterizavo jo individualios parodos proga čekoslovakų kritikas šiais žodžiais: "Be abejonės Dagys yra pilnai subrendusi asmenybė dailėje, tikrai žinanti kaip sujungti puikią techniką su aukšto lygio meniniu pajautimu ir, svarbiausia, kaip perduoti savo gilų humanistinį protą ir filosofiją per kūrybą."

Alf. Docius

Besąlyginė kapituliacija
Unconditional Surrender / By sculptor Dagys

ERIKA / A. Rūtos novelė

Pabaiga iš 8 psl.

ras, pasiilgęs saulėto žmogaus. Jis miltų. Erika gi jo nemylėjo.

— Bučiuoja kaip brolis, neįdomu. Ir vis pamokslai: Erika, nerūkyk, negerk, ramiau laikykis, taip garsiai nesijuok... Jeigu nepatinku, tegu eina sau.

Ir pagalvojusi pridėdavo:

— O vis tik, mane laiko prie jo pririšęs tas jo gerumas, toji miela globa. Ir kartais man atrodo, kad jį myliu, tada bučiuoju apsvaigus ir užsimiršus, kad jis negražus, kad lėtas kaip...

Kartais ji man tvirtindavo, kad Jono nemylė, kad niekad už jo netekės. O kai jis atvažiuodavo, pasipuošusi, švitėdama eidavo su juo, priimdavo jo globą ir dovanas. Atvirai Jonui sakydavo, kad jo nemylė, kad jis jai tik patinka. Jonas nesigailėdavo jai dovanų ir savo laiko, globos ir meilės... Pamokęs ir pabaręs, nusileisdavo ir patenkinmylėjo Eriką už jos giedrą, nuoširdumą, už draugišką atsidavimą. Jonas tikėjosi paruošti iš jos sau tinkamą žmoną. Ruošė atsidėjęs, su kantrybe: tėviškai ją globojo, mokė ir auklėjo, pratino prie savęs atsargiai, kad pritaptų ir kad jį padavo jos mažus kaprizus.

— Aš jam pasakiau: tekėsiu, jeigu leisi flirtuoti.

— Na, ir kaip? Ką jis sakė?

— Jis man žada viską, kaip tėvas vaikui. Jis galvoja mane, kaip vaiką, apgauti. O nežino, kad aš jį visada apgausiu, nes jis per geras. Geri — negudrūs.

Vieną savaitgalį ji svečiavosi pas Joną. Grįžo susimąsčiusi, lyg nesaiva. Neklausinėdavo, bet Erika ilgai negalė viena išgyventi, ir neilgai man reikėjo laukti išsipasakojimo. Ji pasakojo, rauda, jos akys žibėjo ugnim, kartojo ir pabrėžė detales. Mačiau, kaip ji džiaugėsi tuo, ką išgyveno būdama pas Joną, kaip ji pati brangino ir tą pasakojimą. Jos veidai vėl rauda anos dienos raudonėmis, akyse atsispindėjo ano vakaro išgyvenimai.

— Mile, žinau, kad tai negerai. Ir tai atsitiko pirmą kartą mano gyvenime. Jonas išsigando ir gailisi, o aš nesigailiu, nors tai daugiau mano kaltė. Aš dabar žinau, kad jį myliu.

Praėjo žiema ir atplaukė gražus pavasaris. Erika ruošėsi naujam gyvenimui. Vasarą jie turėjo susituokti. Dabar ji man pasakojo, svajodama apie jų būsimą didelę šeimą, lietuvišką, gražią. Kaip ji mylės Joną, bet ir su kitais truputį flirtuos. Jis ją globos ir saugos, sulauks jos žingsnius prie bedugnės. Kaip ji mokys vaikus melstis ir dainuoti, kaip jie visi daug skaitys...

Bet likimas buvo Erikai netiek palankus, kiek žmonės. Kartą ji truputį sirgo. Sėdėdavo prie jos ir plepėjom. Gėdvėje buvo girdėti dundant, kažkokios nepaprastos judėjimas. Bet mes išsigandom tik pamąčiusios grįžusios iš miesto šeiminių. Vos pravėrusi duris, išblyškusi moteris tyliai pasakė:

— Komunistai žmones į Sibirą veža.

Ir tuo pat metu — durų skambutis. Tai buvo Erikos sesers duktė. Ji greit įėjo ir išsitraukė mažą popierėlį:

— Teta Erika, šitą vieną lenkė atnešė iš stoties. Mama liepė greit perduoti. Gal dar ji rasite stoty...

Mes abi puolėm prie atdaro laiškelio:

“Mane išveža. Lauk, Erika. Aš sugrįšiu pas Tave. Jonas.”

Erika atsisėdo, labai išblyškusi ir užsimerkusi. Apkabinau ją, bet staiga ji pašoko, skubiai apsirengė. Norėjau palydėti, ranka tik mostelėjo ir išbėgo.

Po kelių valandų grįžo, vis tokia pat išblyškusi, atsigulė ir ilgai tylėdama rūkė. Sunkiai teištare:

— Stoty jo neberadau. Prieš kelias minutes buvo ešalonas išvažiavęs.

Kelias dienas Erika nevalgė ir iš lovos niekur nėjo, tik tai rūkė. Pagaliau, atsikėlusį kartą man pasakė:

— Mile, aš nusižudysiu. Kaip aš gyvensiu be jo?

Antrąjį sakinį ji ištare tyliau. Ir buvo keista visą mėnesį. Aš bijojau, kad ji tikrai nusižudytų. Niekur nėjo (buvo atostogos), beveik nesikalbėjo su šeimnininkais, nei su manim. Vis rūkė. Sublogo, pagelto. Kai mėgindavau raminti, liepdavo man eiti į savo kambarį.

Vieną dieną buvo labai gražu, šilta. Frontas buvo praūžęs. Aš pakviečiau Eriką pasivaikščioti. Išėjome už miesto, į pamiškę, pievoje skynėm gėles, dainavau. Susitikom du lietuvių kareivėlius, pasikalbėjom su jais, pajukavom, paskui grįžom jau abi dainuodamos. Erikos veidai paraudo, ji atrodė sveikesnė ir linksmesnė. Vakare išgirdau ją kambario dainuojant: “Mik ramiai ir labanakt”. Man atėjus, ji pasakė:

— Tai mano malda, Mile. Taip aš dabar melsiuos kas vakarą ir mąstysiu apie Joną.

Ir prasidėjo nauja mūsų pasikalbėjimų tema. Jonas. Spėliodavom, kas galėjo su juo atsitikti, kaip ir kur jis gyvena, ką šiuo metu veikia. Kartais Erika staiga padėdavo šaukštą pietų metu ir sakydavo:

— Negaliu valgyt. Gal jis duonos kąsnelio neturi, gal kur miršta baidu, o mes...

Ramindavau. Sveikas, stiprus vyras, nepražus. Ji sutikdavo:

— Žinau, jis grįš. Turi grįžti.

Taip įsitikinusi pralinksmėdavo. Tada ji būdavo vėl tokia pat, kokia buvo anksčiau, vėl barstė sąmojus ir visus džiugino nuoširdžiu laisvumu. Vėl mes eidavom į kiną ir teatrą, vaikščiodavom pavakariais gatvėmis ir juokdavomės iš smulkių nuotykių, kritikuodavom žmones ir ieškodavom pramogų, kaip ir visos jaunos mergaitės. Pamažu retėjo mūsų temos apie Joną; Erika pati užmiršdavo. Prisiminusi jį, priekaištaudavo sau:

— Aš nekenčiu pati savęs, Mile. Kodėl aš vis rečiau jį beprisimenau? Man vėl įdomios kompanijos, nors nė vienas vyras nedomina. Visus lyginu su Jonu, ir nė vienas nevertas nei mažiausio jo pirštelio.

Artėjo ruduo. Kartą Erika buvo pakviesta į studentišką pasilinksminimą. Tai buvo pirmas jos tikras išėjimas į žmones po Jono išvežimo. Grįžusi papasakojo įspūdžius. Buvę skaniai valgyti ir stipriai išgerti, buvę cigarečių kiek nori, buvę linksmi. Ji nešokusi iš pradžių, nes pasiryžusi nešokti iki Jonas grįš. Paskui pusiau juokais:

— Nepyk, Mile, atleisk man. Pas-

kui aš nebegalėjau. Šokau. Visi šoko, šėlo, negalėjau viena išsiskirti... Tu suprask mane, Mile...

Ji atsiprašinėjo mano asmeny Joną. Jai buvo nesmagu, bet jaučiau, kad tas vakaras jai buvo linksmas, kad ją vėl pažadino gyventi ir džiaugtis. Vėl mačiau pirmąją Eriką, gal net smarkesnę.

Po to vakaro ji pradėjo susitikinėti su kažkokiu kolega.

— Mile, tu negalvok nieko bloga: jaunas peckelis, gal net jaunesnis už mane. Jis irgi buvo tame pasilinksminime. Skiria pasimatymus, o man įdomu tik paerzinti...

Bet jutau, kad jai tie pasimatymai tikrai įdomūs. Iš jų grįžusi būdavo keistai nusiteikusi, paslaptin-ga. Anksčiau tokia ji nebūdavo.

Žiemą ji susitikinėdavo Anatolijų jau kasdien. Jie studijavo kartu, valgė pietus arba ji užeidavo pas jį. Man pasisakydavo atvirai, bet su pasiaiškinimu:

— Tu nieko nemanyk: mes tikrai kolegos. Tiesa, jis plepa man ir apie meilę, bet aš, kada tik būnu su juo, mąstau apie Joną.

Pavasarij ji išsikėlė gyventi pas seserį, kad sunkiomis karo dienomis būtų lengviau maitintis. Mes rečiau besusitikdavom. Kartą ji pripuolė prie manęs:

— Ką nori, galvok apie mane, Mile! Aš įsimylėjau Anatolijų.

Ir prisipažino, ką pirmiau slėpė nuo manęs. Jau anas pirmas vakaras juos surišęs. Kompanija ten buvusi žaismingoj nuotaikoj. Žaidę kaip vaikai ir šėlę jaunyste apsvaigę. Vieni ant stalo deklamavę, kiti šokę ant sofų baletus, dar kiti užgesinę šviesą bučiavos. Staiga vienu metu buvę tamsu, ir ji pajutusi kažkieno karštas lūpas. Ir ji su ilgesiu bučiavusi jas, nes kitaip negalėjusi, nes buvę tai kaip burtai, apžavai, kaip neišsveigiamas sapnas. Vėl užsidegusi šviesa, tai buvęs Anatolijus. Tada ji nešokusi daugiau su juo, užsigavusi, nes dargi buvę beveik nepažįstami. Baigiantis pasilinksminimui išėjusi Erika į balkoną ir patamsy rymojusi, mąčiusi apie Joną. Ir vėl pajutusi rankas ant savo pečių ir paskui ant lūpų tas pačias karštas lūpas. Ir bučiavusi iki apsvaigimo, ir mąčiusi, kad tai Jonas, nors Jonas taip nebučiuodavęs. Taip ir prasidėjusi su Anatolijum draugystė.

— Tu matai, Mile, kokia aš. Nusivyliau pati savim. Aš niekas daugiau — kurtizanė. Negaliu būti viena. Jei nėra ano, turi būti kitas. Aš turiu ką nors glamonėti ir būti glamonėjama, bučiuojama. Gal ir šeimoj aš nenurimčiau, nusibostų, ieškočiau ko nors naujo. Dabar myliu Anatolijų. Bet jeigu jis kur dingtų, žinau, aš vėl nejučia kito ieškočiau, ilgėčiausi ir atradus vėl mylėčiau dar su didesne aistra. Aš tau sakau, Mile, many verda tik aistra, todėl aš vyrams patinku, todėl aš esu ne moteris, o tik kurtizanė.

Kai susitikdavom, Erika man pasakodavo tik apie savo meilę. Bet vėl suūžavo likimo vėjai, ir mes išsiskyrėm. Išsiskyrėm su Erika visiškai. Nieko apie ją nebežinau, tik tai girdėjau iš kitų, kad Anatolijus išbėgo su miniomis į Vakarus, palikęs Eriką, o visiškai netikėtai grįžo į Lietuvą Jonas. Grįžo be uniformos, be pinigų ir be vienos kojos. Ir Erika išteklėjusi už jo.

CHRIS T. TASULIS Jr., O. D.

Adult and Child Eye Care

General Orthoptics
Contact Lenses

8414 Eight Avenue
Corner of 84th & Crenshaw
INGLEWOOD 4, CALIF.

PLasant 3-2533

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

New Address:

HELEN MOCKUS

5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD

California

New Telephone: NOrmandy 5.3351

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai.

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

ALFRED'S JEWELRY

Savininkas Alfredas Manovas

Naujoje krautuvėje

rasite gerą pasirinkimą visų rūšių — rankinių, sieninių ir kt. — laikrodžių, žinomiausių firmų, kaip HAMILTON IR ZODIAK.

Importuoti deimantiniai žiedai ir įvairūs auksiniai bei sidabriniai dalykai, tinkami švenčių dovanoms.

Naujas adresas:

2713 W. Manchester Avenue
INGLEWOOD, Calif. PL 9-8037

Daug duočiau, jei galėčiau nors tik vieną kartą pamatyti dar Eriką ir jos didelę šeimą. Šeši vaikai ar daugiau, auklėjami griežtai, kariškai, kad būtų geri žmonės ir geri lietuviai, — viens, du, trys — marš, vaikai, į lovą!..

Taip sakydavo Erika. Aplink ją skambėdavo juokas. Ji barstydavo sąmojus ir giedrą.

Ilustracijas piešė PAULIUS JURKUS

PAVASARIS VASARIO 16 gimnazijoj...

Atkelta iš 7 p.

K. Motgabis dėsto ne tik geografi-
ją, bet ir muziką, jis ir gimnazijos
bažnytinio choro vedėjas, pagrindinė
pajėga ugdant muzikinę kultūrą
gimnazijoje. Herta Motgabienė dė-
sto lituanistinius dalykus (rankdar-
biai mergaitėms), šalia to ji vado-
vauja skautėms, be to, jos labai di-
delis nuoplenas — tautinių drabužių
pasivimas merginoms, dalyvaujan-
čioms taut. šokių grupėje.

Mokytojai yra paskirų meno, ideo-
loginių ir kt. šakų ugdytojai, globė-
jai, judintojai. Dail. A. Krivickas
rūpinasi dailės dalykais, Stp. Vykin-
tas dėsto lietuvių kalbą ir literatū-
rą (nuo 3 iki 9 kl.), globoja litera-
tūros būrelį, ugdo talentus. Kun.
Dėdinas globoja ateitininkų kuopą
(jis kartais organizuoja ir mokinių
ekskursijas į netolimo Mannheimo
operą), T. Gailius, ilgametis skautų
vadovas ir sporto ugdytojas, anks-
čiau buvęs ir gimn. inspektorium.
Energingas, jaunas vyras, Gailius
sugeba su savo skautais dalyvauti
įvairiuose tarptautiniuose jambo-
ree ir kt. suvažiavimuose.

Gimnazijos pažiba, nuo 1961 m.
vasaros yra Eliza Gedikaitė-Tamo-
šaitienė. Ji šiuo metu veda mergai-
čių bendrąją, tačiau jos didžiau-
sias pasidarbavimas, tai tautinių
šokių grupės organizavimas, su ja
pasirodymas įvairiuose minėjimuose
Kad per pastaruosius metus Vasa-
rio 16 gimnazijos šokių grupė tie-
siog sužavėjo vokiečius, ta proga
vokiečių spauda ypatingai iškėlė
lietuvių kultūrą, taut. drabužius,
tai, daugiausia, Elizos nuopelnai ir
rūpestingumas. Vokietijoje trūkstant
meno pajėgų per pastarojo meto mi-
nėjimus ypač per Vasario 16 šven-
tes Gedikaitė-Tamošaitienė visur ro-
dėsi ir kaip stiprios išraiškos meni-
ninkė-deklamatorė aktorė. Nuo H.
Kačinsko laikų Vokietijoje lietuvių
publika nėra girdėjusi taip meistriš-
kai deklamuoto Maironio "Čičins-
ko" ar Brazdžionio "Lietuva iš to-
lo." (Dabar ji rengia Anykščių Šile-
lį ir paskirus Maironio eilėraščius
rugpjūčio m. pasirodymui Romoje.)
Gimnazijos šokių grupė jau yra pa-
sirodžiusi apie 20-tyje koncertų mi-
nėjimų o pati Gedikaitė dar daly-
vavo ir koncertuose drauge su sol.
Liustikaite.

Gimnazija auga, tobulėja, moder-
nėja ir ji ypatingai dėkinga užjūrio
globėjams, aukotojams, rėmėjų bū-
relių nariams — tokias mintis teko
išgirsti iš gimn. ūkio vedėjo Jono
Stankaičio. Ligšiol klasės, valgykla,
virtuvė buvo prisiglaudę mediniuo-
se barakuose, o nuo birželio mėn.
jau prasidės 2 aukštų statyba ir ji
užtruks apie dvejus metus. Taigi,
bus atitaisyta padėtis, kai buvo ben-
drabutis, tačiau nebuvo patalpų pa-
čiai gimnazijai. Visas objektas kaš-
tuosias apie 124,000 dol., lėšos kol
kas užtikrintos, tačiau dėl galimo
sąmatos pabrangimo, gal trūksią
apie 30,000 dol.

O kaip su gimnazijai remti bū-
relių parama, ar ji toliau reikalin-
ga? Aišku — kai šių vasarą sustos
BALFo parama Europai, tai jei iš
būrelių kas mėnesį būtų gaunama
bent po 5,000 dol., šios sumos pa-
kaktų.

Nepamirškite Europos — šaukia
gimnazijos pareigūnai ir tai išryš-
kina dail. Krivickas. Dabar toks
įspūdis, kad visa kūrybingoji lietu-
vių Europa persikėlė į JAV, tuo tar-

pu kaip tik pageidaujama, kad Vak.
Vokietijos lietuvių lankyto ir pa-
skiri solistai ir dainos ansambliai
ir instrumentalistai r dailininkai su
savo kūryba ir rašytojai. Tokie pat
šauksmai girdėti ir iš Prancūzijos,
Italijos lietuvių. Kas nors čia reikia
daryti, judinti, gal per bendruome-
nes. — Žinokite, — sako dail. Kri-
vickas, — kultūrinė kova stipresnė
už bet kokius memorandumus!

O kai pažvelgi į Vasario 16 gim-
nazijos auklėtinius, kai pasikalbi su
jais, pasiteirauji apie jų nuotaikas,
planus, rūpesčius, tuoj pastebi, kad
tai ne eilinis jaunimas, kad jis rem-
tinas įvairiais požiūriais, kad jis
trauktinas į lietuviškas organizaci-
jas, kad būtina, jog jis nenutolėtų
nuo lietuviškumo, lietuviškų pa-
pročių, spaudos, iš viso — kultūros.
Ir čia kaip tik išskyla tas reikalas
Amerikos lietuviams siųsti kultūri-
nius ambasadorius į Vak. Vokietiją
ir nors laikinai pakelti čia gyvenan-
čių dvasią, parodyti, kad jie — ne-
pamiršti.

Teko po 10 minučių ar daugiau
pasikalbėti su įvairių klasių, įvai-
raus išsilavinimo, amžiaus, net it-
kybos bent su penkiolika gimnazi-
jos jaunimo (berniukų ir mergai-
čių) čia bus tik viena kita pasikal-
bėjimų nuotrūpa. Pradžiai abiturien-
tai. Edita Šverinaitė, paklausta
apie nuotaikas, atsako, kad džiaug-
iasi baigusi mokslą, bet... jaučia,
kad pasiilgsianti gimnazijos. "Daug
gražių valandų čia praleidau." Bu-
vusi Paryžiuje ir žada vieniems me-
tams ten vykti studijuoti prancūzų
kalbos. O kaip teks gyventi? Na, sa-
ko, pusę dienos dirbsiu šeimoje, ki-
tą pusę mokysiuos... Šverinaitė daug
skaityto — jai patinka J. Biliūnas, V.
Krėvė, Binkio eilėraščiai.

Bronius Čepulevičius — kitas abi-
turientas, gimęs 1942 m., iš Lietu-
vos išvykęs vos poros m. amžiaus.
— Prisimeni Lietuvą? — Mažai... —
Prisipažįsta, kad gimnazija daug
jam davusi ir dėl to sunku su ja
skirtis. Esą, iš viso, ir nemokėję
lietuvių kalbos, pradėję čia mokytis
per porą metų ne tik puikiai iš-
moksta kalbos, bet ir liet. dainų
bei šokių. Naujasis abiturientas
nusistatęs studijuoti inžinerijos
mokslus Muenchene. Gimnazijoje
dalyvavo ir skautuose ir ateitinin-
kų kuopoje, buvęs skautų stovyk-
lose Anglijoje, šveicarijoje. Iš lietu-
vių rašytojų pirmenybę teikia Mai-
roniui, Alantui, Ramonui, iš užsie-
niečių Hugo, Dostojevskiui, Faulk-
neriui, Wilde.

Praslenka vis nauji veidai ir ste-
bi, koks tas jaunimas įdomus, įvai-
rus, kaip jis jautriai reaguoja į
viską. Vieni jų vos prieš porą metų
atsidūrę Vakarų Europoje iš Lietu-
vos, kitų tėvai nemoka lietuviškai, o
vakai dabar — puikūs lietuviukai.
Štai, pvz., Teodoras Jakumaitis, 7
klasės mokinys, 19 metų amžiaus,
iš Šilutės išvykęs į Vakarų 2 m.
amžiaus ir tik prieš 4 metus su lie-
tuviais suėjęs į ryšius. Dabar? Vie-
nas veikliausių vaikinių, būsiąs ate-
itininkų kuopos vadu, literatūros
būrelio narys, pusantrų metų buvęs
saleziečių gimnazijoje, suškęs pa-
būvoti Paryžiuje, Briuselyje ir va-
saromis sugebąs uždarbiauti Nico-
je. Be lietuvių, kalba dar vokiškai,
prancūziškai, itališkai ir susikalba
angliškai. Planuoja studijuoti teisę,
imtis advokatūros...

Kiekvienas moksleivis papasakos,
kaip jam naudinga toji Vasario 16
gimnazija, kaip ji sustiprino jo lie-
tuvišką sąmonę, kaip jis džiaugiasi
dirbęs su skautais, ateitininkais

PILKA APIE SAVE IR TEATRĄ

Atkelta iš 5 psl.

metis mokytojas Saliamonas Anta-
naitis ir Herta ir Kazys Motgabiai.
bas. Bet tie dalykai, atrodo, tik man
pačiam terūpi, o visuomenėje dėlto
garso kelti neverta.

Pabaigoje S. Pilka lyg ir nusikun-
dė, kad išeivijoje sadistiškai bando-
ma sunaikinti praeitį ir jos veikė-
jus. Šiuo reikalu jis tik išsireiškė:
"Tegul taip ir būna. Tik kad ir
'liepia trūnyti ir senti' (pagal Kazį
Binkį), šiuo patarimu pasinaudoti
dar neketinu. Mano generacijos
nė vienas žmogus šekspyra pakelti
jau neįstengia. Aš gi (nepaisant
net sunkaus peršalimo ir bronchito)
per sukaktį jį kiek įveikiau (gaila,
be grimo ir kostiumo). Pasidariau
svetimų pripažintas šekspyro inter-
pretatorius — man to pakanka."

Baigiant šį kuklų minčių pasida-
linimą su Stasiu Pilka apie aktorių
Pilką, norisi pacituoti kelis poeto
Fausto Kiršos sakinius sukaktuvi-
ninko charakteristikai, kuri mano
nuomone, yra labai tiksli ir atitin-
ka šių dienų jo bruožams:

"Stasys Pilka — herojus. Jis ir
gyvenime yra toks pat. Be grimo ar
su grimu. Jau tokia jo savybė, nuo
kurios nepabėgsi. Jame yra išaugu-
si karžygio dvasia, pasirengusi ko-
vai ir reprezentacijai."

Gera, kad Stasys Pilka iš kovos
lauko dar nežada pasitraukti ir ža-
da "išlaikyti jaunatvės rezervus",
kad bent 50 metų jubiliejui būtų
galima, kaip jis sakosi, pelnyti pa-
lankesnę reakciją. E. Šulaitis

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Jurgis Gliuda, *Ikaro Sonata*. Romanas.
Nidos Knygų Klubas leid. Nr. 35. 1961 193
psl. Nariams — minkšt. virš. 1 dol., ne-
nariams — 1dol. 50 c.

Romano tema M. K. Čiurlionio gyveni-
mas ir kūryba.

Rinktinė. Nr. Nidos Knygų Klubas leid.
1962. 80 psl. Kaina 50 c.

Šiame rinktinės numeryje pirmoje vieto-
je ir gana plačiai parinkti rašiniai apie
J. Tysliavą.

Maironio Metai. 1862—1962. Neperi-
dinis šv. Antano Gimnazijos, Kennebunk-
port, Maine, leidinėlis-almanachas. Rotato-
rium spaustą išleido Moksl. Ateitininkų
S-gos Pr. Dielininkaičio vardo kuopa. Re-
dagavo kuopos valdyba, prirašė ir ilius-
travo patys mokiniai.

Leidinin įdėta dviejų minėjimų — Vasa-
rio 16 d. ir Maironio — medžiaga: refe-
ratai, deklamacijos.

Dr. Algirdas Margeris, **150 dienų Tary-
bų Lietuvoje.** Išleido "Amerikos Lietuvių
Literatūros Draugijos leid. 70". Čikaga,
1961. 384 psl., iliustruota, kietais virše-
liais. Spaudė "Vilnis". Kaina nepažymėta.

H. Tautvaišienė, **Tautų kapinynas Sibiro
tundrose.** Su K. Bielinio papildymu. Išleido
Amerikos Liet. Socialdemokratų S-gos Lite-
raūros Fondas, 1962. Platina: LSS Lit. Fon-
das: K. Bielinis, 29 W. 57th St., 10 Fl.,
New York 19, N. Y. 136 psl. mažo forma-
to, \$1.25.

(daug mokinių dalyvauja pas tuos
ir pas anuos...), ar su šokių grupe.
Auga, bręsta, lietuviška ir viltis ža-
dina jaunimas, kurio pamiršti ne-
galėsi niekuomet.

Laisvės kovų dainos. Red. Jonas Aistis.
Išleido "Lietuvos Nepriklausomybės Fon-
das", 1962, New York. 87-80 96th St.,
Woodhaven 21, N. Y. 207 dainos, 342 psl.
Kietais viršeliais.

Iš Lietuvos partizanų L. L. Tauro apy-
gardos Geležinio Vilko rinktinės štabo lei-
dinio ir kitų rinkinių bei rankraščių sudary-
ta antologija, pirmoji tokios rūšies mūsų
knygų rinkoje. L. N. Fondas šį leidinį tei-
kia kaip dovaną visiems 1962 metais au-
kojusiems bent 10 dolerių LNF vykdomoj
rinkliavoje, skiriamoj sustiprinti su Lietuvos
padėtim susijusiai dokumentacijai. Toliau
savo žodyje leidėjai rašo, kad ši "atitinka-
ma dokumentacija yra visiems Lietuvos
laisvės kovos tęsėjams būtina amunicija.
Ji galės būti naudojama visų Lietuvos lais-
ve besirūpinančiųjų, kada, kur bei kam ji
bus reikalinga tą kovą tęsiant, nepai-
sant, kurio Lietuvos laisvės kovos orga-
no vardu kas veikia."

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Hollywood 29,
Calif.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobi-
lių apdraudos; mokesčių apskaičia-
vimas; tarpininkavimas namus per-
kant ir parduodant; dokumentų
vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

Linkėjimai

taupytojams ir skolintojams

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,

President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame

BEACON MOTOR HOTEL

Close to
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

A very nice Motor Hotel. All
rooms have tub and shower baths
and vented heat. Television and
radio in every room free.

Five minutes from Pacific Ocean
beaches. 30 minutes from Down
town Los Angeles. Restaurant ad-
joining Hotel.

Reduced Winter rates
and Weekly-Monthly Available
(Oct. 1 to May 1)

EXbruck 4-9144 EX 4-2986

Mr. & Mrs. Luksis-Owners & Mgrs

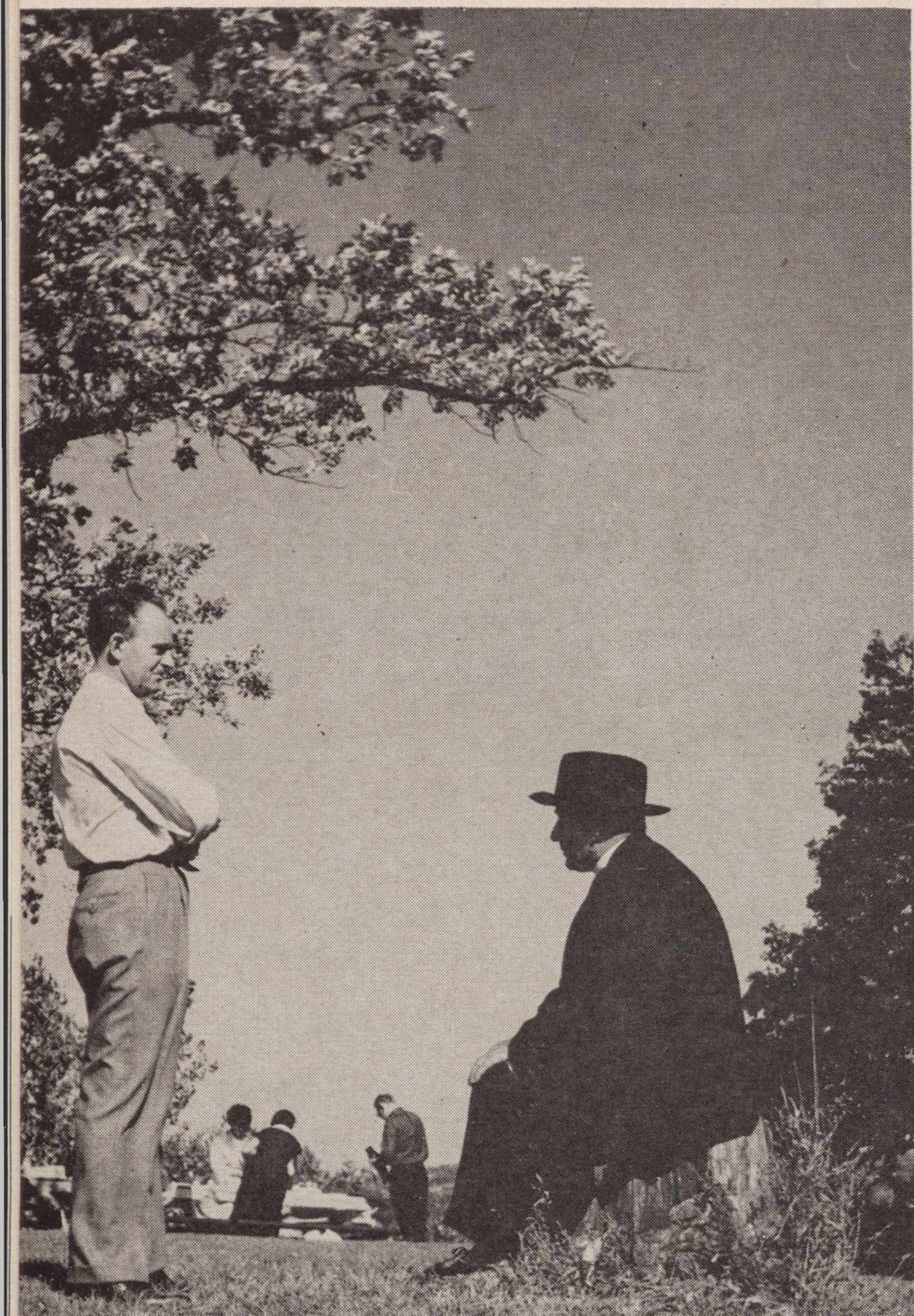

Foto K. L. Musteikis
Rev. J. Tautkus and Pr. Kazlauskas on picnic in Omaha, Nebraska.

Kun. J. Tautkus, balandžio 1 d. sulaukęs 61 metų, o kitų metų birželio 14 švęs kunigystės 40 metų sukaktį. Darbuojasi su kun. klebonu P. Žarkausku lietuvių šv. Antano parapijoje.

Kun. J. Tautkus yra nuolatinis liet. kultūrinių reiškinių puoselėtojas. Daug perka liet. knygų ir laikraščių, spaudai išleisdamas daugiau kaip savo 3 mėnesių pajamas.

Pr. Kazlauskas — buv. ramovėnų valdybos narys. Kazlauskas džiaugiasi, kad vietos ramovėnai, nors negausūs, bet veiklūs. Jie kasmet apie \$100 auka paremia savanorius invalidus. Čia, Omaha, yra surengę jaunųjų talentų vakarą-koncertą, kurį lankytojai labai vertino. Remia skautus materialiai ir moraliai.

Naują valdybą sudaro: pirm. J. Smailys, sekr. Pr. Totilas, išd. — J. Šermukšnis (K.L.M.).

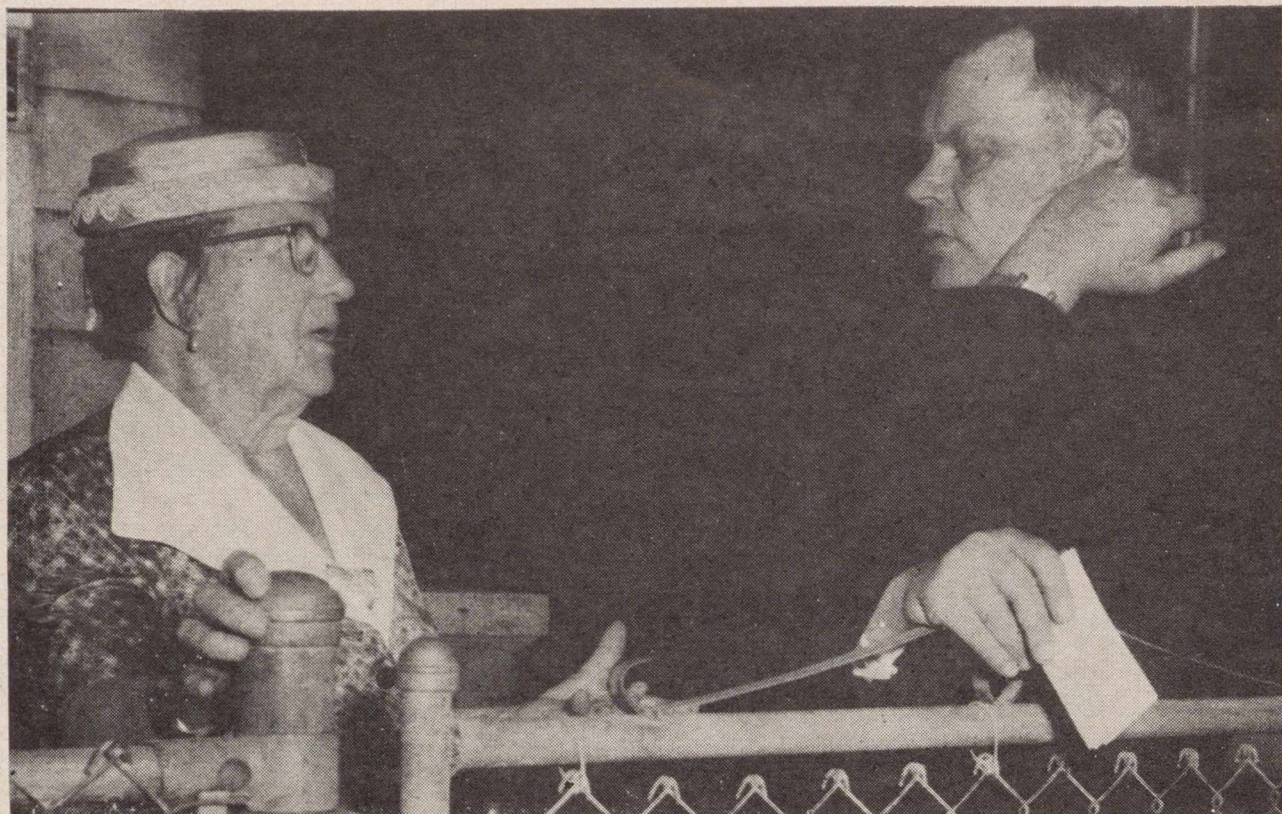
Nauja lietuviška šeima

Jaunavedžiai Žibutė N. Balsytė ir Z. Brinkis su tėvais Balsiais, pajauniais ir svečiais prie Los Angeles šv. Kazimiero par. bažnyčios, kur bal. 15 d. įvyko šliūbas.

Šaunioje vestuvių puotoje dalyvavo per 300 žmonių.

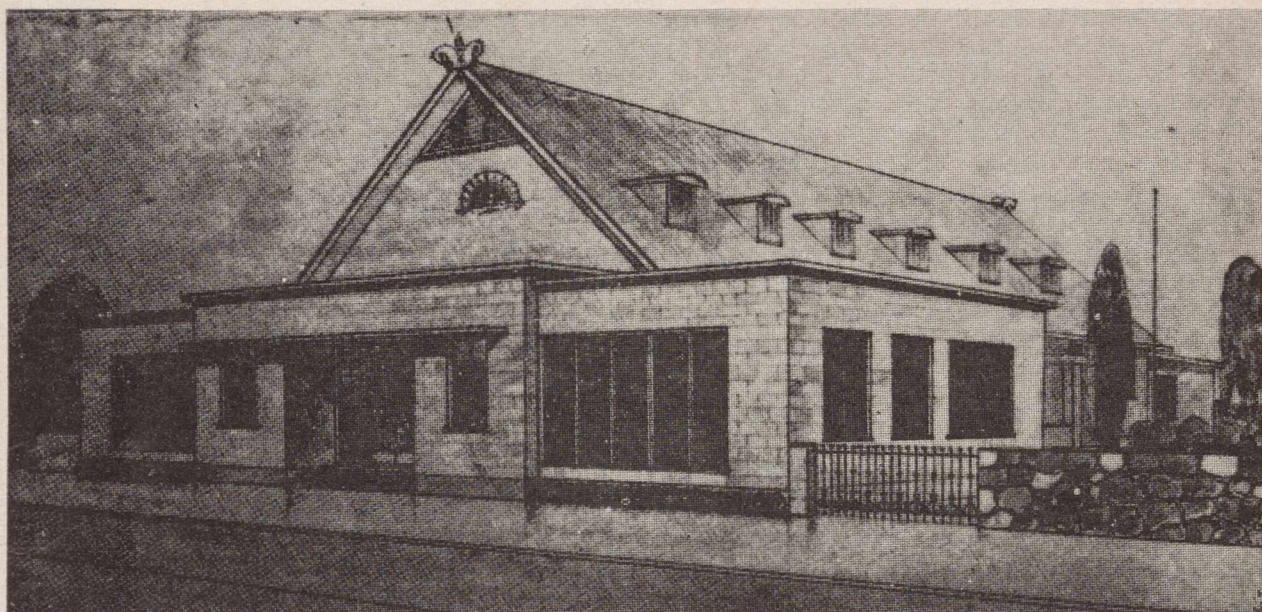
Newlyweds Žibutė N. Balsytė from Los Angeles, and Z. Brinkis from Chicago, with bride's parents, ushers, bridesmaids and guests in front of St. Casimir's Church, Los Angeles, after the nuptial mass.

Foto L. Kančauskas

E. Baltrūnienė, N. Y. lietuvių jaunimo stovyklai "Dainava" paaukojusi 10.000 dolerių. Tai pirma tokia stambi auka lietuviško jaunimo reikalams. 84 metų Eugenija, kilusi nuo Biržų, visą gyvenimą sunkiai dirbdama, daugiausia šeimininke šeimose, savo santaupų dalį paskyrė jaunimui, atmindama savo anksti mirusį sūnų. Su ja kalbasi kun. Jankus.

Mrs. E. Baltrūnienė recently presented the Lithuanian youth camp "Dainava" with a gift of \$10,000. Right: Rev. L. Jankus.

Adelaidėje statomų Lietuvių Namų projektas. Inž. arch. K. Reisonas. Statybos fondu rūpinasi J. Bačiūnas, išleistu atsišaukimu kviesdamas JAV lietuvių į "Lietuviškos širdies fondą", prisidedant nors nedidele, kokia kas gali, auka.

Plans for the Lithuanian Center in Adelaide, Australia. Arch. K. Reisonas.

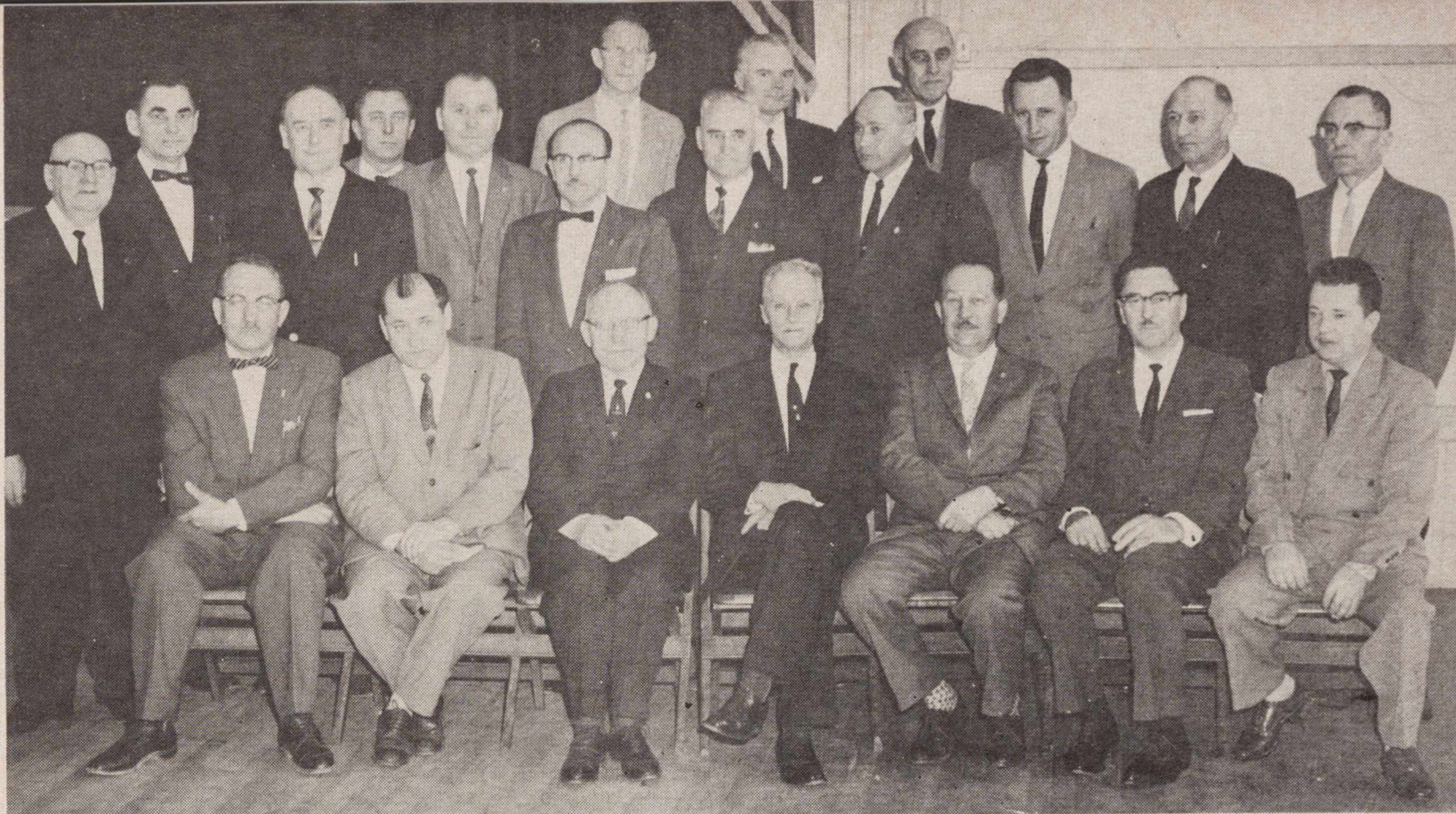

Clevelando ramovėnai

Dalis Clevelando skyriaus ramovėnų (iš kairės sėdi): K. Budrys, F. Eidimtas, L. Leknickas, K. Tallat-Kelpša, A. Jonaitis, K. Morkūnas, G. Gudėnas; stovi: A. Mackevičius, A. Tamulis, J. Rastenis, A. Spirikaitis, A. Korsakas, K. Eidukaitis, K. Gasperaitis, J. Nasvytis, Z. Tarutis, P. Lelys ir III eilėje: V. Apanius, V. Bačiulis ir A. Mikoliūnas.

Kovo 25 L. V. S. Ramovėnų Clevelando sk. metiniam susirinkime skyriaus pirm. pateikė metinę apyskaitą. Pagerbtas miręs narys pulk. K. Žukas. Į naują valdybą išrinkta: K. Budrys, G. Gudėnas, P. Manelis, Z. Tarutis ir V. Knistautas. Į Rev. komisiją: L. Leknickas, A. Tamulis, K. Morkūnas.

Skyriaus nariai veikia ne tik ramovėnuose, bet ir Bendruomenėje, Balfe, Alte, susivienijimuose ir kt. Pasigėdama atžalyno, kurio kolo-nijoje netrūksta (LL).

Some members of the former Lithuanian army officers club in Cleveland, Ohio. Foto V. Pliodzinskas

VEIDAI IR VAIZDAI

(ILIUSTRUOTA KRONIKA)

Mergaitė ir jos pony...

Daina yra visai nepanaši į legendarines amazones. Kukli mėlynakė, su ilgomis kasomis lietuvaite. Nedažo pirštų nagų, lūpų, negarbiniuoja plaukų. Turi daug talentų: gerai šoka, gerai dainuoja, muzikali ir daug valandų praleidžia prie pianino. Bet jojimas ir Merry Legs yra jos svarbiausias centras.

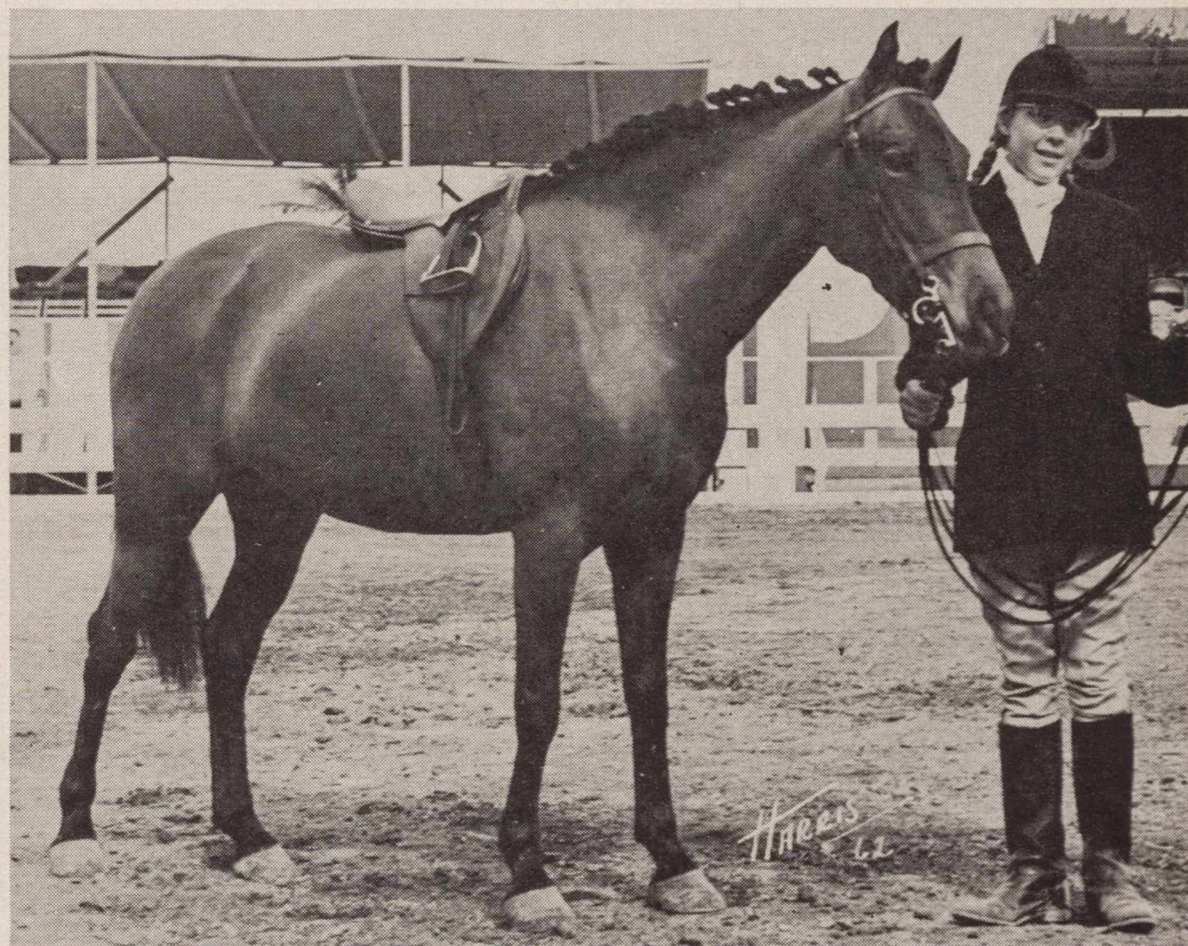
1957 m. Kalėdų Senelis, patyręs Dainos pamėgimą joti, atnešė jai šešių mėnesių kumelaitę pony. Tuomet Danai ėjo septinti metai. Nuo 1958 m. Dana pradėjo sėkmingai dalyvauti įvairiose arklių lenktynėse. Praėjusią žiemą dalyvavo keliolikoje Floridos arklių lenktynių. Jos pony kojos pietuose buvo lydimos sėkmės, kaip ir šiaurėje. Ji laimėjo: Pony Working Hunter Division Florida Sunshine Circuit

Championship 1962. Danai įteiktas sidabrinis trofėjus ir kaspinas.

Anksčiau ji yra laimėjusi: I. Reserve Championship, Miami Stadion, II. Reserve Championship, Miami Charity Show, III. Reserve Championship, Tampa, Fla., IV. Champion Atlantic Charity Horse Show, V. Methesda (Lake Worth) ir Winter Haven, Imperial Horse Show jai atiteko II ir II vietos.

Daina šukytė su mama gyvena Lake George, N. Y. Ten jos seneliai Slyvynai turi stambią vasarvietę Blue Water Manor, kurią tvarko padedami dukters E. Šukienės (Shukis).

Dainos mama ir seneliai kalba lietuviškai. Jie visi prieš kelis metus aplankė okupuotą Lietuvą, kur Daina išmoko keletą lietuviškų dainų. Mama nori, kad dukrelė išaugtų susipratus lietuvaite. (Agr. S. L.)

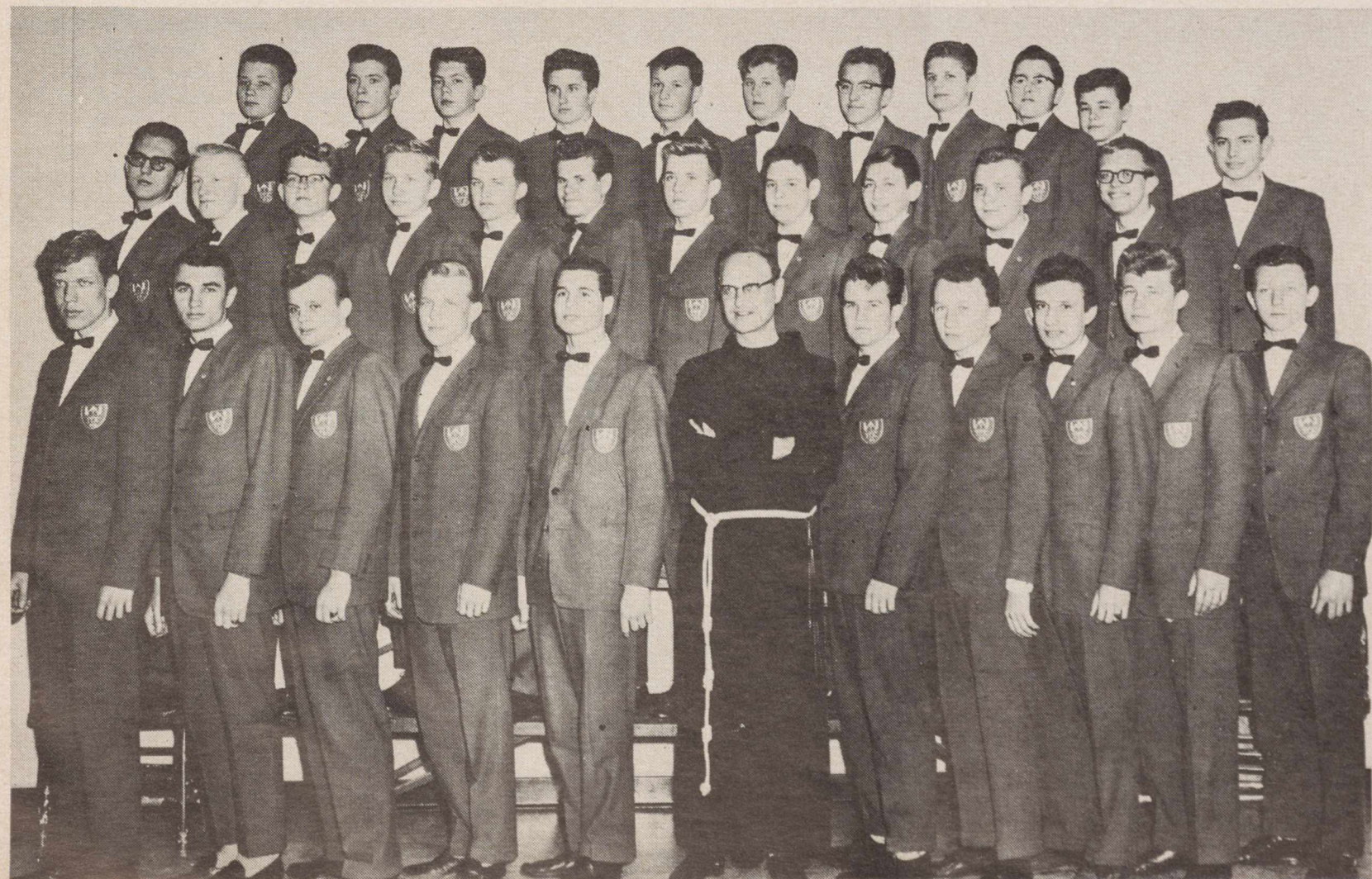

Dana Šukytė ir jos pony su kuriuo ji dalyvavo eilėje lenktynių ir laimėjo dovanų bei trofėjų.

Dana Šukytė and her pony which appeared in several races and won prizes and trophies.

ŠV. ANTANO GIMNAZIJOS BERNIUKŲ CHORAS

St. Anthony High School choir of Keenebunkport, Maine.

Šv. Antano gimnazijos Kennebunkport, Maine choras. I eilė (iš kairės): A. Jankauskas, R. Jakelaitis, A. Katinauskas, V. Vakauza, J. Long, T. Bernardinas Grauslys, choro vedėjas, D. Aukštikalnis, J. Petrakis, A. Šuopys, Š. Gavelis, S. Jazniokas; II eilė: R. Jackowitz, V. Vilimas, J. Meškuotis, V. Vitkosky, K. Kuraitis, L. Klimaitis, R. Gudinskas, K. Bernotas, J. Bagdonas, V. Mikalauskas, A. Špakauskas, R. Dilba; III eilė: V. Valiukas, J. Karaška, J. Stankovičius, G. Miceika, J. Šipaila, R. Baliūnas, S. Rastonis, B. Eudžinskas, S. Hernikas, R. Ramonas.

Gimnazija šiemet baigia šeštusius mokslo metus. Joje mokosi, gyvendami bendrabutyje per 60 lietuvių moksleivių. Išeinama kolegijoms-universitetams pritaikomas kursas su sustiprinta lituanistika. Bendrabutyje plati organizacinė veikla. Šiemet gimn-ją baigs 13 mokinių iš įvairių JAV vietų.

Gimn. adr.: Father Rector, St. Anthony's High School, Kennebunkport, Maine.

ŽMONĖS, DIENOS IR DARBAI

GARBĖS PRENUMERATA

Po \$10. — Jonas Mulokas iš Chicago, Pranė Lapienė iš Stony Brook, N. Y.

PRENUMERATA 3 METAMS

R. Bendikas iš Tillsonburg, Ont., Canada.

PRENUMERATA 2 METAMS

G. Janula iš Worcester, Mass.
Aukojo LD palaikymui
\$25.00 — X. Y. (skaitytojas, prašęs neskelbti), \$4.00 — Adolfas Dimas iš Middle Village, N. Y., \$2.00 — Vladas Stropus iš Chicago.

— Poeto **Stasio Santvaro** 60 metų minėjimas rengiamas birželio 3 d. Bostono lietuvių piliečių klubo salėje. Minėjimui rengti komisijai pirmininkauja poetas Faustas Kirša. Ape sukaktuvininką, jo amžiaus ir 40 metų literatūrinio darbo sukakties proga kalbėti pakviestas iš New Yorko LRD pirmininkas Pranas Naujokaitis.

— Gegužės 20 d. Bostone, Thomas Park mokyklos salėje atlikta "Kantata apie Lietuvą". Žodžiai S. Santvaro, Muzika J. Gaidelio.

— **Lietuvių Rašytojų Draugijos** centras perkliamas į Los Angeles. Įvyko korespondenciniai valdybos rinkimai, ir naujai trejų metų kadencijai valdyba išrinkta iš Los Angelės gyvenančių rašytojų. Balsavo 51 draugijos narys. Į LRD valdybą išrinkta: Mykolas Biržiška, /47/, Bernardas Brazdžionis /47/, Bronys Raila /43/, Alė Rūta /44/, Juozas Tininis /40/. Į revizijos komisiją išrinkta: Jurgis Gliuda /44/, Juozas Švaistas /46/, Elena Tumienė /44/. Į garbės teismą čikagiškiai: J. Augustatytė Vaičiūnienė /42/, Stasys Laucius /31/ ir Vincas Ramonas /30/.

LRD kasmet skiria literatūros premiją už grožinės literatūros veiklą; kadangi iki šiol neturėta didesnių fondų kultūros reikalams, premijos pinigai (\$500) būdavo valdybos uždavinys. Premijoms mectai yra buvę iš įvairių JAV miestų ir net iš Venecuelos. Dvi premijos yra tekę Australijoje gyvenančiam rašytojui P. Andriūšiui. Reikia manyti, kad australijos lietuviai ne-lik skolingi.

— Los Angeles Kultūros klubo susirinkimas gegužės 19 d. skirtas spaudos problemoms — Mūsų spauda: jos pliusai ir minusai. Svarsty- mų grupėje dalyvavo: A. Devenie- nė, I. Medziukas, St. žymantas, L. Valiukas; moderavo J. Gliuda.

Meninėje dalyje A. žilevičiūtė padėklamavo iš K. Bradūno poezi- jos. Klubo loterijoje šį kartą buvo 4 knygos ir J. Bagdono paveikslas, kurį klubo pirmininkas parodoje specialiai klubui nupirko.

— New Yorko skautai akademi- kai gegužės 5-6 d. suruošė studijų dienas. Programoje buvo sueiga, paskaitos, koncertas ir šokiai.

Koncertą atliko Toronto vyrų kvartetas. Paskaitos buvo šios: Tomo Remeikio "Socio-politinis Lietuvos komunistų partijos portre- tas" (skaitė Dalia Bulgaraitytė), Vyt. Strolis "Muzika okupanto sie- kimų tarnyboje", V. Rastenio "Me- las kaip valdymo priemonė" ir Pr. Zundės "Kai kurios lietuvių iš- likimo problemos."

LOS ANGELES PARENGIMŲ KALENDORIUS

Birželio 2 d. įvyksta **Birutiečių** rengiamas **Pavasario balius**. St. Ni- cholas salė, Los Angeles, Calif.

— Los Angeles **Jaunimo šventė** — birželio 3 d. šv. Kazimiero par. salė ir kieme.

Birželio 9 d. — komp. **B. Budriūno** studijos mokinių koncertas šv. Ka- zimiero par. salė.

Birželio 9 d. vakare birželio įvy- kių minėjimas Patriotic Hall.

Birželio 10 d. — Lituanistinės Mo- kyklos metų baigimo aktas šv. Ka- zimiero par. salė.

Birželio 10 d. Amerikos Lietuvių piliečių klubo piknikas Arroyo Seco parke.

Birželio 17 d. — Kun. J. Kučingio 25 metų kunigystės pagerbimo ban- ketas Breakfast Club patalpose.

Birželio 24 d. Liet. Bendruomenės Apygardos piknikas Arroyo Seco parke.

Liepos 8 d. — L. A. Skautų Tėvų piknikas Arroyo Seco parke.

Liepos 29 d. — Tėvynės Mylėto- jų Dr-jos, L. A. skyriaus piknikas Arroyo Seco parke.

Rugp. 5. — SLA 75 kuopos pikni- kas Arroyo Seco parke.

Rugp. 12 d. — "Lietuvių Dienų" piknikas Arroyo Seco parke.

Rugp. 19 d. — L. Amerikos pilie- čių klubo piknikas Arroyo Seco parke.

Rugp. 26 d. — Liet. Demokratų klubo piknikas Arroyo Seco parke.

Rugs. 2 d. — Kalif. Liet. Bendruo- menės Centro piknikas Arroyo Se- co parke.

Rugs. 8 d. — Liet. Bendruomenės L. A. Apylinkės Lietuvių Diena su Meno paroda.

Skubiai parduodamas Čikagoje

LABAI GERAS BIZNIS

Smulkesnės informacijos gausite

M. Duonelaitis,

7026 S. Claremont Ave.

Chicago 36, Illinois

LIETUVIŲ DIENŲ ŽURNALO PIKNIKAS

šiaisiais metais

įvyksta rugpjūčio 12 d.

žinomame Arroyo Seco parke,
Los Angeles, Calif.

Visi LD žurnalo skaitytojai ir bičiuliai,
gyvenantieji Los Angelėje ir jo apylinkėse,
kviečiami dalyvauti.

Televizijų ir radijo taisymas

Sąžiningai ir pigiai taisau

televizijas, radijus, Hi-Fi fonografus ir vokiškas radijo-fono kombinacijas.

PRANAS KERŠIS

Elektronikos specialistas.

Skambinti HO 9-8500.

5239 Hollywood Blvd.

Los Angeles 27, California

Seattlės lietuviai organizuojasi

Dvejus metus Seattle neoficialiai veikė "Rūtos" sporto klubas, o iš anksčiau buvo Gedimino savišalpos dr-ja ir Katalikių Moterų dr-ja.

Lietuvių skaičiui šiame mieste di- dėjant, nutarta įsteigti Lietuvių Bendruomenės skyrių. Steigiamąjį susirinkimą sušaukė organizacinis komitetas: A. Žitkienė, A. Šalkaus- kas ir L. Tomkus. (Jie visi yra LD skaitytojai). Kovo 3 d. susirinkime išrinkta valdyba: E. Mažiokienė, J. Sadūnas, A. Minelga, S. Choda- kauskas, V. Danis. Kontrolės komi- sijos pateko: M. Šalkauskienė, V. Lapatinskas ir prof. Sealey.

Prof. Sealey yra anglas, vedęs lie- tuvaitę poetę D. Sadūnaitę ir ši pavasarį atvyko dėstyti University of Washington. Būdamas svetimtau- tis, jis labai domisi lietuvių tautos klausimais. Išmokęs tiek lietuvių kalbos, kad puikiai kalba ir rašo lietuviškai. Vasario 16 minėjime jis lietuviškai skaitė paskaitą apie Lie- tuvos egzistencijos raidą amžių bė- gyje ir gaires nepriklausomybei at- gauti. Šį klausimą jis gvildeno taip, kaip jis atrodo žmogui, stovinčiam nuošaliai nuo Lietuvos reikalų.

Prasidėjus Seattle parodai, vietos lietuviai tikisi svečių. Informacijai rašyti: A. Šalkauskas, 5212 18th Ave. N. E. Seattle, Wash. Telef. LA4-2459. (S.C.)

— Los Angeles **Dailių Menų** klubo susirinkimas įvyksta birželio 23 d. Programoje — G. Gudauskie- nės paskaita muzikos temomis. Šios kadencijos klubo pirmininkė yra **Elena Tumienė**.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS LOS AN- GELES SKYRIAUS VASARIO 16 D. MINĖ- JIMO PROGA, 1962 M. VASARIO 12 D., AUKOTOJŲ SĄRAŠAS:

Po \$30.00 — Balyš ir Birutė Čiurlioniai.
Po \$25.00 — Vincas ir Valerija Kazlaus- kai, Matthew L. Namikas, MD.

Po \$15.00 — Dabšiai—Grikinaite, Dr. M. ir A. Deveniai, Jonas ir Jadvyga Jusoniai, P. Pranskietis, A. ir A. Raulinaičiai, A. Skirius.

Po \$10.00 — Edm. ir Alė Arbai, Audro- nis, Aldona ir Bern. Brazdžioniai, J. Gar- ba, A. Gričius, Dr. J. Gudauskas, A. Ha- gentorn, MD, N. Jasinis, J. Jodelė, J. Jur- gilas, MD, R. Kalvaitis, O. V. Karalius, Da- lia Karaliūtė, G. Kazlauskas, SLA 75 ku- pa, Kun. J. Kučingis, Jonas Kutra, C. Luk- šis, Jonas Navickas, M. Oberfeld, K. K. Pažemėnas, V. Pažiūra, Mr. and Mrs. S. Petrauskas, D. Polikaitis, Vacius Prižgin- tas, Gen. St. Raštikis, J. A. Raulinaitis, Kan. K. Steponis, K. Šakys, A. Šlapelis, J. Tamas, J. ir M. Vaičiai, L. Valiukas.

Po \$8.00 — F. Kudirka.

Po \$7.00 — P. V. Raulinaitis.

Po \$6.00 — Alg. Gustaitis, P. Litvinas, M. Sumantas.

Po \$5.00 — V. ir N. Apeikiai, S. Auš- rota, J. ir A. Ažuolaičiai, J. G. Baltrušai- tis, J. Bandzevičius, M. ir R. Ba- nioniai, Ignas Bandziulis, A. Bimbiris, J. Brazaitis, J. Brickus, J. ir E. Kojeliai,

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ
BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS
VIS NAUJOS DOVANOS
TAUPYTOJAMS.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero 50, Illinois

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius
Tel. Bishop 2-1397

J. V. Černius, A. Dičius, Br. Draugelis, P. Fabyonaitis, Dr. ir Mrs. R. Gaška, P. Gas- paronis, E. Gedgaudas, J. ir M. Gliudžiai, V. Grabauskas, Grikinai, B. Janulis, Vladas Jasiulionis, Edv. Jovaiša, H. Kemeklis, M. Kevalaitis, A. Kijauskas, S. Kvecas, G. Kve- daras, K. Kodaitis, LRKAA 42 k.J. Lands- bergienė, L. ir I. Lašai, A. Marčiūška, I. Medziukas, V. Mikuckis, E. Mikšys, J. ir O. Motiejūnai, H. M., L. Oksas, J. A. Petrauskas, Irena Petraitis, J. J. Polikaitis, K. Prišmantas, Radvenis, J. Ramanauskas, A. Razutis, Stasys Rudys, E. Sabalis, H. G. Snook, V. Stadlnikas, B. Starkienė, A. ir B. Šimkai, V. Tuskenis, I. Tamošiūnas, C. G. Ugianskis, J. V. Varnas, K. Žalkauskie- nė, XX.

...Po \$3.00 — J. Gilys, K. Liaudanskas, A. Mironas, S. ir F. Palubinskas, B. Stan- čikas, L. Vilimienė.

Po \$2.00 — V. Andrašiūnienė, I. Dabu- levičienė, P. ir D. Domkus, K. Gedgaudas, Mrs. A. Grinius, Mrs. P. Guest, M. Jagu- čanskienė, B. Kumpis, M. Margis, Marčiū- ška, J. Miller, Helen Mockus, S. Slezinge- ris, M. Palaikienė, J. Petras, Radvenis, V. Šaras, P. Visvydas, K. Vec-Zemelis, Mrs. A. Savickas, J. Strazdas, E. Stočkus, Tely- čėnas, D. Vailokaitis,

Po \$1.00 — K. Baltus, P. Černiauskas, P. Gražys, J. Hoff, F. Karalius, A. Korsa- kaitė, K. Kučinskas, Vl. Lopalauskas, L. Lemanas, J. Luborenčius, J. Pažėra, A. Pe- teris, Petrikas, V. Račius, A. Ruseckas, J. Spirauskas, M. Varkalis, L. Vebeliūnas, A. Vosylius, D. Wilkas, L. Zaikienė.

Kiti auکوjo po mažiau arba be pavar- džių.

Viso aukų surinkta \$925.00.

L. S. Jakubauskas, 3138 Barrington St., Los Angeles, paaukojo sidabrinę 10 litų monetą, linkėdamas, kad "Vytauto Dvasia sugrįžtų į Lietuvą".

Los Angeles Fronto Bičiuliai auکوjo at- skiru sąrašu, viso \$110.00 (pavardės iš- vardintos šiame sąrašė pagal aukotą su- mą) — specialiai Kuchel-Lipscomb Rezoliu- cijai remti.

Visiems nuoširdžiai dėkojame.

A. Skirius J. A. Petrauskas
Iždininkas Finansų sekr.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

MAY / GEGUŽIS

1962

Lithuanian style crossroads chapel, folk art imitation.

Kryžkelės koplytėlė. Lietuvių liaudies meno imitacija.

Often Lithuania is called the "Land of Crosses".

Artist A. Varnas photographed more than 2000 different crosses. Very popular are crossroads crosses with wooden chapels.

Small votive chapels are scattered in the woods and in the meadows. They are especially frequent in Žemaitija.

According to Prof. J. Baltrušaitis, "They shelter small statuettes and offerings are usually deposited there, such as strings of beads of amber or glass, ribbons, colored tissues, artificial flowers and frequently also pocket mirrors, to which some particular meaning seems to be attached. Small statuettes of the Holy Virgin are surrounded by bits of looking glass, that reflect and multiply her image. Sometimes such chapels are suspended aloft on trees, sometimes they stand on the ground or on a base of stone."

"Feels Wonderful..."

News reaches us via the usual "official" channels of Komsomolskaja Pravda, and other Soviet Party organs that a recently repatriated Lithuanian girl is "feeling wonderful" in Soviet-occupied Lithuania.

The girl in question had come to Chicago a couple years ago from Lithuania. This spring she returned to Lithuania to join her betrothed, hoping to return to the United States after her marriage.

Of course, since that time she has recanted and reportedly does not want to return to this country to be further "persecuted". Her former concern for her sweetheart and desire to live with her parents in Chicago have now taken

a political turn at the propaganda-grasping hands of the Soviet machine. She now constitutes a wonderfully useful tool for the promotion of anti-American slander and diatribe, in order to instill the proper image in the minds of shoeless Russian masses.

It is admittedly wonderful in the Soviet Union for the privileged, the preferred, the Party members and the toadying informers (until their information is no longer useful), but we doubt very much whether this Lithuanian girl, back under the Soviet thumbscrew after having looked upon American freedom and prosperity, is one of those few permitted to feel wonderful in Lithuania.

Pabaltijo Moterų Tarybos suvažiavimo dalyvės New Yorko kovo 31 — balandžio 1 d., Tarybai švenčiant 15 metų gyvavimo sukaktį. Suvažiavimui buvo susirinkusios lietuvių, estų ir latvių atstovės iš visų JAV ir Kanados.

Lithuanian, Latvian and Estonian members of the Baltic Women's Council meeting in New York, March 31 — April 1. Photo by V. Maželis

BALTIC WOMEN'S COUNCIL MARKS ITS FIFTEENTH ANNIVERSARY

U. S. Women's Clubs vice president Mrs. Arnold makes presentation to Mrs. Ligija Bieliukas, chairman of the Baltic Women's Council.

JAV Moterų klubų vice prezidentė Mrs. Arnold įteikia dovaną Ligijai Bieliukienei, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkei.

Founders of the Baltic Women's Council in West Germany.

Pabaltijo Moterų Tarybos steigėjos V. Vokietijoje. Iš kairės: latvė Druvė, estė Jurve, lietuvės Juškevičienė ir V. Jonuškaitė-Leskaitienė.

The Rose, The Book, and Money

By ALĖ RŪTA

"The lad was poor: he had but one rose. He loved the rose exceedingly, for being alone he had nothing else to love. Sometimes his reasoning tells him:

"Give me the rose and I shall give you understanding."

"No," responds the lad shaking his head. "I shall not give you the rose, for she is my friend."

Says the poet:

"Give me the rose and I shall give you the beauty of the world."

"No, I will not give you the rose, for she is the most beautiful being in the world."

Came along a haughty man of riches:

"Give me the rose and I shall give you the riches of the world."

"No," responded the youth, "The rose is my fortune."

The loveliest of all maidens smiled to the youth, saying:

"Give me the rose and I will give you my love."

"No", the youth shook his head. "Your love is short-lived, but the rose is loyal!" — — —

I closed the book and returned it to the shelf. Hundreds of stories contain the shelves, but the life of man is but one short tale. My tale will terminate ere my reading of all the stories upon the book-shelf.

I saw neither sun nor life, for I had but a book, as the lad and his rose in that story. The love of the maiden is short lived, and the book doesn't satisfy... I stood up and turned away from the shelf, turning my sight toward the sun and the street. I walked and beheld how the people buy and sell everything for money, even their reasoning and youth. I went to the park and saw how the roses bloomed.

Thought is not fenced within the book, I scoop the sun and rake life with my eyes, without any money, free. And think to myself, who is that Artist who amid the greenery of the park has drawn so beautifully a rose?

After a day of wandering I fell hard asleep and during my dream I relived the story.

I was no richer than the lad in the tale, I did not even have a rose. Three conjurers approached me and one said:

"If you desire I will turn you into money. You will own the world."

Said the second:

"If you desire I will turn you into a book. You will be surrounded by people who will be awed by you."

Said the third:

"If you desire I will turn you into a rose, you will bring joy to all, a testimonial to the Artist."

I retorted to the third conjurer:

"I wish to be a rose."

The third conjurer motioned his hand. I wanted to rejoice, but I beheld that all about me my petals were falling. The conjurer turned me into a rose but did not return to me my youth.

The leaves were falling and wilting, for my days were ending, for my tale was ending.

The dream passed, and once again I led the daily existence. I returned to the book which awaited

me on the shelf. I searched for understanding for my rose had bloomed and my pockets were empty.

I searched for understanding within the book and within life, for each understanding has to find itself. But the rose within the sun, set amidst the greenery, is painted by the Artist; however I motion my hand away from the money.

Translated by
V. F. Beliajus

* * *

BOOKS

The Green Oak. Selected Lithuanian Poetry. Edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills. First Edition, 1962. 118 p. Price: \$5.00 Voyages Press, 35 W. 75th St., New York 23 N. Y.,

An extensive selection of Lithuanian poetry which presents, in new English translation, poems both from earlier centuries and of the present day. A collaborative effort of Lithuanian and American scholars, writers and poets, the volume includes, from among 23 translators, work by Donald Davie, Randall Jarrell, V. K. Matthews, Ants Oras, Robert Payne, Mary Phelps, George Reavy, Clark Mills, Demie Jonaitis, Charles Tomlinson. This is the first anthology of this kind. It includes 40 folk songs, 62 poems by 27 individual authors and 10 poems by 4 authors who wrote in languages other than Lithuanian.

Guerrilla Warfare on the Amber Coast. K. V. Tauras. Introduction by L. Cherne. 110 p. Copyright, 1962, by Lithuanian Research Institute. Published by Voyages Press, 35 W. 75th St., New York 23, N.Y. Price: \$3.

A first hand account of the Lithuanian Guerilla warfare against the Soviets, in 1944-1952. The authentic narrative describes the cynical maneuvers of the Soviet Union before it seized Lithuania. It recounts many specific experiences of the heroic men and women who fought and died to defend the freedom the West still enjoys today. The book offers lessons in guerilla warfare technique which combine startling ingenuity with total courage. More important, it poses a warning to the neutralist countries and the West, which they can ignore only at extreme risk.

K. V. Tauras is the pseudonym of a freedom fighter whose identity must be withheld for obvious reasons. The author of the introduction, Leo Cherne, (see last issue of Lithuanian Days Magazine, 24-25 pages), economist, author and sculptor, is Executive Director of the Research Institute of America.

Both books may be obtained also from LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif.

The American College Girl. By K. C. Cirtautas. Foreword by George N. Shuster. The Citadel Press, New York. 222 Park Ave. South, New York 3, N. Y. 192 pages. Jacket design by Lawrence Ratzkin. Price: \$3.95.

The Baltic Women's Council. 1947-62. Edited by Birutė Novickis. Published by Baltic Women's Council, New York, 1962. 16 pages.

CEMETERY OF NATIONS IN THE SIBERIAN TUNDRAS

By H. TAUTVAISIENĖ

This is the latest book, published in 1962, to reveal the brutalities of communists forced upon tens of thousands of deportees to Siberia. The author has lived to tell the story of her life in the terrible Siberian Arctic where slave labor camps were formed in impossible living conditions and the deportees were brought to become pioneers in the Communist Empire's fishing industry, which many years later was abandoned because of these impossible conditions. Here are just a few excerpts from the tragic experiences of Mrs. H. Tautvaisienė. Ed.

On the unforgettable June 14th, 1941, I was unexpectedly torn away from my work. Both my husband and I were deported to Siberia. The men were taken to Krasnojarsk labor camps and a transport of mostly women was deported to Altaj where we were distributed among the various slave labor camps of that region.

In 1942 many thousands were collected in Bijsk and from there were taken to the far north. I am presenting here only a picture of several months out of the 15 years I have spent in Soviet Russia.

Of the people gathered at Bijsk for deportation to the north, 20% were men and teen aged boys, the rest — lonely women and those with children, and elderly people. Many women had lost their children. The trip was started in overcrowded transport railroad cars with two story plank-beds. We had no room for movement in and slept in shifts.

Till we reached the river Lena, our method of transportation changed four times. Each time we waited for 7-12 days and nights in the open air for our transport. For the trip along the Lena we were put into barges equipped with three story plank beds. These barges were equipped with a kitchen which held large kettles. During the trip we each received a small bowl of thin barley soup and for the evening meal, some cereal with oil, and hot water. We also received 500 grams bread and 600 grams sugar each month. Children's rations were the same.

And in this manner, not knowing our specific destination, burying our deceased on the way, we travelled three months to the north. In this caravan of barges 2000 people were deported.

We left the barges at Trofimovsk, the northernmost small island in the delta of the river. Here and on the other islands we were to start the fishing industry of Siberia. It was the latter part of August, but already fierce winds blew all around us. Ice was visible on the sandy shores. About 2500 people were already there: mostly Lithuanian and Finnish deportees.

Our first greeting by the director of this slave labor camp was: "Fight, and those who don't wish to fight — let them die!" After

such a reception we were put to work building our own shelter.

We were divided into different work brigades: construction work, the unloading of ships, water and wood delivery, moss gathering, etc. Since all were working with heavy loads, each brigade was equipped with sleds. Usually two people were able to pull the load on the sleds, but often more had to be harnessed. All work was done in the most primitive manner, with a large labor force, especially women. We hauled wood, ice, fish, salt and even the sick and deceased on these sleds. During summer in the Arctic, all heavy loads were carried on our backs and shoulders.

Our dwelling, in which I spent the first terrible Arctic winter, was 6 by 4 meters large and housed 30 people. We slept with our work clothes, closely together. We couldn't move without touching each other. The plank beds were against the walls and in the middle, an iron barrel served as our "stove". The snow under our planks remained throughout the winter.

When ice covered the tundras, we had to change our working habits. People were pouring water on the ground, so that the sleds could move easier on ice. People dragged themselves with totally covered faces, only the eyes were visible. The rags covering our heads were frozen stiff, thus protecting us from the fierce winds. Everything possible was used for our apparel: pillows, blankets, all pieces of clothing which we wound one over the other.

In October our work hours were shortened, since the days were getting shorter also, but the rations for bread became much smaller. With time, the inhabitants of our room weakened. Many could not move from their wooden plank. A terrible disease spread from one to another (it was a disease of the north and our wretched way of life): blue marks, open, unhealing wounds on the body, bleeding gums, stiff joints, diarrhea.

The polar nights lasted three months. During the second half of this time of total darkness, snow storms of tremendous force raged unceasingly. It was fine, like sand, a sharp snow, blown by fierce winds throughout the vast lands of the north. It filled the air with a dense and dark mass. At this time there was total darkness and death was certain for those who were caught outside their shelter.

This period went by very slowly. No fire to warm us, no food. Those who had a crust of bread, nibbled at it if they had enough strength. When we are able to crawl into the light three months later, our main task was to remove the several hundred corpses that lay in the barracks. Many families were separated by death during these three months of Arctic snow storms.

And in the dwellings of our superiors, the communist commentators? None was ill during this

Continued next page

Two Russian czars who ruled over Lithuania: Paul I (1796-1801) and Alexander I (1801-1825). — Du Rusijos carai, valdę Lietuvą. In the center: Czars' Winter Palace at St. Petersburg. — Viduryje: Carų žiemos rūmai Petrapilyje.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part XLVII

ANT. BERNOTAS, Waterbury, Conn.

The Russians, having occupied Lithuania, introduced their own laws, but later the new czar Paul I, reestablished the old ones, the so called LITHUANIAN STATUTES. They remained in force in Lithuania until 1840, when the Russian laws were reintroduced.

The Russians divided the Lithuanian territory into governments (gubernija) modeled on Russian political subdivisions. At first they created two governments, those of Vilnius and Slanimas; later, however, the separate entities were united into one "Lithuanian Government". Three new gubernijas were formed, those of Vilnius, Kaunas and Gardinas. A strip of land alongside the Baltic seashore, including the city of Palanga, was attached to the government of Kurland. This administrative order remained until the end of Russian rule.

At first all governments were called "The Lithuanian Government," but later, when Russification started, the name of Lithuania was dropped; the whole territory was called "The Russian North-Western Land." The gubernijas were ruled by Russian governors, and the general-governor sat in Vilnius. There also were boards of governments. The governments were divided into counties (apskritis), headed by Russian officials. New courts were also created.

The social classification remained: the boyars and townspeople had their elected officials and sejms and separate courts as well. The peasants, who had nothing, belonged to their landlords.

Old Lithuanian emigrants who came to U. S. before World War I still like to ask each other, what gubernija he or she comes from (kauniškis, vilenskinis, or suvalskinis?).

The Russians gave no autonomy or self-government to Lithuania. The citizens were charged with taxes five times higher than in Russia itself.

But the French Emperor Napoleon I Bonaparte, was continuing his conquests in Europe and approaching the Russian borders. Napoleon subdued Prussia and Austria (1805-05), liberated the Poles and created the free dukedom of Warsaw (1807). The kings of Saxony were to rule over this dukedom. The hope of liberation was born in Lithuania as well.

The Lithuanian Boyars even sent a secret delegation to Napoleon, who was stationed in Tilžė (Tilsit), near the Lithuanian border, asking him for liberation. Many young Lithuanians slipped through the border and entered Napoleon's army; in some places partisan movement was started against the Russians. But all hopes dimmed when Napoleon and Russian Czar Alexander I signed a peace treaty in Tilžė on June 25, 1807.

Despite this, the idea of liberation grew in the Lithuanian people, and the Russians were aware of it. A former Lithuanian treasurer and now a senator of Russia, Michael K. Oginskis, an influential personality, even made a deal with the Russian czar whereby Lithuanian taxes were reduced to the level of Russian taxes. He wanted to cre-

TOKENS OF OUR HOPE

PRESIDENT KENNEDY RECEIVES LITHUANIAN DELEGATION

President Kennedy demonstrated his support of self-determination for the Lithuanian people by receiving at the White House a delegation of American-Lithuanians on February 16th, Lithuanian Independence Day. The delegates were accompanied by Representatives Flood and Murphy.

The President told the group that he was "fully aware" of the situation of the Soviet-dominated peoples, that he had spoken out against Soviet colonialism in his address to the U. N. last fall and that he would continue to pursue the goals of freedom and justice in every way he could.

Delegates were later quoted as saying that, although President Kennedy made no commitments, he was "sympathetic to our problems and he knows the situation in the Baltic States". They also stated that the President promised to continue his policy of nonrecognition of Lithuania's occupation by Russia.

President Kennedy's remarks to the delegation were made in response to a memorandum which was presented to him. The memorandum asked the President to make a sustained effort in the United Nations to restore free Lithuania and other captive countries. At the same time the memorandum expressed support for the President's efforts to avoid the catastrophe of a nuclear war.

The last audience of American-Lithuanian representatives at the White House was in 1953, when a delegation met with President Eisenhower.

WORLD PRESS MARKS INDEPENDENCE DAY

Extensive articles on Lithuanian Independence Day and its meaning in the present international situation, appeared in scores of newspapers in the U. S., Canada, Germany, Switzerland, etc.

The N. Y. Times, in its editorial of February 16th, entitled "Hopes of a Captive Nation," wrote:

"...The Communist ferment, suggesting the resurgence of human values, raises new hopes for their ultimate liberation and their return to the European community. But the Moscow talks, which seem to be predicated on the preservation of the status quo and the removal of 'irritants,' cause new concern because any settlement on such a basis would mean recognition of the Soviet Empire to the banks of the river Elbe.

ate an autonomous Lithuanian dukedom under Russian control. His ambition was to unite into his autonomous Lithuania the 8 Russian "gubernijas", where the Lithuanian Statute would be in force; he even started to write a constitution. The Russians, wanting to win the Lithuanian people over to their side and fearing Napoleon's aggression, were willing to negotiate. Everything collapsed, however, when war broke out between France and Russia in 1812.

(To be continued)

"The fear of the captive nations is that such recognition would mean their abandonment to the Russians. The Baltic states, though incorporated into the Soviet Union, are still recognized as independent by the United States and most Western nations. That this independence has solid American support is shown by Secretary Rusk's assurance that we will continue to recognize it, by the proclamation of Lithuanian Independence Day in many states, including New York, and by President Kennedy's scheduled reception of a Lithuanian delegation at the White House today. In Governor Rockefeller's words, these acts are tokens of our hope that the Lithuanian and other subjugated people may yet be freed of their Russian bondage."

CEMETERY OF NATIONS...

Continued from page 23

long night and bitter cold. The apartments of our labor camp director were filled with candlelight and warmth. There was a table, benches, bed. We saw warm bedding, a fur coat. The table was covered with American canned goods, white bread, sweets and even vodka.

In spring collective fishing groups were organized. All were taught the method of fishing under ice with heavy nets. I was shifted from one job to another. After fishing, I was placed to salt the fish on the shore. Although the work seemed better, it was still very difficult to work up to my knees in icy water, salt penetrating into the open wounds on my hands.

Finally in May a group of us was transported to a little island called Sagilach, 200 kilometers north in the sea, covered by mud, always wet and empty, and foggy. There we had to continue the work of the fishing industry which was started by the deportees in these northernmost islands of Siberia.

All in all we spent five years at hardest labor in the Arctic, and when our strength gave out, we were released, but not to a sanatorium to get our health back (such was the case for Communist labor camp commandants), but for further deportation. In 1947 I was deported to Jakutsk.

LITHUANIAN MAPS

A multicolored map of Lithuania is now available, compiled by J. Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolu-paila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

Only a limited supply available.

Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50
Now available to Lithuanian Days readers

LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, California

KAS TIK TURI GERĄ SKONI,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONI.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

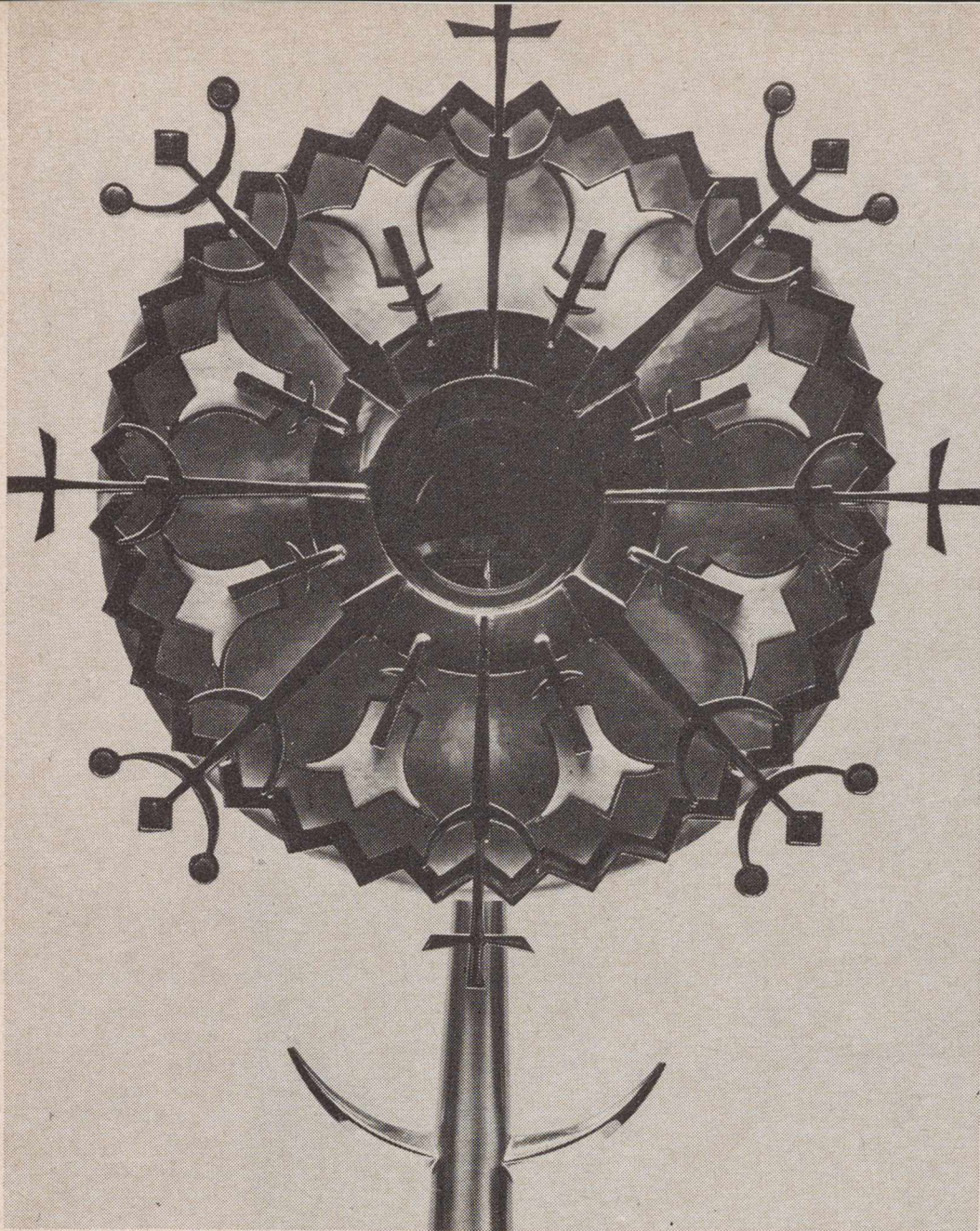
6211-6219 So. Western Ave.

PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. Ed. Rudaitis

3207 So. Halsted St.

VIctory 2-4226

THE MONSTRANCE

V. K. Jonynas

● Artist V. K. Jonynas created a monstrance for the chapel of the Franciscan monastery in Brooklyn. The artist used Lithuanian folk art motives. It is 27 inches high, made of gold, silver and colored enamel. The monstrance was a donation by Mrs. V. Jomantienė of New York in connection with the monastery's 10th anniversary.

● Rytė L. Spingytė received the Vira Heinz \$1,000 scholarship offered by Pittsburgh University. She will continue her studies in physical education at Bonn and Hamburg Universities.

She is the vice president of Quo Vadis Honorary Society at the university and also a reporter of its paper. Miss Spingytė belongs to the committee on International Rooms, which are located at the university. She serves as the Lithuanian representative at the council of nations who have their respective rooms at the university. The talented young lady has won several other scholarships in the past.

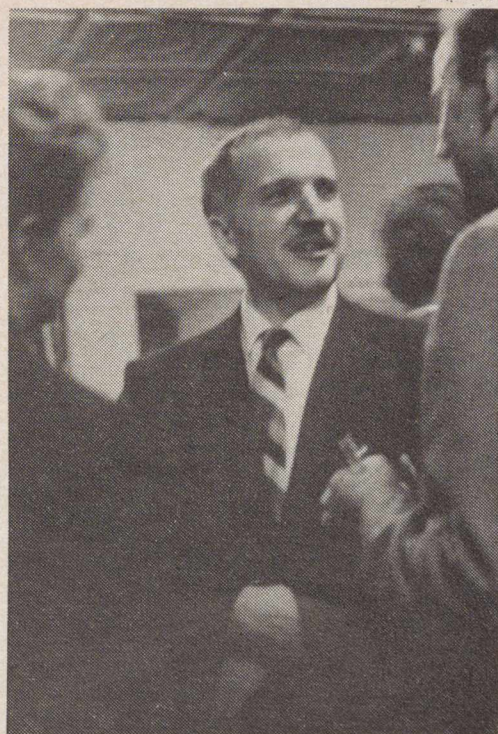
U. S. CONGRESS ASKS ACTION On Self-Determination for Lithuania

As in previous years, a very impressive number of U. S. lawmakers — 21 Senators and 84 Representatives — took the floor in the U. S. Congress to reaffirm their solidarity with Lithuania's freedom cause. One of the leading thoughts in this year's speeches was the double standard in the United Nations where the U.S.S.R. is posing as champion of anti-colonialism while maintaining her colonial rule of Lithuania. Some speakers gave voice to the growing sense of urgency for U. S. political and di-

plomatic action to promote Lithuania's freedom.

● A whole series of exhibits by Lithuanian artists were held this spring in Chicago, Cleveland, New York and Los Angeles. Showing their works were Murinas, Dargis, Ignas, Bagdonas, Augius, Žoromskis, Elskus and ten new artists.

Photo V. Maželis

ARTIST K. ŽOROMSKIS

● Kazys Ambrazaitis has been named director of the radiological department of the Methodist Hospital in Gary, Ind. He had studied medicine in Lithuania and Germany and specialized in radiology at Memorial Center in New York (Cornell University).

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● Dr. Algirdas Avižienis will read a scholarly paper entitled *On a Flexible Interpretation of Digital Computer Arithmetic* at an international scientists' conference in Munich, Germany, in August.

● Automotive Engineer Jonas Gustaitis (Gustairs), employed by General Motors Corporation, has had a third invention accepted and patented by this automobile manufacturer. Gustaitis, who resides in Royal Oak, Mich., was the subject of a feature in the technical magazine *Machine Design* in March.

● A Lithuanian student group took part in an international festival at NYU in March, along with representatives from twenty-six other countries. The Lithuanian booth displayed Lithuanian folk art and some Lithuanian folk dances were performed.

● Prof. Juozas Žilevičius is preparing a history of the American Lithuanian Catholic Organists' Society which will celebrate the 50th year of its founding with appropriate observances in Chicago in June.

● Dr. P. Jucaitis has retired at age 65. He was research chemist with Tenco, Inc. in Linden, N. J. and was formerly project director for the Armour Research Foundation of Illinois Institute of Technology and a professor in chemistry at Gannon College.

● Engineer Z. Budrikis has transferred from Melbourne to Perth as a lecturer in electrotechnics at the University of Western Australia. He is a graduate of the University of Sydney.

● Lithuanians gave a performance of Dvorak's Stabat Mater oratorio in Cambridge, Mass., in April at Immaculate Conception Parish. The musical arranging was done by Izidorius Vasyliūnas with chorus and organ accompaniment by Vytenis Vasyliūnas.

● It is reported that the well known military church in Kaunas, Lithuania has been closed by order

of Soviet authorities because of popular Lithuanian attendance.

● Composer J. Kačinsaks' work for five instruments was performed along with compositions by other composers by the Boston Fine Arts Quintet in Jordan Hall in May.

● Electrical Engineer Arvydas Kliorė earned his doctorate in electronics at Michigan State University this year with magna cum laude honors. His doctoral thesis was *Evaluation of the Weighting Function of a Linear System by the Method of Deconvolution*. Kliorė was born in Lithuania in 1936.

Photo V. Maželis

ARTIST ALBINAS ELSKUS

● Young Lithuanian soloist Irena Stankūnaitė was heard in concert, singing compositions by Purcell, Brahms, Berlioz, Schuman and others, in April at the Julliard Conservatory in New York, from which she recently graduated.

ROMOJ ELKIS KAIP ROMĖNAS..

Amerikoje Tu dirbi Doleriui, ar doleris dirba Tau?
Aukštą prekybos mokslą baigę ekonomistai ir advokatai, susibūrę tiesioginių ir rūpestingai parenkamų investicijų bendrovėn, siūlo kiekvienam ne 4%, ne 4 1/2%, bet

g a r a n t u o t u s

12%

Jei norite sužinoti, kaip sunkiai uždirbtas doleris, veik be jokios rizikos, gali būti pajungtas uždirbti Tau tris (3) kartus daugiau nei paskolintas bankininkui, kviečiame rašyti arba skambinti

FRANKLIN
Inc. INVESTORS

1517 Bedford Ave.
Brooklyn 16, N. Y.
PResident 2-3040

Velykų margučių šventė bal. 8 d. Lietuvos Atstovybėje Washingtone. Prie stalo (priešais) Lietuvos Atstovas Jozas Kajeckas, jo kairėje ponja Dean Rusk, ponja Kajeckienė, ponja E. Jurgėlienė, ponja S. Steel (Mikučiūtė iš Chicagos) ir ponja Zalubienė. Foto Alda

Easter egg party at the Lithuanian Legation in Washington, DC., April 8th. Mrs. Dean Rusk is sitting in front behind the table.

DEAN RUSK MOTERYS LANKOSI LIETUVIŲ TARPE

MRS. DEAN RUSK AND DAUGHTER PEGGY VISITING LITHUANIANS

Peggy Rusk ir Elena Jurgėlaitė.

Peggy Rus, daughter of the Secretary of State, attends Elena Jurgėlaitė's 16th birthday in Washington, DC.

Elenos Jurgėlaitės 16-to gimtadienio proga Washingtone dr. K. Jurgėlos, "Amerikos Balso" lietuviško skyriaus direktoriaus namuose buvo suvažiavę nemaža jaunimo iš New Yorko. Tarpe kitų dalyvavo ir Jurgėlaitės draugė Peggy Rusk, Valstybės Sekretoriaus duktė,

Tarp artimųjų buvo krikšto tėvai Jozas B. Laučka ir Jadvyga Averkienė, taip pat Petras Minkūnas, atvežęs dalį jaunimo iš New Yorko.

Peggy Rusk (kairėje) dažo lietuvišką margutį ir Elena Jurgėlaitė Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtone surengto margučių pobūvio metu Verbų sekmadienį, bal. 51 d.

Žemai: Astra Mickelevičiūtė, Elvyra Ragažinskaitė, Laima Salduskaitė, Vita Gerdvilaitė, Elena Jurgėlaitė, Laimutė Minkūnaitė, Jūratė Mažeikaitė, Aldona Averkaitė.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojamo šeštadieniais 9 val. ryto iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius Bruno Gediminas, 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — George Rudelis, 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa

WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - Juozas Oišauskas.
Reikalų vedėjas ir pranesėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: Albertas Juškus, 4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md., Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilocikly; FM bangomis 105.7 megacikly iš WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas, 47 Banks St., Brockton 18, Mass. Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama Stepono ir Valentino Minkų, girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass. Tel. ANDrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio 10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos is
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M. 7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Tel.: HEMlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: Helen Rauby.
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė girdima kiekvieną šeštadienį 5 val. p. p. iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Direktorius Ralph Valatka,
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas J. Krisčiūnas,
803 N. Crawford, Detroit, Mich
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius,
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIO BIURAS MADRIDE TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS

laiduoja lietuviškai 21:30 — 21: 45 Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis. (Kartojama kitos dienos rytą 8:45 Lietuvos laiku [6:30—6:45 Vid. Eur. laiku] 25 ir 42 metrų banga) ir (nuo pernai lapkr. 6 d.) nuo 17:45 iki 18 val. 32,02 metrų banga (9.370 kilocikly).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p. iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 4:30 iki 5:00 p.p. Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas Adolfas Gaigalas.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadlphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį 9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); Pr. Puidokas, pirm. 38 St. Jacob St. (21); A. Cieminis, vicepirm. 226 Lux St. (21), Vyt. Žmuidzinas, išd. 235 Furlong St. (21); R. Kiršteinis, sekr. 213 Berlin St. (21); Br. Krokys, narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: R. Gaidytė, St. Igūnas, D. Šiurilienė, H. Žemelis.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"

Lietuviška muzikos valanda

Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinėmis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis (frequencia modulada) 1071 mg.
Sekmadieniais 13:00-14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.
Adresas:
Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp. WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. J. R. Simanavičius, 145 Rushoim Rd., Toronto 4, Ont. Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America - Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: vasaros laiku, kai Lietuvoj 19:30, — Washington 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 7:30 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con. Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y. — J. Pašukonis, L.A.P. Klubas Spaudos Kioskas, J. Ginkus.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. M. kus, kun. J. Klimas.

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, V. Grebliūnas; J. Karvelis; S. Metrick, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.

Cicero, Ill. — J. Memėnas, E. Stangenbergas.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitis.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Hartford, Conn. — VI. Plečkaitis.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L. Musteikis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius.

Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

Rev. A. Perkumas, Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto, Ont. — A. Kuolas J. Smolskis
Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.

St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Lib-
Winnipeg, Man. — S. Bujokas. / rary)

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Geelong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.

Riverdale, W. Australia — Kun. L. Kemešis

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE

"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS

IŠLEISTAS KNYGAS

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

PREL. J. BALKŪNO PASTATYDINTA MASPETH PARAP. LIETUVIŠKO STILIAUS BAŽNYČIA.